

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

Journal of Administration and Social Science Review

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ (2 เดือน/1ฉบับ)

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสหวิทยาการสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการทางสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจน บทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

บรรณาธิการ

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ พุทธจรรยา), รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์พรพิมล ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ปารมี วชิรปทุมมุตต์	โรงเรียนแม่จันวิทยาคม

เลขานุการ : นายภูริช สุขไมตรี

ศิลปกรรม : นายปิยพงษ์ สันธนะกุล

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เครือข่ายส่งเสริมงานวิชาการทางสังคมศาสตร์

สำนักการบริหารและสังคมศาสตร์ 157/17 หมู่ที่ 7 ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73220

โทรศัพท์ : 063-3484828 E-mail: sukmaitee1945@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: เจ.ปรีณ เลขที่ 94 พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ สุคนธวรรณ), ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาวิโรจน์ คุดติโร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเกริก
รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร	มหาวิทยาลัยสยาม
ผศ.ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ฐิติมา ให้อย่าง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.ธรา อังสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.พิมพ์พี บรรจงปุรุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ภัทรพร พงศาปรมัตถ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ศุภกฤษฎี นิวัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.สุทิสรา รัตนวิชา	มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ.ดร.สุขุมพงศ์ ชาญนวงศ์	มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ.นฤมลวรรณ สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.สุริวัตร จันทรโสภา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.เพ็ญฟ้า ปัญญา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.วิญญู กินแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สาลิณี รักกตัญญู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อดิศักดิ์ โชติธรรมธรา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อุดมลักษณ์ ศรีซัชม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.กรรณา มธูลาวัณสรค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.อุเทน ลาพิงค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ร้อยโท ดร.ธวัชชัย ค่ายอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อ.สุทธัย ครูสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อ.อาภาภรณ์ จวนสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.ธนรสมิ์ อีรธนาเกียรติ
อ.สุพรรณิ บุญหนัก
Totsaporn Intarabumrung

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Roxbury Community College

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ฉบับนี้เป็นวารสาร ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน-ตุลาคม 2565 ที่ได้รับการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความ โดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) จำนวน 2-3 คน พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์ และคัดเลือก กลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ รวมถึง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการ และเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะกรณีในแต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม กอปรกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียด รอบคอบ ถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์ น่าสนใจ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ และขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

สุธามาศ สุขไมตรี

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ.....	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ.....	(2-3)
บรรณาธิการ.....	(4)
สารบัญ (Content).....	(5)-(6)
ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี..... สุทิดา รัตนวิชา, สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ	1-10
ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ..... สถาวร เลิศสุวรรณกุล, ธันยพร ตีรณานวัตร, เพ็ญพิมล เสรีวัฒน์, กัลยา สว่างคง	11-22
พฤติกรรมการเปิดรับชมและความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขต กรุงเทพมหานคร..... พัชชา รักตะกนิษฐ, อีรเดช สอนทองวิพร	23-34
แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์.... ชัยเดช ใจกัน, ชัชภูมิ สีสุมภู, เขาวฤทธิ์ จันจัน	35-46
ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขา บางแกรก อำเภอนองนาค จังหวัดอุทัยธานี..... อำนาจ พวงสวัสดิ์, สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ	47-54
การรู้เท่าทันสื่อเพชบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่..... ศรวิทย์ สมสวัสดิ์, ปิยฉัตร ล้อมขวการ, กมลรัฐ อินทรทัศน์	55-68
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์.. สุรินทร์ อ่อนใจ, ชัชภูมิ สีสุมภู, เขาวฤทธิ์ จันจัน	69-78
การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนไร่ฮ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1..... มณฑิชา พาโพน, หยกแก้ว กมลวรรณเดช	79-92
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร อรุณี สุขรัตน์, กฤษณ์ ภูริพงศ์	93-102
แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..... จิตติพร งามว่าง, ปิ่นหทัย หนูนวล	103-116
แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดรดิตถ์กับสถาน ประกอบการ..... กัญญาภักดิ์ มะตอง, ชัชภูมิ สีสุมภู	117-128

	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1..... เสฏฐวงศ์ อินทะเรืองรุ่ง, วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์, จินตนา จันทร์เจริญ	129-144
การยอมรับ ดำรงอยู่และการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในสังคมไทย เขต บางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร..... วัชรชัย วิวัฒน์คุณากร, วรงค์สิทธิ์ สิงห์ดำรง, ณัฐกุลิสรา สวงษ์ตระกูล ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, จิตาภา ธีรศิริกุล	145-154
แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับ ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์..... รัชฎาภรณ์ กอโพธิ์ศรี, วจี ปัญญาใส	155-168
แนวทางการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม การแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา..... พัฒนกิจ วงศ์ลาศ, โกศล มีคุณ, ธารินทร์ รลานนท์	169-182
ภาคผนวก..... หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	183-188

**ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตน
โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี**
**Service Quality Expectations and Perceptions of the Insured
at Kasemrad Hospital, Rattanatibeth, Nonthaburi Province**

สุทิศา รัตนวิชา¹ สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ²
Suthisa Rattanawicha, Sutham Lertpongprasert

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตน และเพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลจากการวิจัย พบว่า ระดับความคาดหวังคุณภาพการบริการของผู้ประกันตน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ความเป็นธรรมในการบริการ ส่วนการรับรู้คุณภาพการบริการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเห็นอกเห็นใจและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการ พบว่า ความคาดหวังคุณภาพการบริการสูงกว่าการรับรู้คุณภาพการบริการทุกด้าน ส่วนผู้ประกันตนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : ความคาดหวัง; การรับรู้คุณภาพ; ผู้ประกันตน

Abstract

The purposes of this research were: to study the service quality expectations and perceptions of the insured, and to study the difference between their service quality expectations and perceptions at Kasemrad Hospital, Rattanatibeth, Nonthaburi Province. The sample consisted of 400 persons. The research instrument was a questionnaire. The statistics tools used were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-Way ANOVA).

Received: 2022-08-05 Revised: 2022-08-15 Accepted: 2022-08-17

¹ อาจารย์พิเศษคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก Part Time Lecturer, The Faculty of Business Administration, Krirk University. E-mail: suthisa.ratanavicha@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก (Full Time Lecturer, Master of Arts Program, Faculty of Liberal of Arts, Krirk University. Email: sutham2498@hotmail.com

The results of the research revealed that the overall level of service quality expectations of the insured was at the highest level. With consideration of each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the response to service recipients; and the aspect that had the lowest average at a high level was fairness in service. The service quality perception was overall. With consideration of each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was sympathy; and the lowest mean at the moderate level was the response to the service recipients. The difference between expectation and perceived quality of service was that service quality expectations exceeded the perceived quality of service in all aspects. As for insurers Also, the insured with various individual factors had different expectations and perceptions of service quality.

Keywords: expectation; quality perception; the insured

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐและภาคเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์การบริหารจัดการและการพัฒนาระบบการบริการด้านสุขภาพให้มีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรมบริการของผู้ให้บริการโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทั้งในด้านบำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพบริการ ความปลอดภัย สร้างความพึงพอใจและตอบสนองความคาดหวังของประชาชน โดยเฉพาะสถานบริการสุขภาพภาคเอกชนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการแข่งขัน นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้บริการสาธารณสุขทางด้านสุขภาพนั้นนับเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนทุกกลุ่มที่จะได้รับอย่างเท่าเทียมกันด้วยมาตรฐานที่ดีพอสมควรมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นได้รับบริการอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ

สำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ประกันตน โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันของนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาล ด้วยการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนที่เรียกว่า กองทุนประกันสังคมเพื่อคุ้มครองความเป็นอยู่ของผู้ประกันตนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต แม้จะเกิดเหตุการณ์ที่สร้างความเดือดร้อนก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ โดยที่สำนักงานประกันสังคมมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองและหลักประกันสมาชิกทั้งสิ้น 7 กรณี ได้แก่ การคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร เจ็บป่วย ทูพพลภาพ ชราภาพ เสียชีวิต และกรณีว่างงาน (อจจรา ชนใจ, 2558)

สำนักงานประกันสังคมจะจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาลประกันสังคมด้วยวิธีการเหมาจ่ายไม่ว่าผู้ประกันตนจะเข้ารับบริการทางการแพทย์หรือไม่ก็ตามเช่นเดียวกับผู้ประกันตนที่ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมทุกเดือน เพื่อซื้อความคุ้มครองและเป็นหลักประกันให้กับผู้ประกันตนในการใช้บริการทางการแพทย์ แม้ว่าผู้ประกันตนจะเข้ารับบริการทางการแพทย์หรือไม่ก็ตาม แต่เนื่องด้วยผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมล่วงหน้าไปแล้ว ทำให้ผู้ประกันตนทุกคนย่อมเกิดความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการทางการแพทย์ที่จะได้รับ แต่เมื่อเกิดการรับรู้หลังการใช้

บริการที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้ จึงเกิดความไม่พึงพอใจในการบริการเกิดการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการจึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพการบริการลักษณะปัญหาเช่นนี้สามารถพบได้ในสถานพยาบาลหลายแห่งเนื่องจากไม่สามารถตอบสนองความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ประกันตนได้อย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนสถานพยาบาลในเวลาต่อมา

โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี เป็นสถานพยาบาลหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการประกันสังคม ปัจจุบันโรงพยาบาลมีผู้ประกันตนเข้ารับบริการจำนวน 37,268 ราย (สำนักงานประกันสังคม จังหวัดนนทบุรี, 2565) ซึ่งพบว่าในแต่ละวันมีผู้ประกันตนเข้ามาใช้บริการจำนวนมากและพบปัญหาในเรื่องของคุณภาพการบริการ การบริการที่ล่าช้ามีการรอคิวเข้าตรวจเป็นจำนวนมากแพทย์และพยาบาลอาจจะบริการได้ไม่ทั่วถึงผู้ป่วยนั่งคอยนาน ที่นั่งรอพบแพทย์ไม่เพียงพอสถานที่เริ่มแออัดทำให้อาจเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคได้ (ประยูร ภักดิ์พัฒนาทร, 2557) ซึ่งโรงพยาบาลจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพการให้บริการที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ประกันตนในโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี และด้วยปัญหาด้านคุณภาพการบริการที่เกิดขึ้นของโรงพยาบาล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นเสียงสะท้อนของผู้รับบริการที่มีความคาดหวังจะได้รับบริการที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานพยาบาลที่มีบริการด้านประกันสังคมและเป็นแนวทางในการนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ดีและประทับใจต่อผู้ประกันตนที่ใช้บริการ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

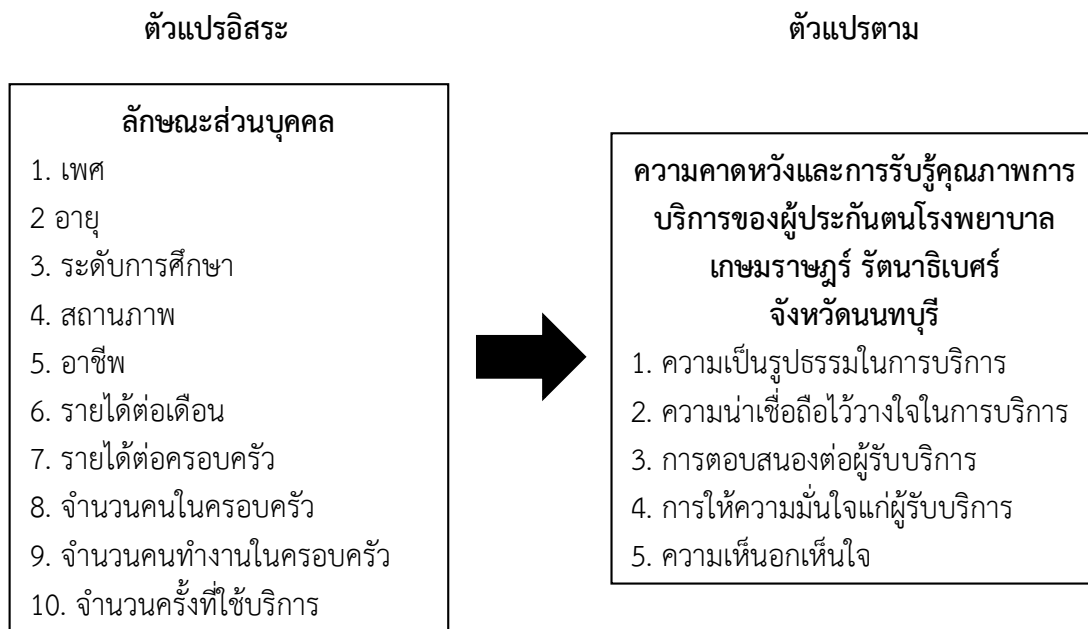
1. เพื่อศึกษาความคาดหวังคุณภาพบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการแตกต่างกัน
2. ผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยในรูปของตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)**1. ขอบเขตของการวิจัย**

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ประกันตนที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ประกันตนที่มีสิทธิรักษาพยาบาลประกันสังคม โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 37,268 คน (สำนักงานประกันสังคม จังหวัดนนทบุรี, 2565)

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โอยามานะ (Taro Yamane, 1976 อ้างใน ธาณินทร์ ศิลปจารุ, 2555: 46) ที่มีระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการเก็บข้อมูล ณ โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายได้ต่อครอบครัว จำนวนคนในครอบครัว จำนวนคนทำงานในครอบครัว และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการในรอบ 1 ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและการรับรู้ในคุณภาพการบริการของผู้มีสิทธิรักษาพยาบาลประกันสังคมโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนานิเบศร์ โดยแบบสอบถามใช้ข้อความแบบประเมินค่า (Rating Scale) ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมในการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในบริการ การตอบสนองผู้รับบริการ การให้ความมั่นใจในการบริการและการเห็นอกเห็นใจ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเองในโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี แล้วเก็บกลับคืนด้วยตนเอง แล้วนำไปทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ความคาดหวังในคุณภาพการบริการมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ความคาดหวังในคุณภาพการบริการน้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน
ความคาดหวังในคุณภาพการบริการน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ความคาดหวังในคุณภาพการบริการปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ความคาดหวังในคุณภาพการบริการมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ความคาดหวังในคุณภาพการบริการมากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2553: 39) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.20 – 5.00	หมายถึง ความคาดหวังในคุณภาพการบริการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.40 – 4.19	หมายถึง ความคาดหวังในคุณภาพการบริการมาก
ค่าเฉลี่ย 2.60 – 3.39	หมายถึง ความคาดหวังในคุณภาพการบริการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.80 – 2.59	หมายถึง ความคาดหวังในคุณภาพการบริการน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.79	หมายถึง ความคาดหวังในคุณภาพการบริการน้อยที่สุด

การวิเคราะห์การรับรู้คุณภาพการบริการมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

การรับรู้ในคุณภาพการบริการน้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน
การรับรู้ในคุณภาพการบริการน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
การรับรู้ในคุณภาพการบริการปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
การรับรู้ในคุณภาพการบริการมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
การรับรู้ในคุณภาพการบริการมากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2553: 39) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.20 – 5.00	หมายถึง การรับรู้ในคุณภาพการบริการมากที่สุด
-----------------------	---

ค่าเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง การรับรู้ในคุณภาพบริการมาก

ค่าเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง การรับรู้ในคุณภาพบริการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง การรับรู้ในคุณภาพบริการน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง การรับรู้ในคุณภาพบริการน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับปวส. สถานภาพสมรสแล้ว อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,000-15,000 บาท รายได้ต่อครอบครัว 9,000-15,000 บาท จำนวนคนในครอบครัว 3 คน จำนวนคนทำงานในครอบครัว 2 คน จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ 1-3 ครั้ง

2. ความคาดหวังในคุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเฉลี่ยทั้งหมดที่มีต่อระดับความคาดหวังในการบริการแต่ละด้านของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

ความคาดหวัง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ความเป็นรูปธรรมในการบริการ	4.12	0.61	มาก	5
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ	4.64	0.48	มากที่สุด	2
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.70	0.45	มากที่สุด	1
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้บริการ	4.42	0.51	มากที่สุด	3
5. ความเห็นอกเห็นใจ	4.35	0.59	มากที่สุด	4
เฉลี่ย	4.45	0.52	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าผู้ประกันตนได้ให้ความสำคัญต่อความคาดหวังการบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ความเห็นอกเห็นใจและความเป็นรูปธรรมในการบริการ ตามลำดับ

3. การรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเฉลี่ยทั้งหมดที่มีต่อระดับการรับรู้ในการบริการแต่ละด้านของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

การรับรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ความเป็นรูปธรรมในการบริการ	3.31	0.62	ปานกลาง	3
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ	3.30	0.72	ปานกลาง	4
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.14	0.76	ปานกลาง	5
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	3.73	0.65	มาก	2
5. ความเห็นอกเห็นใจ	3.79	0.68	มาก	1
เฉลี่ย	3.46	0.69	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกคือ ความเห็นอกเห็นใจ รองลงมาคือ การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมในการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ และการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ตามลำดับ

4. ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังคุณภาพการบริการสูงกว่า การรับรู้คุณภาพการบริการทุกด้าน ความคาดหวังคุณภาพการบริการในด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ สูงกว่า การรับรู้คุณภาพการบริการมากที่สุด รองลงมาคือความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ ความเป็นรูปธรรมในการบริการ การให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการและลำดับสุดท้ายคือ การเห็นอกเห็นใจตามลำดับ

5. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ค่าเฉลี่ยความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งในด้านความเป็นรูปธรรมในการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า ความคาดหวังของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ประกันตนให้ความสำคัญต่อความคาดหวังการตอบสนองต่อผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย รักไทย (2559) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพบริการโรงพยาบาลเอกชนในภาคตะวันออก

ผลจากการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลเอกชนในภาคตะวันตก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า การรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัสสา พุเอี่ยม (2561) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้ของผู้รับบริการต่อคุณภาพการห่อผู้ป่วยในโรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้ของผู้รับบริการต่อคุณภาพห่อผู้ป่วยในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการแล้ว พบว่า ความคาดหวังคุณภาพการบริการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมในการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความมั่นใจในการบริการ และความเห็นอกเห็นใจมีค่าเฉลี่ยความคาดหวังสูงกว่าการรับรู้คุณภาพการบริการทุกด้าน นั้นหมายถึง คุณภาพการบริการของโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ต่อผู้ประกันตนยังไม่สามารถตอบสนองกับความคาดหวังได้ เนื่องจากความคาดหวังที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมล่วงหน้า แต่การรับรู้จริงจากการใช้บริการต่ำกว่าความคาดหวังที่ตั้งใจทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการรับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวินันท์ ชื่นเชื่อน (2557) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ แผนกผู้ป่วยนอกต่อคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลศูนย์จังหวัดเชียงราย ผลจากการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ใช้บริการสูงกว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตามลักษณะการใช้บริการโดยรวมและรายด้านทุกข้อ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Youssef, Nel and Bovaird (1996: 15-18) ที่ศึกษาเรื่องความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ป่วยในที่มารับบริการในโรงพยาบาลในประเทศอังกฤษ ผลจากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังในด้านความเป็นรูปธรรมในการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและการเห็นอกเห็นใจ สูงกว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้คุณภาพการบริการทุกด้าน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. ความสำคัญของคุณภาพในการให้บริการเป็นเรื่ององค์การที่ดำเนินธุรกิจบริการจะต้องคำนึงถึงเป็นเรื่องแรก และจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามความคาดหวังหรือเกินความคาดหวังของผู้รับบริการเสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้บริการอย่างยั่งยืน
2. การสร้างคุณภาพในการให้บริการจากความเป็นนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ผู้รับบริการสัมผัสได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังคุณภาพการบริการของผู้ประกันตนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก การรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง

ดังนั้นเพื่อให้โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ รัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี มีคุณภาพการบริการที่ดี ตรงกับความคาดหวังของผู้ประกันตน ควรมีการปรับปรุงการบริการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านความเป็นรูปธรรมในการบริการจากการศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อของคุณภาพการบริการ ผู้ประกันตนมีความแตกต่างของความคาดหวังและการรับรู้ด้านความเป็นรูปธรรมมากในเรื่องที่นักรอ ขณะรอเรียกคิวและรอตรวจมีจำนวนเพียงพอ โรงพยาบาลควรเพิ่ม จำนวนเก้าอี้สำหรับรอคิวอย่างพอเพียง เพื่อรองรับจำนวนผู้มารับบริการที่เพิ่มขึ้น และควรปรับปรุงเกี่ยวกับสถานที่จอดรถให้เพียงพอและสะดวกสำหรับผู้เข้ามาใช้บริการ

1.2 ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ ในเรื่องแพทย์และพยาบาลอธิบายวิธีการรักษาได้อย่างเข้าใจมีความแตกต่างของความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการมาก ดังนั้นควรต้องอธิบายวิธีการรักษาให้ผู้มารับบริการได้เข้าใจด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ต้องเข้าใจว่าผู้มารับบริการแต่ละคนนั้นมีพื้นฐานเข้าใจที่ต่างกันและควรปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน

1.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการมาก ในเรื่องแพทย์และพยาบาลมีเวลาเพียงพอที่จะดูแลและให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่างๆ ในการรักษา ควรที่พิจารณาว่าแพทย์และพยาบาลมีจำนวนมากเพียงพอที่จะดูแลผู้มารับบริการจัดสรรช่วงเวลาใหม่มีผู้มารับบริการมาก เพื่อให้มีเวลามากเพียงพอที่ให้การช่วยเหลือทุกครั้งที่มีการร้องขอและเต็มใจที่จะตอบทุกคำถาม

1.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ มีความแตกต่างของความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการมากในเรื่องแพทย์และพยาบาลมีความละเอียดรอบคอบ ในการวินิจฉัยอาการควรมีการอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อทบทวนความรู้ทางด้านวิชาชีพเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้มารับบริการ

1.5 ด้านการเห็นอกเห็นใจมีความแตกต่างของความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการมากในเรื่องบุคลากรทางการแพทย์เข้าใจในความจำเป็นและต้องการของผู้ป่วยแต่ละคนที่แตกต่างกันและสามารถตอบสนองในความต้องการได้เป็นอย่างดี อาจจะต้องดูแลเอาใจใส่เพิ่มขึ้น โดยการสอบถามถึงอาการ ตอบคำถามของผู้มารับบริการด้วยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในอธิบาย มีเวลาให้กับผู้รับบริการในการซักถามเพิ่มมากขึ้นและให้บริการโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งต้องทำความเข้าใจว่าผู้มารับบริการแต่ละคนมาด้วยอาการป่วยที่ต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการบริการของโรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการประกันสังคมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

2.2 ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ประกันตนต่อคุณภาพการบริการระหว่างโรงพยาบาลเอกชนกับโรงพยาบาลรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

เอกสารอ้างอิง (References)

- ทวินนท์ ชันเชื่อน. (2557). ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแผนกผู้ป่วยนอกต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลศูนย์จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. (2555). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนซ์.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นัสสา พุเอี่ยม. (2561). ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้รับบริการต่อคุณภาพบริการของผู้ป่วยในโรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบริหารโรงพยาบาล สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประยูร ภัคดีพัฒนาทร. (2557). ความคาดหวังของผู้ป่วยนอกต่อคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สำนักงานประกันสังคม จังหวัดนนทบุรี. (2565). “จำนวนผู้ประกันตนประกันสังคม”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sso.go.thwpr/nonthaburi>. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2565.
- หนึ่งฤทัย รักไทย. (2559). ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้รับบริการต่อคุณภาพบริการโรงพยาบาลเอกชนในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแอดัมฟอร์ด.
- อัจฉรา ชันใจ. (2558). ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ประกันตนโรงพยาบาลลำพูน จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.
- Youssef, Fn., Nel. D., & Bovaird, T. (1996). “ Health care quality NHS hospitals” . *International Journal of Health Care Quality*. 9(1): 15-18.

ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ

Opinions of Thai people on Policy Requiring Face Masks during Air Travel

สธาวร เลิศสุวรรณกุล¹ ธันยพร ตีรณานุวัตร² เพ็ญพิมล เสรีวัฒน์³ กัลยา สว่างคง⁴

Sathaworn Lerdsuwonakun, Thanyaporn Teeranauwat,
Phenphimol Seriwatana, Kanlaya Swangkong

บทคัดย่อ (Abstract)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลายสายการบินในต่างประเทศประกาศยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทาง ในขณะที่ประเทศไทยยังคงมาตรการสวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะอยู่ โดยบทความวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความคิดเห็นของคนไทยที่มีต่อการป้องกันการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ และ 2) สำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์กับคนไทย จำนวน 423 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 78 แสดงถึงความกังวลในระดับ “ปานกลาง” ถึง “กังวลมากที่สุด” ต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในขณะที่เดินทางทางอากาศ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 80 ให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศในระดับ “มาก” และ “มากที่สุด” 3) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 40 แสดงถึงความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ขณะเดินทางทางอากาศ ในระดับ “ปานกลาง” 4) ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 67 ยังคงสนับสนุนมาตรการการสวมหน้ากากอนามัยตลอดการเดินทาง และ 5) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 94 จะยังคงสวมหน้ากากอนามัยตลอดการเดินทางทางอากาศถึงแม้ว่าในอนาคตอาจจะมีการยกเลิกการบังคับให้ผู้โดยสารสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทางก็ตาม

คำสำคัญ (Keywords): มาตรการสวมหน้ากากอนามัย; การเดินทางทางอากาศ;
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

Received: 2022-08-10 Revised: 2022-08-19 Accepted: 2022-08-21

¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพัฒนาศึกษาและฝึกอบรมด้านการบิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, College of Aviation Technology Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: sathaworn.ler@dpu.ac.th

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพัฒนาศึกษาและฝึกอบรมด้านการบิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, College of Aviation Technology Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: thanyaporn.tee@dpu.ac.th

³ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Lecturer, Faculty of Management Sciences, Kasetsart University, Sriracha, Thailand. E-mail: fmspm@ku.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: kanlaya.swa@dpu.ac.th

Abstract

The overall trend of Covid-19 epidemic situation continues to improve. Many airlines have indicated that they will no longer enforce the face mask requirement while traveling. However, Thailand does not have a policy on easing the restrictions on wearing a face mask in the public places. The objectives of this study were 1) to examine the opinions of Thai people on the prevention of infection during air travel, and 2) to examine the opinions of Thai people considering the policy requiring face mask during air travel. A total of 423 respondents completed the survey.

The research found that 1) the majority of respondents (78 percent) expressed “somewhat” to “extremely concerned” about the risk of COVID-19 infection while traveling by air. 2) Most respondents (80 percent) expressed “moderately important” to “extremely important” about the importance of preventing infections and infectious diseases during air travel. 3) Most respondents (40 percent) expressed “somewhat” concerns about COVID-19 infection while traveling by air. 4) Most respondents (67 percent) supported the policy of wearing face masks throughout the trip. 5) Most respondents (94 percent) would continue to wear face masks during air travel, even though this mandate may be set as optional in the future.

Keywords: face mask policy; air travel; COVID-19

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมการบิน เป็นอย่างมากในทุกมิติทั้งรายได้ การจ้างงาน จำนวนเที่ยวบิน และจำนวนผู้โดยสาร (Bielecki et al., 2020: 101939) ทั้งนี้ เอกสารรายงานสถิติขนส่งทางอากาศของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (2564) ได้แสดงข้อมูลจำนวนผู้โดยสารต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 ว่ามีจำนวนลดลงถึงร้อยละ 89.57 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการเดินทางของผู้โดยสาร รัฐบาลไทยจึงได้ออกข้อกำหนด และมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้การเดินทางทางอากาศมีความปลอดภัยจากการติดเชื้อ เช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนขึ้นเครื่องบิน การแสดงผลตรวจหาเชื้อโควิด-19 การสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการฉีดวัคซีนป้องกัน และการกำหนดให้มีการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในห้องโดยสาร เป็นต้น

ทั้งนี้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2565) ได้รายงานว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยยอดผู้ติดเชื้อรายใหม่และจำนวนผู้เสียชีวิตรายใหม่ลดลง ส่งผลให้รัฐบาลไทยสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมในการกำหนดให้โรคโควิด-19 เป็นโรคประจำถิ่นต่อไปได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ทยอยออกประกาศผ่อนปรนและผ่อนคลายมาตรการเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ใกล้เคียงกับปกติมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอนุญาตให้สวมหน้ากากอนามัยได้ตามความสมัครใจขณะอยู่ภายนอกอาคารหรือที่โล่งแจ้ง แต่ให้สวมหน้ากากเมื่ออยู่ร่วมกับ

บุคคลอื่นโดยไม่สามารถเว้นระยะห่าง มีความแออัด มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก หรือมีการระบายอากาศไม่ดี เช่น ตลาดสด ตลาด และสนามกีฬา เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

สำหรับภาคการท่องเที่ยวนั้น รัฐบาลได้มีนโยบายยกเลิกระบบไทยแลนด์พาสสำหรับชาวต่างชาติที่เดินทางทางอากาศเข้ามายังราชอาณาจักรเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้กลับมาสู่ภาวะปกติให้เร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการผ่อนคลายมาตรการกำหนดให้สวมหน้ากากอนามัยขณะอยู่ในเครื่องบิน ในขณะที่บางสายการบินในต่างประเทศ เช่น สายการบินเดลต้าแอร์ไลน์ สายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ ของสหรัฐอเมริกาได้มีการประกาศยกเลิกมาตรการที่กำหนดให้ผู้โดยสารและลูกเรือต้องสวมหน้ากากตลอดเวลาการเดินทางสำหรับเที่ยวบินในประเทศ และเที่ยวบินระหว่างประเทศที่ประเทศปลายทางไม่มีข้อกำหนดให้สวมหน้ากาก (British Airways, 2022; Delta Airlines, 2022; United Airlines, 2022) ไปแล้ว

ในส่วนของประเทศไทยนั้น มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ประโยชน์ และอิทธิพลของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้หน้ากากอนามัยของคนไทย ในการป้องกันการติดเชื้อ (ณัฐวรณ คำแสน, 2564: 33-48) ในขณะที่ Jandawapee et al. (2022: 1-15) ได้ระบุว่า ทักษะคิด บรรทัดฐานส่วนตัว และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีอิทธิพลอย่างมากต่อความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการป้องกันโรคโควิด-19 ของคนไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการสำรวจความคิดเห็นของผู้โดยสารชาวไทยที่มีต่อการป้องกันการติดเชื้อ โรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ และมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการกำหนดมาตรการและการให้บริการของสายการบินต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของคนไทยที่มีต่อการป้องกันการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการเดินทางทางอากาศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อ และโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ และความคิดเห็นในด้านมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ของคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
 2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ คนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling)
 3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ความคิดเห็นของคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
 4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้จัดทำแบบสอบถาม “แบบสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ” ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ Feel Safe to Fly during COVID-19: Understanding the Concerns of Commercial Airline Passengers (Sotomayor-Castillo et al., 2021: 110-117) ที่ใช้สำรวจประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับสายการบินพาณิชย์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงของการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทาง สำหรับแบบสอบถาม “แบบสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ” มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ และ 3. จำนวนวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ที่ได้รับ โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบระบุคำตอบลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย 1. สายการบินที่ใช้บริการบ่อยที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 สายการบิน) 2. ความถี่ในการเดินทางทางอากาศในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบระบุคำตอบลงในช่องว่าง

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการป้องกันการติดเชื้อ และโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย 1. การให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ 2. โรคติดเชื้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลต่อความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ 3. ความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ขณะเดินทางทางอากาศ 4. ความรู้สึกปลอดภัยถ้าสายการบินมีบริการแอลกอฮอล์ล้างมือ และผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาดขณะเดินทาง โดยแบบสอบถามประกอบด้วย คำถามที่มีการวัดระดับความสำคัญ 5 ระดับ คำถามแบบเลือกจากตัวเลือกที่กำหนดให้ และคำถามแบบให้ผู้ตอบระบุคำตอบลงในช่องว่าง

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย 1. การสวมหน้ากากอนามัยและความรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศ 2. การยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ 3. การสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาถึงแม้จะยกเลิกมาตรการฯ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย คำถามที่มีการวัดระดับความสำคัญ 5 ระดับ และคำถามแบบเลือกจากตัวเลือกที่กำหนดให้

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญสาขาธุรกิจการบินตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index – IOC) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC > 0.5 หมายความว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จากนั้นทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : α) โดยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบมาแก้ไขปรับปรุงและนำไปทดลอง (Try Out)

จำนวน 40 คน โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา ยอมรับที่ค่า $\alpha \geq 0.7$ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.75 เป็นไปตามเกณฑ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Forms โดยส่งแบบสอบถามไปยังชาวไทยที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น ไลน์ อีเมล เพจต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากการคำนวณปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน โดยมีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% โดยใช้สูตร Cochran Unknown Population (Singh & Masuku, 2014: 1-22) จากการคำนวณได้จำนวนการสุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 385 ราย แต่ในการเก็บข้อมูลจริง ทำการเก็บจำนวน 423 ราย เนื่องจากจะทำให้ข้อมูลมีความถูกต้องแม่นยำและเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เมื่อได้จำนวนแบบสอบถามตอบกลับครบถ้วนแล้วได้ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละชุด และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากนั้นนำเข้าสู่ข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลมาทำการวิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และสรุปข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 423 คน สามารถแสดงได้ทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 66 เพศชายจำนวน 141 คิดเป็นร้อยละ 33 และผู้ไม่ต้องการระบุเพศจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1

2. ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-30 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ

3. ด้านการฉีดวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับการฉีดวัคซีน 3 เข็มขึ้นไปจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ฉีดวัคซีน 3 เข็ม จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ฉีดจำนวน 2 เข็ม จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ฉีดจำนวน 1 เข็ม และผู้ที่ไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนเลย มีจำนวนเท่ากัน คือ กลุ่มละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย

1. ประเภทของสายการบินที่ใช้บริการบ่อยที่สุด พบว่ามีการระบุสายการบินได้ทั้งสิ้น 14 สายการบินที่แตกต่างกัน สายการบินที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการบ่อยที่สุดนั้นเป็นสายการบินต้นทุนต่ำคิดเป็นร้อยละ 83 ของจำนวนคำตอบทั้งหมด

2. ความถี่ในการเดินทางทางอากาศเส้นทางบินภายในประเทศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เดินทางเลย จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ผู้ตอบแบบสอบถามที่

เดินทาง 2-3 ครั้งต่อปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และผู้ตอบแบบสอบถามที่เดินทาง 1 ครั้งต่อปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย

1. ระดับการให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศในระดับมาก และมากที่สุด จำนวนรวม 340 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ในขณะที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศในระดับเล็กน้อย และไม่ให้ความสำคัญจำนวนเพียง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 1

2. โรคติดเชื้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลต่อความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการระบุชื่อโรคที่มีความกังวลต่อความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศจำนวนทั้งสิ้น 1,402 คำตอบ เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สามารถจำแนกได้ 13 โรค ได้แก่ โควิด-19 โรคที่เกิดจากไวรัสที่แพร่กระจายทางอากาศได้ ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัด โรคฝีดาษลิง วัณโรค H1N1 อีโบล่า โรคปอดอักเสบ การติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โรคหัด และโรคอาหารเป็นพิษ โดยโรคโควิด-19 เป็นโรคที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุถึงมากที่สุดจำนวน 384 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27 โรคที่เกิดจากไวรัสที่แพร่กระจายทางอากาศได้ จำนวน 280 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20 โรคไข้หวัดใหญ่ จำนวน 187 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13 ไข้หวัด จำนวน 147 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10 โรคฝีดาษลิง จำนวน 122 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9 วัณโรค จำนวน 106 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8 โรค H1N1 จำนวน 50 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4 โรคอีโบล่า จำนวน 38 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3 โรคปอดอักเสบ จำนวน 32 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2 และโรคการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โรคหัด และอาหารเป็นพิษ มีจำนวนครั้งในการระบุเท่ากัน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1

3. ระดับความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความกังวลต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในขณะที่เดินทางทางอากาศอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ความกังวลในระดับมากถึงมากที่สุด จำนวนรวม 153 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความกังวลในระดับเล็กน้อย จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และไม่มีความกังวล จำนวน 19 คิดเป็นร้อยละ 4

4. ข้อมูลความรู้สึกลดภัยถ้าสายการบินมีบริการแอลกอฮอล์ล้างมือ และผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาดขณะเดินทาง พบว่า ด้านการบริการแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือขณะเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 54 จะมีความรู้สึกปลอดภัยปานกลางถ้าสายการบินมีบริการแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือขณะเดินทาง รู้สึกปลอดภัยมาก จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รู้สึกปลอดภัยเล็กน้อย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รู้สึกปลอดภัยมากที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และไม่รู้สึกลดภัยเลย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

5. ด้านการบริการผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาดขณะเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 44 จะมีความรู้สึกปลอดภัยปานกลางถ้าสายการบินมีบริการผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รู้สึกปลอดภัยมาก จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 33 รู้สึก

ปลอดภัยเล็กน้อย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14 รู้สึกปลอดภัยมากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และไม่รู้สึกลปลอดภัยเลย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย

1. การสวมหน้ากากอนามัยและความรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศ ข้อมูลด้านความรู้สึกปลอดภัยถ้าผู้โดยสารและลูกเรือทุกคนสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในห้องโดยสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 46 จะรู้สึกปลอดภัยมากที่สุดถ้าผู้โดยสารและลูกเรือทุกคนสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในห้องโดยสารเครื่องบิน รู้สึกปลอดภัยปานกลาง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 27 รู้สึกปลอดภัยมากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รู้สึกปลอดภัยเล็กน้อย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และไม่รู้สึกลปลอดภัย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2

2. การยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 36 แสดงความไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รู้สึกเฉย ๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และมีผู้เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวนรวม 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14

3. การสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาถึงแม้จะยกเลิกมาตรการฯ ข้อมูลด้านการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาถึงแม้จะยกเลิกมาตรการฯ สามารถอธิบายได้ดังแสดงในตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 94 จะยังคงสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศต่อไป ถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการฯ ก็ตาม ส่วนผู้ที่จะไม่สวมหน้ากากอนามัยมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6 เท่านั้น

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อเมื่อเดินทางทางอากาศ

ตอนที่ 5 นี้เป็นคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยสามารถสรุปเนื้อหาสำคัญได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทาง 2) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อและโรคติดต่อเมื่อเดินทางทางอากาศ และ 3) การสื่อสารข้อมูลระหว่างสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้โดยสาร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 49 คน ได้ระบุความคิดเห็นที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และเห็นด้วยต่อการสวมหน้ากากอนามัยต่อไป เพราะมั่นใจว่าสามารถป้องกันเชื้อโรคได้ และสนับสนุนให้สวมหน้ากากอนามัยควบคู่ไปกับการใช้วิธีการอื่นด้วย เช่น การใช้แอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังไม่เห็นด้วยหากมีการยกเลิกมาตรการการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ

ประเด็นที่ 2 มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อและโรคติดต่อเมื่อเดินทางทางอากาศ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 27 คน ได้เสนอแนวคิดด้านมาตรการที่ควรให้ความสำคัญ คือเรื่องการใส่หน้ากากอนามัยอย่างถูกต้องของผู้โดยสารทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การหลีกเลี่ยงการสัมผัสในขั้นตอนการขึ้นเอกสารเพื่อขึ้นเครื่อง และควรแจกอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดให้กับผู้โดยสาร ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังระบุถึงมาตรการที่ควรยกเลิก เช่น การคัดกรองผู้โดยสารด้วยการวัดอุณหภูมิ เพราะเป็นมาตรการที่ไม่ค่อยได้ผลในการคัดกรอง

ประเด็นที่ 3 การสื่อสารข้อมูลระหว่างสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้โดยสาร ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 คน ได้ระบุถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสื่อสารข้อมูลด้านมาตรการของสายการบิน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านพฤติกรรมการเดินทางนั้น ผลการศึกษาพบว่ามีความจำเป็นในการเดินทางทางอากาศที่ค่อนข้างน้อย และเส้นทางบินส่วนใหญ่เป็นเส้นทางบินในประเทศโดยสายการบินต้นทุนต่ำ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการเดินทางที่เป็นการเดินทางระยะใกล้ที่ใช้เวลาในการเดินทางไม่นานนักเนื่องจากความกังวลต่อการติดเชื้อและต้องการรักษาการเว้นระยะห่างในสังคม (Social Distancing) ซึ่งส่งผลด้านลบต่อความต้องการเดินทางทางอากาศในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (De Vos, 2020: 100121; Guillen-Royo, 2022: 278-291)

สำหรับด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แล้วอย่างน้อย 3 เข็ม แต่ยังคงมีความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 และโรคติดต่ออื่น ๆ ระหว่างการเดินทางทางอากาศ โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของสมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศที่ระบุว่าผู้โดยสารจำนวนร้อยละ 79 มีความกังวลในระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุดหากต้องเดินทางทางอากาศ (IATA, 2020) ดังนั้น การสื่อสารระหว่างสายการบิน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับประชาชน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากเมื่อมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคโควิด-19 การรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศก็จะเปลี่ยนไปเช่นกัน (Tsoy et al., 2021: 35-41)

ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกปลอดภัยในระดับปานกลางถึงมากที่สุดเมื่อผู้โดยสารและลูกเรือทุกคนสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะเดินทาง และเลือกที่จะสวมหน้ากากอนามัยต่อไปถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ดีของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการสวมหน้ากากอนามัยและส่งผลให้มีความเต็มใจในการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991: 179-211) ซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างทัศนคติ และพฤติกรรม โดยการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากความตั้งใจแสดงพฤติกรรม และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม บรรทัดฐานของบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรม และการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเองในการแสดงพฤติกรรม ปัจจุบันมีนักวิชาการใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้เป็นกรอบทฤษฎีหลักในการศึกษาเรื่องความตั้งใจในการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และใช้ในการอภิปรายผลที่เกิดขึ้น โดยผลการศึกษาของ Pan and Liu (2022: 32-44) ได้อธิบายว่าจากการใช้กรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในการวิเคราะห์ความตั้งใจในการสวมหน้ากากอนามัยในเครื่องบินในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ทัศนคติ (Attitude) กลุ่มอ้างอิงหรือบรรทัดฐาน (Descriptive Norms) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) และการหาข้อมูล (Information Seeking) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจของผู้โดยสารในการสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทางทางอากาศ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่จะสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาระหว่างการเดินทาง เนื่องจากมีความมั่นใจว่าการสวมหน้ากากอนามัยมีประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 และโรคติดเชื้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายความเต็มใจของผู้โดยสารที่จะกลับมาเดินทางด้วยเครื่องบินหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของ Lamb et al. (2020: 101897) ที่ทำการสอบถามนักเดินทางชาวอเมริกันจำนวน 632 คนพบว่าการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะเดินทางเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถบรรเทาความกลัวและความกังวลของผู้โดยสารได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการสวมหน้ากากอนามัยที่ถูกวิธีควบคู่กับการล้างมือ การรักษาความสะอาด และการรักษาระยะห่างทางสังคม จะสามารถลดโอกาสการติดเชื้อได้ถึงร้อยละ 66 (Jefferson et al., 2008: 77-80; Pan & Liu, 2022: 32-44; World Health Organization, 2020)

ถึงแม้ว่าในอนาคตประเทศไทยอาจจะมีข้อกำหนดให้การสวมหน้ากากอนามัยในเครื่องบินเป็นแบบสมัครใจ หรือไม่มีการบังคับเหมือนกับสายการบินในต่างประเทศ เช่น สายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ สายการบินเดลต้าแอร์ไลน์ และสายการบินบริติชแอร์เวย์ เป็นต้น แต่ผลการศึกษา ก็แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาระหว่างการเดินทาง และแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการบังคับใช้มาตรการกำหนดให้สวมหน้ากากอนามัย ดังนั้น สายการบินและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางทางอากาศจึงควรมีการสื่อสารมาตรการไปยังประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ซึ่งการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าใจง่ายเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้โดยสารรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น (Lamb et al., 2020: 101897)

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยนี้พบว่าถึงแม้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แล้ว แต่ยังคงมีความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 และโรคติดเชื้ออื่น ๆ ระหว่างการเดินทางทางอากาศ รวมทั้งยังเลือกที่จะสวมหน้ากากอนามัยต่อไปถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัย แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ดีและมีความเต็มใจในการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางมากขึ้น ดังนั้นการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องระหว่างสายการบิน องค์กรที่เกี่ยวข้อง กับประชาชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้โดยสารรู้สึกปลอดภัยระหว่างการเดินทางมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สายการบินควรส่งเสริมให้ผู้โดยสาร และลูกเรือทำการสวมหน้ากากอนามัยขณะอยู่บนเครื่องบินต่อไป และควรเคร่งครัดในการกำกับให้ผู้โดยสารทุกคนสวมหน้ากากอนามัยให้ถูกต้องขณะเดินทาง เนื่องจากการสวมหน้ากากอนามัยที่ถูกวิธีจะสามารถลดโอกาสการติดเชื้อ และการลดความกังวลของผู้โดยสารอื่นที่เดินทางร่วมกันในเที่ยวบินนั้น ๆ

1.2 สายการบินควรมีการบริการเพื่อเพิ่มความมั่นใจ และลดความกังวลในการติดเชื้อระหว่างการเดินทาง เช่น การแจกแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ หรือผ้าเช็ดทำความสะอาดให้กับผู้โดยสาร เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้นถ้ามีการใช้แอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ และผ้าเช็ดทำความสะอาดนอกเหนือจากการสวมหน้ากากอนามัย

1.3 สายการบินควรพิจารณามาตรการป้องกันการติดเชื้อในช่วงการตรวจเอกสารของพนักงานภาคพื้นดินด้วยเนื่องจากเป็นจุดที่มีการสัมผัสบ่อยครั้ง และเสี่ยงที่จะสัมผัสกับละอองของเหลวบนเอกสารที่มีเชื้อโควิด-19 ปะปนอยู่

1.4 สายการบินควรเพิ่มการสื่อสารข้อมูลที่ต้องการและเข้าใจง่ายไปยังผู้โดยสาร นอกเหนือจากการอธิบายรายละเอียดในเว็บไซต์ของสายการบิน เพราะจะทำให้ผู้โดยสารรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยกับผู้โดยสารกลุ่มอื่น เพื่อให้ครอบคลุมมิติในด้านความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรม เช่น ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย และผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสายการบินต่างชาติที่มีการยกเลิกมาตรการการสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทาง เป็นต้น เพราะจะทำให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรมการเดินทาง ความคิดเห็นและความตระหนักที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเดินทางของผู้โดยสารกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 เช่น ปัจจัยด้านมาตรการของสายการบิน ปัจจัยด้านการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อระหว่างการเดินทาง เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในมาตรการต่าง ๆ ของสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). “ข้อมูลภาพรวมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard>. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2565.
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2564). “รายงานสถิติการขนส่งทางอากาศ ประจำปี 2564”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3dhizPE>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). (2565, มิถุนายน 23). “ประกาศราชกิจจานุเบกษา ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 46)”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/146/T_0021.PDF. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2565.
- ณัฐวรณ คำแสน. (2564). “ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี”. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัด เพชรบุรี. 4(1): 33-48.
- Ajzen, I. (1991). “The theory of planned behavior”. *Organizational behavior and human decision processes*. 50(2): 179-211.
- Bielecki, M., et al. (2020). “Reprint of: Air travel and COVID-19 prevention in the pandemic and peri-pandemic period: A narrative review”. *Travel medicine and infectious disease*. 38: 101939.
- British Airways. (2022). “Get ready to fly”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.britishairways.com/en-us/information/incidentcoronavirussteps-123#mask>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.

- Delta Airlines. (2022, June 28). “Travel Planning Center”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.delta.com/us/en/travel-planning-center/known-before-you-go/face-masks>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- De Vos, J. (2020). “The effect of COVID-19 and subsequent social distancing on travel behavior”. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*. 5: 100121.
- Guillen-Royo, M. (2022). “Flying less, mobility practices, and well-being: lessons from the COVID-19 pandemic in Norway”. *Sustainability: Science, Practice and Policy*. 18(1): 278-291.
- IATA. (2020, August). “IATA COVID-19 Survey”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.iata.org/en/publications/store/covid-passenger-survey>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- Jandawapee, S., et al. (2022). “Factors Influencing Intention to Follow the Preventive COVID-19 Protocols Among Thai People”. *International Journal of Behavioral Analytics*. 2(1): 1-15.
- Jefferson, T., et al. (2008). “Physical interventions to interrupt or reduce the spread of respiratory viruses: systematic review”. *Bmj*. 336(7635): 77-80.
- Lamb, T. L., et al. (2020). “Factors that predict passengers willingness to fly during and after the COVID-19 pandemic”. *Journal of Air Transport Management*. 89: 101897.
- Pan, J. Y., & Liu, D. (2022). “Mask-wearing intentions on airplanes during COVID-19–Application of theory of planned behavior model”. *Transport policy*. 119: 32-44.
- Singh, A. S., & Masuku, M. B. (2014). “Sampling techniques & determination of sample size in applied statistics research: An overview”. *International Journal of economics, commerce and management*. 2(11): 1-22.
- Sotomayor-Castillo, C., Radford, K., Li, C., Nahidi, S., & Shaban, R. Z. (2021). “Air travel in a COVID-19 world: Commercial airline passengers’ health concerns and attitudes towards infection prevention and disease control measures”. *Infection, disease & health*. 26(2): 110-117.
- Tsoy, D., Tirasawasdichai, T., & Kurpayanidi, K. I. (2021). “Role of social media in shaping public risk perception during COVID-19 pandemic: A theoretical review”. *International Journal of Management Science and Business Administration*. 7(2): 35-41.
- United Airlines. (2022, June 28). “Coronavirus (COVID-19) updates”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.united.com/en/us/fly/covid-update.html>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- World Health Organization. (2020, October 15). “News”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.who.int/southeastasia/news/detail/15-10-2020-handwashing-an-effective-tool-to-prevent-covid-19-other-diseases>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.

พฤติกรรมกาเปิดรับชมและความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชม
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Behavior and Satisfaction on Viewing the Royal Thai Army Radio and
Television of the Audience in Bangkok

พัตชา รักตะกนิษฐ¹ อีรเดช สนองทวีพร²

Patcha Raktakanishtha, Teeradej Snongtaweepon

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับชมและความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับชมกับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test (One-way ANOVA) ทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD และหาค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลจากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกาเปิดชมรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ผู้รับชมมีความถี่ในการชม 1-2 วันต่อสัปดาห์ ในแต่ละครั้งชม 1 ชั่วโมงหรือน้อยกว่านั้น เป็นการชมย้อนหลังผ่านทางอินเทอร์เน็ต และมีพฤติกรรมการับชมอยู่ในระดับปานกลางและประเภทรายการที่รับชมอยู่ในระดับน้อย และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ของผู้ชมที่แตกต่างกัน และพฤติกรรมกาเปิดรับชมของผู้ชม ด้านช่องทางการรับชมที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ (Keywords) : พฤติกรรมกาเปิดรับชม; ความพึงพอใจ; สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

Received: 2022-08-09 Revised: 2022-08-18 Accepted: 2022-08-20

¹ นักศึกษาปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ มหาวิทยาลัยเกริก Master Degree Student in Master of Arts, Department of Organization Management, Krirk University. E-mail: pat_rakta@yahoo.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ มหาวิทยาลัยเกริก Advisor and Course Instructor for Master of Arts Program, Department of Organization Management, Krirk University. E-mail: parinyaeak1@gmail.com

Abstract

This research article aims: to study behaviors and satisfactions on viewing the Royal Thai Army Radio and Television of the audience in Bangkok; to study a relationship between personal factors and satisfactions on viewing Royal Thai Army Radio and Television of the audience in Bangkok; and to study a relationship between behavior on viewing and satisfaction on Royal Thai Army Radio and Television of the audience in Bangkok. Questionnaires were used to collect data. The sample consisted of 400 people. The statistics tools were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-Way ANOVA). The LSD method was used for the pair comparison and Pearson correlation coefficient.

The results of the research showed that the viewers watched 1-2 days a week of the Royal Thai Army Radio and Television Station. They spent one hour or less each time on the retrospective over Internet. Viewing behavior was at a moderate level; types of programs were viewed at a low level. Also, the hypothesis testing results showed that the different demographic factors of the audience and their viewing behavior of the different viewing channels had a relationship with their satisfactions on the Royal Thai Army Radio and Television in Bangkok.

Keywords: viewing behavior; satisfaction; Royal Thai Army Radio and Television

บทนำ (Introduction)

โทรทัศน์ (Television) กล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่นิยมในกลุ่มผู้บริโภคเพราะเป็นสื่อที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงมาสู่สังคมและกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคทั่วประเทศ สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ จากทั่วโลกให้ประชาชนได้รับทราบไม่ว่าประชาชนจะอยู่ที่ใดของโลกก็ชมรายการเดียวกันได้ (ปิ่นปิ่นทร์ จำตา, 2560: 161) จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การรับชมรายการโทรทัศน์ไม่จำเป็นต้องรับชมผ่านโทรทัศน์อีกต่อไป ผู้ชมรายการสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้ทุกที่ (วลัญช์ลักษณ์ ถาวรศักดิ์สุธี และกุลกัญญา ณ ป้อมเพชร, 2562: 46)

ในวันนี้คนไทยจะเข้าถึงโทรทัศน์ได้มากถึงร้อยละ 99 ของประชากรทั้งประเทศแต่เมื่อดูที่ความถี่ของการเข้าชมคอนเทนต์ผ่านทีวี กลับพบว่าในปี 2021 นับตั้งแต่มกราคม-พฤศจิกายน คนไทยเข้าดูทีวีวันละร้อยละ 48 ของการเข้าถึงโทรทัศน์ของคนไทยทั้งหมด ซึ่งเป็นยอดการชมที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 51 ในปี 2020 ร้อยละ 53 ในปี 2019 และยอดเรตติ้งในช่วงไพรม์ไทม์ได้ลดลงเช่นกันจาก 22.5 ในปี 2019 เหลือเพียง 21.5 อ้างอิงจาก มกราคม-พฤศจิกายน 2021 คนจะดูโทรทัศน์เฉลี่ยต่อวันน้อยลง แต่คนดูโทรทัศน์สตรีมมิ่งออนไลน์มีมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมนี้มาพร้อมกับแพลตฟอร์มดิจิทัลที่หันมาทำรายการสดในรูปแบบผังทีวีมากขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตามแม้วันนี้คนดูรายการโทรทัศน์ที่ออนไลน์ตามผังรายการน้อยลงแต่โทรทัศน์ยังคงมีความจำเป็นสำหรับผู้บริโภคเพียงแต่เปลี่ยนบริบทในการใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการ

เข้าถึงคอนเทนต์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม จากการดูโทรทัศน์ตามผังรายการเป็นการเปิดโทรทัศน์เพื่อเข้าดูวีดีโอ สตรีมมิ่ง เล่นเกมและอื่น ๆ (eukeik.ee, 2564)

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ. 5) หรือช่อง 5 เอชดี เป็นสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดินของ กองทัพบกไทยและเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งที่สองของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช) ได้อนุมัติใบอนุญาตประกอบกิจการ โทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลประเภทบริการสาธารณะเพื่อความมั่นคงแก่ ททบ.5 โดยเริ่มนำสัญญาณ ภาพและออกอากาศทางช่องหมายเลข 1 คู่ขนานไปกับโทรทัศน์ระบบอนาล็อก (Analog) ทางช่อง 5 เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2557 ต่อมา ททบ.5 ตั้งชื่อรายการที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลว่า ทีวี 5 เอชดี (TV5 HD1) พร้อมกับการปรับเปลี่ยนการปรากฏตราสัญลักษณ์ของสถานีแต่เพียงเล็กน้อยด้วยการเพิ่มตัวอักษร คำว่า HD1 สีเทาเงิน มาจนกระทั่งเดือนพฤษภาคม 2561 จึงได้ปรับอัตลักษณ์บนหน้าจอใหม่ให้ใหญ่ขึ้น และโดดเด่นขึ้นต่อมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2564 ทำให้วันที่ 25 พฤศจิกายน 2564 ททบ.5 ได้ทำการย้าย ช่องออกอากาศในทุกช่องทางการรับชมทั้งหมดภายใต้ชื่อ ททบ.5 เอชดี (TV5 HD) ในต้นปี 2564 สถานีได้ ปรับผังรายการใหม่ แต่ยังคงนำเสนอข่าวสาร และรายการที่เป็นสารประโยชน์ต่อสังคมด้วยสัดส่วนข่าวและ สารประโยชน์ร้อยละ 70 และสารบันเทิงร้อยละ 30 พร้อมเดินหน้าการเป็น Social Enterprise TV นำ คุณค่าสู่สังคมไทยทั้งด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและขับเคลื่อนภาคการเกษตรของไทยโดย ผลักดันการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรให้แพร่หลายมากขึ้น รวมทั้งมีการขยายเวลาข่าวเพิ่มมากขึ้น ในวันจันทร์ถึงศุกร์ รับอรุณตั้งแต่ 05.00 น. ด้วยข่าวสารช่วงเช้า ช่วงเที่ยงต้องติดตามสถานการณ์สำคัญที่ เป็นประเด็นในสังคมช่วงค่ำต่อที่รอบดึกจับประเด็นข่าวร้อน ส่วนทุกวันเสาร์เวลา 22.30 น. พบกับเรื่อง เด่นสุดสัปดาห์ สำหรับรายการสาระประโยชน์และรายการบันเทิงเชิงสร้างสรรค์ก็มีอีกมากมาย และในวันที่ 3 มกราคม 2565 สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.5) เริ่มปรับผังรายการใหม่อีกครั้ง และได้นำเสนอ รายการใหม่ ๆ อีกหลากหลายมีการนำเสนอข่าว 4 ช่วงเวลาได้แก่ 06.00 – 07.00 น. 12.00-14.00 น. 18.00-20.00 น. และ 20.30-22.30 น. (ภูมิทัศน์สื่อไทย, 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมและความ พึงพอใจต่อสถานีวิทยุและโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะศึกษาผู้ชมว่ามี พฤติกรรมการรับชมเช่นไร และความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุและโทรทัศน์กองทัพบกในระดับใด เพื่อนำผล การศึกษาไปประยุกต์ปรับปรุงผังรายการ รูปแบบรายการให้สอดคล้องเหมาะสมกับพฤติกรรมการรับชม และเกิดประโยชน์สูงสุดในการรับชมเพื่อเป็นการพัฒนาทั้งด้านผู้ส่งสาร และการพัฒนาการเข้าถึง การ รับชม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้รับสารที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้ผู้รับสารหรือผู้รับชมเกิดความพึง พึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

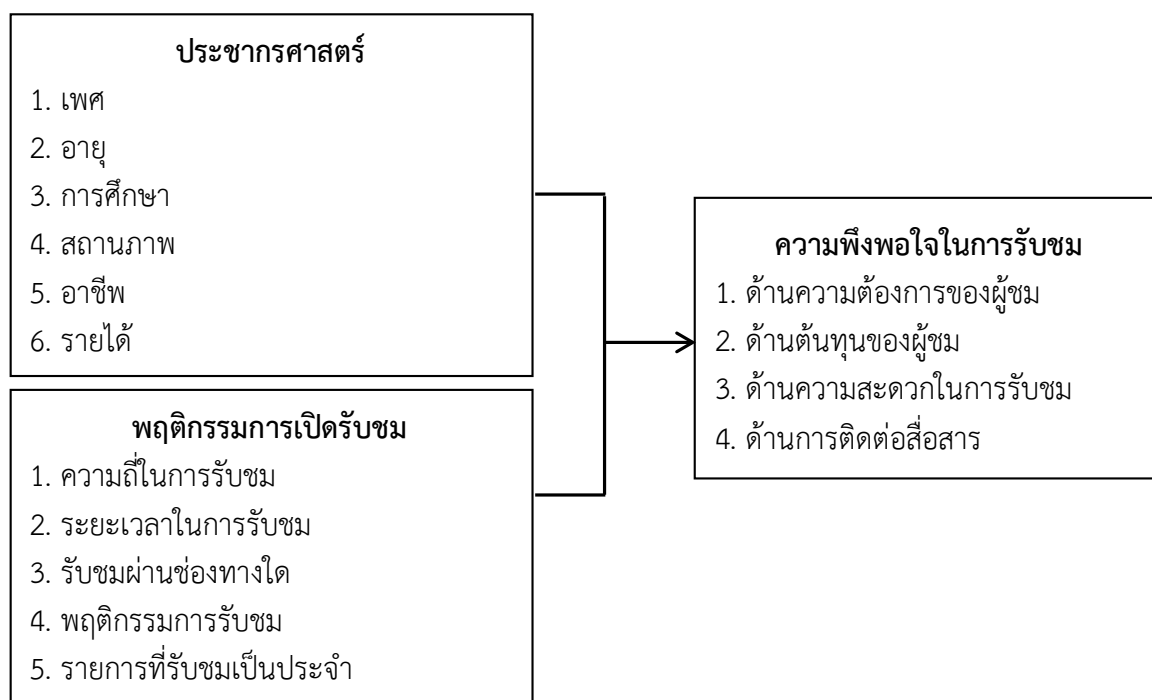
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมและความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของ ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

- ## 1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การเปิดรับชมรายการ ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาพฤติกรรมการรับชม ระยะเวลาในการรับชม รับชมผ่านช่องทางใด พฤติกรรม การรับชม และรายการที่รับชมเป็นประจำ และศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการรับชม ประกอบด้วย ด้านความต้องการของผู้ชม ด้านต้นทุนของผู้ชม ด้านความสะดวกในการรับชม และด้านการติดต่อสื่อสาร

- ## 1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ชมรายการที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และมีประสบการณ์การรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีขนาดใหญ่และไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้

จึงหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Cochran W.G., 1953: 180 (อ้างในธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555: 46) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384.16 คน ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างสำรองเพิ่มเป็นจำนวน 400 คน มาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในการเปิดรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ความถี่ในการรับชม ช่วงเวลาที่เปิดรับชม ระยะเวลาที่เปิดรับชม และรับชมผ่านช่องทางใด คำถามประเภตมาตรประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแบ่งระดับพฤติกรรมในการรับชมและประเภทรายการที่ท่านรับชมเป็น 5 ทางเลือก ดังนี้

ทำเป็นประจำ/บ่อยครั้งที่สุด (ทุกวัน)	ระดับคะแนน 5 คะแนน
ทำบ่อยครั้ง (5-6 วัน)	ระดับคะแนน 4 คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง/ปานกลาง (3-4 วัน)	ระดับคะแนน 3 คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง/น้อย (1-2 วัน)	ระดับคะแนน 2 คะแนน
ไม่เคยเลย/น้อยที่สุด (1 วันหรือน้อยกว่า)	ระดับคะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจดังนี้

ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 ระดับพฤติกรรมในการรับชมและประเภทรายการที่ท่านรับชมมากที่สุด

ระดับคะแนน 3.41 – 4.20 ระดับพฤติกรรมในการรับชมและประเภทรายการที่ท่านรับชมมาก

ระดับคะแนน 2.61 – 3.40 ระดับพฤติกรรมในการรับชมและประเภทรายการที่ท่านรับชมปานกลาง

ระดับคะแนน 1.81 – 2.60 ระดับพฤติกรรมในการรับชมและประเภทรายการที่ท่านรับชมน้อย

ระดับคะแนน 1.00 – 1.80 ระดับพฤติกรรมในการรับชมและประเภทรายการที่ท่านรับชมน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านความต้องการของผู้ชม ด้านต้นทุนของผู้ชม ด้านความสะดวกในการรับชม และด้านการติดต่อสื่อสาร คำถามประเภตมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งความพึงพอใจเป็น 5 ทางเลือก ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ระดับคะแนน	4.21 – 5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับคะแนน	3.41 – 4.20	ระดับความพึงพอใจมาก
ระดับคะแนน	2.61 – 3.40	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ระดับคะแนน	1.81 – 2.60	ระดับความพึงพอใจน้อย
ระดับคะแนน	1.00 – 1.80	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มีประสบการณ์การรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามเข้าระบบ Google Form และนำแบบสอบถามไปโพสต์ขอความร่วมมือในกลุ่ม Facebook ชื่อกลุ่ม “คนรัก ละคร” ระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2565

3.2 แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางประกอบการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการวิเคราะห์และประมวลผลโดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์และข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม的开ปรับชมและความพึงพอใจต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้รับชมรายการในเขตกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เป็นการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis testing) ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ t-test, F-test (One-Way ANOVA) กรณีพบความสัมพันธ์จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD การวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างพฤติกรรม的开ปรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกที่แตกต่างกันกับความพึงพอใจในการรับชมของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสถิติที่ใช้คือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยประชากรศาสตร์พฤติกรรม的开ปรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก และความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40-45 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรสแล้ว อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรม的开ปรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก พบว่า ความถี่ในการรับชม 1-2 วันต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการรับชมรายการ 1 ชั่วโมงหรือน้อยกว่านั้น รับชมผ่านช่องทางมากที่สุด คือ ชมย้อนหลังผ่านทางอินเทอร์เน็ต พฤติกรรม的开ปรับชมคือ ท่านมักจะทำกิจกรรมอื่น ๆ ระหว่างชมรายการ ประเภทรายการที่ชมบ่อยครั้งใน 1 สัปดาห์คือรายการวไรตี้

3. แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านความต้องการของผู้ชม	2.72	0.329	ปานกลาง	4
2. ด้านต้นทุนของผู้ชม	2.73	0.318	ปานกลาง	3
3. ด้านความสะดวกในการรับชม	2.74	0.314	ปานกลาง	2
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	2.88	0.272	ปานกลาง	1
เฉลี่ย	2.77	0.236	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านความสะดวกในการรับชม ด้านต้นทุนของผู้ชม และด้านสุดท้ายคือด้านความต้องการของผู้ชม ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้ชมที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน พบว่า การศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ในภาพรวมและรายด้าน

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านสถานภาพที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้ชมที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอาชีพที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้ชมที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานที่ 7 พฤติกรรมการเปิดรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ที่แตกต่างกัน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก พบว่า ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความถี่ในการรับชมรายการ 1-2 วันต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการรับชมในแต่ละครั้ง 1 ชั่วโมงหรือน้อยกว่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศกร แสนคำมา (2556) ศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกรับชมสถานีโทรทัศน์ประเภทไม่เรียกเก็บค่าบริการ (Free TV) และทัศนคติที่มีต่อสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการ มีการรับชม 1-2 วันต่อสัปดาห์ โดยใช้เวลาในการชมต่อครั้งประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง

ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครจะรับชมรายการโทรทัศน์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกผ่านช่องทางการชมย้อนหลังผ่านทางอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร หาญล่ายวง และเฉลิมพร เย็นเยือก (2564: 59) ศึกษาเรื่องการปรับตัวและการสร้างนวัตกรรมด้านกลยุทธ์ของธุรกิจสื่อโทรทัศน์ในยุคทีวีดิจิทัล ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้ชมรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์แบบย้อนหลัง เพราะในบางครั้งผู้ชมไม่สามารถรับชมรายการในช่วงเวลานั้นได้ จึงมีพฤติกรรมในการรับชมรายการย้อนหลัง

ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มักจะทำกิจกรรมอื่น ๆ ระหว่างชมรายการโทรทัศน์ สอดคล้องกับแนวคิดของธาม เชื้อสถาปนศิริ (2557: 73) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการเปิดรับชมโทรทัศน์ของผู้ชมในปัจจุบันจึงไม่ใช่แบบ “ดูทีละจอ” แต่กลายเป็นพฤติกรรมแบบ “ทำกิจกรรมหลายอย่าง เสพสื่อหลายจอในเวลาเดียวกัน” (Multi-Tasking / Multi Screen)

ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครส่วนมากมักชมรายการวาไรตี้ของโทรทัศน์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ เหลืองลือ และอัจฉราพรรณ ลิขพันธ์ (2560: 38) ศึกษาเรื่อง การศึกษาถึงช่องสถานีประเภทของรายการและปัจจัยในการรับชมโทรทัศน์ผ่าน Digital TV ของ Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยในการรับชมรายการประเภทละครไทย รายการทอล์คโชว์ และ รายการวาไรตี้ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมากที่สุด คือ ทำให้รู้สึกเหมือนมีเพื่อนจะรู้สึกไม่เหงา หรือโดดเดี่ยว รายการอยู่ในกระแสความสนใจ ทันสมัย และความหลากหลายตรงตามความสนใจของตนเอง

2. ความพึงพอใจของผู้ชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความต้องการของผู้ชมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระยะเวลาการนำเสนอผู้สนับสนุนรายการ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาของ ศูนย์บริการวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2557) ศึกษาเรื่อง โครงการประเมินคุณภาพเนื้อหา รายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้และความเข้าใจว่าช่อง 11 และ TPBS เป็นโทรทัศน์ช่องหลักได้งบประมาณ สนับสนุนจากรัฐ และจากการที่มีโทรทัศน์ช่องหลัก เพียง 2 ช่องเท่านั้นที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ทำให้โทรทัศน์ช่องหลักที่ผลิตต้องหารายได้จาก การขายโฆษณาให้กับภาคธุรกิจต่าง ๆ เพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ด้านต้นทุนของผู้ชมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความคุ้มค่ากับเวลาที่ใช้ในการรับชม สอดคล้องกับงานวิจัย ของวลัญช์ลักษณ์ ถาวรศักดิ์สุธี และกุลกัญญา ณ ป้อมเพชร (2562: 54) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับชม รายการช่องทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตภาคกลาง ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านต้นทุนของผู้บริโภคที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ระดับความสำคัญสูงสุดคือ มีความคุ้มค่าในการรับชมรายการต่าง ๆ ด้านความสะดวกในการรับชม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วงเวลาการออกอากาศกับเวลาแต่ละรายการมีความ เหมาะสมและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร หาญลายวง และเฉลิมพร เย็นเยือก (2564: 62) ศึกษาเรื่องการบริหารตัวและการสร้างนวัตกรรมด้านกลยุทธ์ของธุรกิจสื่อโทรทัศน์ในยุคทีวีดิจิทัล ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจในการรับชมรายการโทรทัศน์ ด้านมีการจัดประเภทรายการได้ อย่างเหมาะสมและตรงกับกลุ่มผู้ชมรายการ ด้านการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ส่งเสริมให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในรายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย แผ่นชัยภูมิ (2559) ศึกษา เรื่องพฤติกรรมการรับชมและความพึงพอใจการรับข่าวครบประเด็นของสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีของผู้ รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ชมสามารถเป็นผู้คัดเลือกและมีส่วนร่วมกับการ ข่าวข่าวครบประเด็น ผู้ผลิตรายการมีวิธีการสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนส่งเสริมให้มีช่องทางที่ผู้ชมรายการ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้นและมีความรู้สึกที่ตนเองมีความสำคัญต่อรายการ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. วิวัฒนาการทางด้านมาตรฐานการสื่อของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องต่างภายในประเทศ
2. พฤติกรรมการบริโภคสื่อของประชาชนในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะ ทางช่องโทรทัศน์สถานีต่าง ๆ
3. การบริหารทางการตลาดของสถานีวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความต้องการของผู้ชมในปัจจุบันนี้การรับชมรายการของผู้ชมเป็นการรับชมแบบย้อนหลังทางอินเทอร์เน็ตและเป็นการสื่อสารที่เปิดกว้างกับคนทั่วโลก การพัฒนาระบบเสียงหลายภาษาให้เลือกเป็นช่องทางในการเปิดกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ ทั่วโลกให้กับสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

1.2 ด้านต้นทุนของผู้ชม การคัดเลือกรายการควรคำนึงถึงคุณภาพของรายการในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องมีความถูกต้องและก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ช่วยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ไม่บิดเบือนความจริง มีแปลกใหม่ของรายการมีความหลากหลายและผู้ชมต้องได้รับประโยชน์จากการรับชมรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

1.3 ด้านความสะดวกในการรับชม การจัดรายการในปัจจุบันควรมีการอัปเดตข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ฉับไว ถูกต้อง เชื่อถือได้และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งในปัจจุบันผู้ชมสามารถอัปเดตข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อสังคมได้ทันที ทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้ข่าวสารได้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง รวดเร็วในขณะเดียวกัน ก็สามารถส่งข้อมูลที่มีอื่น ๆ กลับมาให้ผู้สื่อข่าวได้ทันทีหรืออาจเรียกได้ว่า Real Time ด้วย ดังนั้นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ควรมีการคัดสรรหรือเลือกรายการที่มีการอัปเดตข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ฉับไว ถูกต้อง เชื่อถือได้และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารในปัจจุบัน

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร ควรมีช่องทางให้ผู้ชมสามารถเสนอความคิดเห็น แนะนำ ตีชมได้โดยตรงกับทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุง จัดผังรายการให้ตรงกับความต้องการของผู้ชมรายการและช่องทางแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตีชม ควรเน้นไปทางด้านออนไลน์ เพราะปัจจุบันผู้ชมได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเปิดรับสารมาเป็นออนไลน์แทน ทำให้เข้าถึงผู้ชมได้อย่างรวดเร็วและมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างระดับประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมในทุก ๆ ภาคของประเทศ ไทย เนื่องจากผู้ชมรายการในแต่ละพื้นที่ อาจมีพฤติกรรมในการเปิดรับชมรายการและความพึงพอใจในการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก แตกต่างกันไป

2.2 ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างถึงผังรายการ คุณภาพของรายการ พิธีกร ผู้ร่วมรายการ เนื่องจากผู้ชมในปัจจุบันมีพฤติกรรมในการรับชมที่เปลี่ยนแปลงมาเป็นออนไลน์ และเป็นการรับชมแบบย้อนหลังทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้นผังรายการคุณภาพรายการ พิธีกร และผู้ร่วมรายการ ควรจะมีการศึกษาเพื่อให้เข้ากับผู้รับชมที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธานีรินทร์ ศิลปจารุ. (2555). การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนทร์.
- ชาม เชื้อสถาปนศิริ. (2557). สื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล เรื่อง 7Cs ความท้าทายคนโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ปิ่นปิ่นทร์ จำตา. (2560). “การสำรวจและวิเคราะห์การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านของสื่อโทรทัศน์ จากระบบแอนะล็อกสู่ระบบดิจิทัล”. วารสารวิชาการ กสทช. 1(1): 160-173.

- พงศกร แสนคำมา. (2556). ปัจจัยในการเลือกรับชมสถานีโทรทัศน์ประเภทไม่เรียกเก็บค่าบริการ (Free TV) และทัศนคติที่มีต่อโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรชัย แผ่นชัยภูมิ. (2559). พฤติกรรมการรับชมและความพึงพอใจการรับข่าวครบประเด็นของสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภูมิทัศน์สื่อไทย. (2565). “ความเคลื่อนไหวสื่อดิจิทัลในรอบปี 2564”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: ภูมิทัศน์สื่อไทย 2564-2565 <https://www.infoquest.co.th/Thailand-media-landscape-2022/digital-tv> สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน พ.ศ. 2565.
- วลัญชลักษณ์ ถาวรศักดิ์สุธี และกุลกัญญา ณ ป้อมเพชร. (2562). “พฤติกรรมการรับชมรายการช่องทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตภาคกลาง”. *วารสารบริหารและการจัดการ*. 9(1): 43-57.
- วิชญ์ เหลืองลออ และอัจฉราพรรณ ลีพันธ์. (2560). “การศึกษาถึงช่องสถานีประเภทของรายการและปัจจัยในการรับชมโทรทัศน์ผ่าน Digital TV ของ Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร”. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 37(1): 65-78.
- ศูนย์บริการวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2557). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการประเมินคุณภาพเนื้อหารายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สุภัทสร หาญลายวง และเฉลิมพร เย็นเยือก. (2564). “การปรับตัวและการสร้างนวัตกรรมด้านกลยุทธ์ของธุรกิจสื่อโทรทัศน์ในยุคทีวีดิจิทัล”. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 26(1): 1-15.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling techniques*. New York: Sons, Inc.
- Eukeik. ee. (2564). “TV-Streming 2022 กับบริบทผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [marketeeronline.https://marketeeronline.co/archives/244532](https://marketeeronline.co/archives/244532) สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน พ.ศ. 2565

แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย
บริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

Network Administration Guidelines of Training and Vocational Development
Center for Thai People in the Uttaradit Border Area

ชัยเดช ใจกัน¹ ชัชภูมิ สิชฌมภู² เชาวฤทธิ์ จันจัน³

Chaidech Jaigun, Chatphum Srichomphoo, Chowarit Chancheen

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ และศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานบริหารในเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ โดยศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) และ ด้านการประสานงาน (Coordination) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ โดยภาพรวม มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการประสานงาน รองลงมา คือด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน และด้านการบังคับบัญชาสั่งการ

2. แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ด้านการวางแผน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน ด้านการจัดองค์การ ควรมีตัวแทนศูนย์ฝึกฯ ร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเครือข่าย ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ผู้บังคับบัญชาของเครือข่ายควรมีการชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจนโยบายและแนวทางสภาพปัญหางานอย่างชัดเจน ด้านการประสานงาน ควรมีตัวแทนจากเครือข่ายเป็นคณะกรรมการประสานงานในระดับต่างๆ

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหาร; เครือข่าย; ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน

Received: 2022-08-12 Revised: 2022-08-23 Accepted: 2022-08-24

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: saiyood225@gmail.com

² ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: saiyood225@gmail.com

³ อาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer at the Faculty, of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: CHAOWARIT.CHA@live.ur.ac.th

Abstract

This research aims: to study the problem of network administration of the Training and Vocational Development Center for Thai people in the Uttaradit border area; and to study the network administration guidelines of the Training and Vocational Development Center for Thai people at the Uttaradit border. The population used in the research covered 120 people. The research instrument was a questionnaire on the problems of the network administration of the Training and Vocational Development Center for Thai people in the Uttaradit border area by studying 4 aspects as follows: 1) planning 2) organization 3) commanding 4) coordination. The statistical tools used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed as below.

1. The problem of the network administration of the Vocational Training and Development Center for Thai people in the Uttaradit border area, as a whole, was at a high level. With consideration of each aspect, it was found that all aspects were at a high level. The averages were sorted consecutively: coordination, organizational arrangement, and planning.

2. The network administration guidelines of the training and vocational development center for Thai people in the Uttaradit border area follow. In terms of planning, it is the matter that the committee is appointed to prepare the annual action plan together. The organizational aspect is the matter of joining as a committee of networked educational institutions. In terms of commanding, it is the matter of the supervisor who explains to the operators or subordinates to understand problem conditions, policies and guidelines clearly. Coordination is the matter of a committee consisting of representatives at various levels; and there are regular meetings for agreements with the board of directors.

Keywords: administration; network; Training and Vocational Development Center for Thai people in the border area

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศ การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาปัจเจกบุคคล และชุมชน หลายประเทศให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้การจัดการศึกษาเป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่งคนดีและเป็นคนมีความสุข หลักการที่สำคัญคือ ให้การศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และยังกล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติ เรื่อง

การมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในสภาพปัญหา ราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อน ให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตาม ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหน สถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือ กับ สถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็น มนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อ เสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การศึกษาเป็นกระบวนการ ถ่ายทอดและเรียนรู้ในการจะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและ จริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถตอบสนองทิศทางการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของชาติได้

การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชาชนในชาติจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอย่างหลากหลายรูปแบบเพื่อให้มีการ พัฒนาที่สมดุล พร้อมกับการเสริมสร้างศักยภาพของคนทั้งใน ด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ให้มีสุขภาพ แข็งแรง มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแส การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและ การปกครอง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้ดำเนินการต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในด้านแนวคิดที่ยึดคนเป็น ศูนย์กลาง ของการพัฒนา ในทุกมิติอย่างเป็นสัดส่วนและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้ การศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อเติมเต็มผู้ขาดโอกาสและพลาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อเชื่อมโยง สานต่อโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน การศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่าง ยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์นั้น พยายามที่จะค้นหาวิธีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่มีแบบ แผนเพื่อนำพาชีวิตของตนเองไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา ฉะนั้นการศึกษาถือว่าเป็นหลักการพัฒนาที่มี ความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของผู้คนในสังคม และเป็นรากฐานในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวไปสู่สังคมยุคหนึ่ง อย่างมั่นคง ทันต่อภาวะการณ์ เปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งมีการพัฒนาคนให้มีความเข้มแข็ง ทางปัญญามี การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้วางและกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญ ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความก้าวหน้าในทุกมิติ ในการนี้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ได้ทำงานร่วมกับชุมชนและเครือข่าย ซึ่ง ในส่วนของการสร้างเครือข่าย มุ่งเสริมสร้างพลังของเครือข่ายทางการศึกษา หวังเป็นกลไกประสานพลัง ขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาในพื้นที่ชายแดน ให้มีความรู้และสมรรถนะในการส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนพื้นที่ชายแดน สามารถที่จะพึ่งตนเอง สามารถเสริมสร้างพลังเครือข่ายทาง

การศึกษาและเกิดการฝึกกำลังในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาสู่ประชาชน โดยเน้นการให้แนวคิดและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการศึกษาตามแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดให้มีส่วนร่วมของเครือข่ายทางการศึกษา ในการสร้างการศึกษาและควบคุมการศึกษา รวมถึงการเข้าถึงหลักการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดการผลักดันให้เกิดนโยบายการประสานงาน การประสานความร่วมมือของเครือข่ายการศึกษา จากภาครัฐ เอกชนรวมถึงภาคประชาชน ให้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น และก่อให้เกิดความเข้มแข็งบนพื้นฐานการยอมรับ รวมถึงการเข้าใจในประโยชน์ของการร่วมมือปฏิบัติงาน ซึ่งเครือข่ายมีความสัมพันธ์ในการกระตุ้นและประสานงานแหล่งเรียนรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน สามารถรับและส่งหรือถ่ายทอดความรู้ประเภทต่างๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง โดยที่เครือข่ายมีเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมเป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้เกิดการผลักดันกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทางสังคมเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จะต้องมีการประสานความร่วมมือเพื่อการส่งเสริม และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมการจัด การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยกับภาคีเครือข่ายและชุมชนอย่างต่อเนื่องในทุกระดับของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด กศน. โดยการร่วมกันคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารเครือข่ายของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยวิธีการ (Methodology) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ขอบเขตเนื้อหาแนวทางการบริหารเครือข่าย 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ และด้านการประสานงาน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเครือข่าย ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จำนวน 120 คน ประกอบด้วย ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 18 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 16 คน เกษตรอำเภอ 15 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 16 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 18 คน พัฒนาการอำเภอ 13 คน เทศบาลตำบล 3 คน หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ 3 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 18 คน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 2 คน เกษตรอำเภอ 1 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน พัฒนาการอำเภอ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พื้นที่ทำการวิจัย 5 จังหวัด ประกอบด้วย อุดรดิตถ์ น่าน พิชญ์โลก ตาก และเพชรบูรณ์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะปีการศึกษา 2564 – 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในสภาพปัญหาทางด้านการบริหารหรือด้านการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาทางการบริหารเครือข่ายของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยพิจารณาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ และด้านการประสานงาน

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ส่งถึงประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 120 คน

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงประชากรด้วยตนเอง และทำการเก็บแบบสอบถามคืนโดยวิธีเดียวกัน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากตัวแทนเครือข่าย จำนวน 8 คน ร่วมการสนทนากลุ่มโดยกำหนดเกณฑ์การเลือกไว้ดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านการบริหารอย่างน้อย 3 ปี 2 คน ผู้อำนวยการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ผู้อำนวยการ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อย่างน้อย 3 ปี 1 คน พัฒนาการอำเภอ มีประสบการณ์ด้านการบริหาร
อย่างน้อย 3 ปี 1 คน เกษตรอำเภอ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์บริหารงาน อย่าง
น้อย 3 ปี 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์ด้าน
การบริหารมาอย่างน้อย 4 ปี 1 คน ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท
ขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านการบริหารโรงเรียนมาอย่างน้อย 3 ปี 1 คน ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ มีวุฒิ
การศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านการบริหารอย่างน้อย 3 ปี 1 คน

5. จัดประชุมและบันทึกการสนทนากลุ่มตามกระบวนการการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่
(frequency) และหาค่าร้อยละ (percent)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎร
ไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาหา ค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.)

3. วิเคราะห์แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน
อุดรดิตถ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน
อุดรดิตถ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ
ชายแดนอุดรดิตถ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวม ปัญหาที่พบจากสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยใน แต่ละด้าน
พบว่า ด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์การ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50
ด้านด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่พบการบริหารเครือข่าย

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพปัญหา การบริหารเครือข่าย
1. ด้านการวางแผน	4.29	0.12	มาก
2. ด้านการจัดองค์การ	4.50	0.27	มาก
3. ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	4.27	0.30	มาก
4. ด้านการประสานงาน	4.64	1.31	มาก
รวมเฉลี่ย	4.43	0.33	มาก

2. แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จาก
การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม

2.1 ด้านการวางแผน มีแนวทางการบริหาร ดังนี้

ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน เช่น งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการศึกษาต่อเนื่อง และงานการศึกษาตามอัธยาศัย และสร้างความเข้าใจให้กับเครือข่ายทราบเกี่ยวกับนโยบาย แผนงานโครงการกิจกรรมในการจัดการศึกษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับเครือข่ายของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

2.2 ด้านการจัดองค์การ มีแนวทางการบริหาร ดังนี้

ควรเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยร่วมกับ ผู้บริหาร และครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ พร้อมกับเปิดโอกาสให้เครือข่ายได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหาร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา และควรมีการประสานงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบุคคลหน่วยงานในชุมชนในการจัดหาสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาเป็นวิทยากร รวมถึงการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเครือข่ายได้รับทราบ เช่น การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ จดหมายข่าว แผ่นพับ แจ้งกิจกรรมในวาระการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ

2.3 ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ มีแนวทางการบริหาร ดังนี้

ควรมีวิสัยทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับงานรวมถึงการวางแผนสภาพปัญหางานล่วงหน้า โดยมีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่รับผิดชอบ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรับผิดชอบต่อสภาพปัญหางานที่ผิดพลาดของผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมกับกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกับเครือข่าย

2.4 ด้านการประสานงาน

ควรมีการกำหนดและแนะนำสายการบังคับบัญชาระหว่างหน่วยงานเครือข่าย สร้างช่องทางการประสานงานระหว่างเครือข่าย เช่น Facebook Line พร้อมกับมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานเครือข่าย มีการสนับสนุนกิจกรรม สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายและมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย ของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษา เรื่องแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวม มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจาก เครือข่ายของศูนย์ฝึกฯ อุดรดิตถ์ ไม่มีการประชุมวางแผน รวมถึงการกำหนดนโยบายการทำงาน เช่น การประสานแผน การจัดกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศติดตามประเมินผล การประชาสัมพันธ์และการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานร่วมกัน รวมถึงการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม การแสดงสายการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจนเข้าใจง่าย นอกจากนี้เครือข่ายยังมีภาระหน้าที่ ไม่เหมือนกันและที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการกำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฝึกฯ

อุดรดิตถ์ มีพื้นที่ครอบคลุมหลายจังหวัดทำให้การดำเนินงานกิจกรรมต่างเป็นไปไม่ทั่วถึงอีกทั้งยังมีบุคลากรน้อยและงบประมาณที่มีอย่างจำกัด สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน การบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวม มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก คือการรับทราบแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การบริหารเครือข่ายในการวางแผนนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน.ในการจัดกิจกรรมของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ การวางแผน การจัดกระบวนการเรียนรู้ การติดตามประเมินผล และการรับผิดชอบ ต่อผลการดำเนินงานของเครือข่าย ยังไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรมและเครือข่ายยังมีภาระหน้าที่ แตกต่างกันไป มีแค่เพียงการเข้ามาของเครือข่ายตามสถานการณ์ชั่วคราว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ขอดศิริ (2547) ศึกษา เรื่องความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กลุ่มโรงเรียนดอยเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่และสมาชิกที่เป็นตัวแทนประชาชนในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกันเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 5 ด้าน อันได้แก่ 1)ด้านการวางแผน 2)ด้านการจัดองค์กร 3)ด้านการบังคับบัญชา 4)ด้านการประสานงาน และ5)ด้านการควบคุม

1.2 ด้านการจัดองค์กร การบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมมีสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมการเรียนรู้เช่น การรับสมัครนักศึกษา การจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง เป็นต้น รองลงมาคือ เรื่องการบริหารบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดระบบต่าง ๆ ในองค์การให้เหมาะสม เช่น จัด การจัดระบบโครงสร้างของงานในองค์การ ว่าจะแบ่งงานกันอย่างไร มีกี่ฝ่าย อะไรบ้างหรือจัดระบบการใช้อำนาจ การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ฟาโยล (Fayol, 1949: 57) ให้ความเห็นว่า การจัดองค์กร เป็นภาระหน้าที่ที่ ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ ลำดวน (2547) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นงานเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานของโรงเรียนให้ทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน รวมทั้งจะเป็นการสร้างใจอันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ปฏิบัติ เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำวารสารสิ่งพิมพ์ การพบปะเยี่ยมเยียน การจัดทำหอกระจายข่าวเสียงตามสาย หรือการพูดประชาสัมพันธ์ในงานพิธีต่างๆ ที่มีโอกาส

1.3 ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ การบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานมีการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับบุคลากรและเมื่อประสบปัญหาในการทำงานผู้ปฏิบัติงานสามารถปรึกษาหารือได้ รองลงมา คือ ผู้บังคับบัญชาชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจ ในนโยบายและแนวทางการ ปฏิบัติงานต่างๆ อย่างชัดเจน และเรื่องการส่งเสริม สนับสนุนสภาพปัญหาทางาน ทั้งนี้เพราะ

การบังคับบัญชา เป็นอำนาจและหน้าที่ที่ผู้ที่จะเป็นผู้บังคับบัญชามีอำนาจอยู่ตามที่กฎหมายได้มอบมาให้ มีทั้งคุณและโทษต่อผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชามีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน ผู้บังคับบัญชา จึงต้องมีหลักการในการบังคับบัญชาหรือหลักในการปกครอง ส่วนใครจะยึดอะไรเป็นหลักนั้น ย่อมเป็นหลักที่ดีเป็นไปในเชิงบวก ไม่เช่นนั้นบรรดาผู้ปกครองหรือผู้บังคับบัญชาคงไม่เจริญเป็นใหญ่เป็นโตมีความก้าวหน้า เว้นเสียแต่ ส่วนน้อยที่หลงผิดหลงอำนาจ หรือใช้อำนาจไปในทางที่ผิดเป็นเหตุให้ความเจริญก้าวหน้าของตนเอง ต้องดับวูบลงในเวลาอันไม่สมควร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของกุลลิคและเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1937: 135) ให้ความเห็นว่า การบังคับบัญชา ต้องมีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุคลากรนับตั้งแต่การจัดหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับงานเข้ามาทำงานการพัฒนา บุคลากรในระบบเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการทำงานให้สูงขึ้นการดูแลควบคุมนิเทศงานการจ่าย ค่าตอบแทนรวมไปถึงการพิจารณาให้บุคลากรออกจากระบบงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลำเพย เย็นมนัส (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานใดๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยต้องใช้การบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิผล

1.4 ด้านการประสานงาน การบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีแผนภูมิแสดงสายการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจนเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มีการกำหนดระบบการเสนองานตามสายการบังคับบัญชาซึ่งยึดถือเป็นหลักปฏิบัติและมีคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนของบุคลากรระดับต่างๆ มีการประชุม เป็นประจำเพื่อเปิดโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจในที่ประชุมคณะกรรมการนั้น อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้พบปะสังสรรค์กัน เพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีนอกเวลา ปฏิบัติงาน รองลงมาคือ เรื่อง มีการเขียนโครงการงานแผนงานและวิธีการทำงานจัดไว้อย่างเป็นระบบ และเรื่อง การกำหนดโครงสร้างของการบริหารไว้อย่างเป็นระเบียบมีแบบแผนชัดเจน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดโครงสร้างของการบริหารไว้อย่างเป็นระเบียบมีแบบแผนชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร ชันติวรพันธ์ (2555) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาคีเครือข่ายมีการกำหนดรูปแบบ การประสานงาน พร้อมกับการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการประสานงานและมีการ แต่งตั้งผู้ประสานงานในหน่วยงาน เพื่อเป็นตัวแทนในการประสานงาน อีกทั้งยังติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานที่ได้ร่วมกันวางแผนและดำเนินการร่วมกัน

2. แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ มีแนวทาง 4 ด้าน ผู้วิจัยขออภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน เช่น งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการศึกษาต่อเนื่อง และงานการศึกษาตามอัธยาศัย และสร้างความเข้าใจให้กับเครือข่ายทราบเกี่ยวกับนโยบาย แผนงานโครงการกิจกรรมในการจัดการศึกษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับเครือข่ายของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานทางการศึกษาที่จะเกิดประสิทธิภาพนั้น ควรมีการกำหนดปัญหาด้านการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการพัฒนา เพื่อทำให้ทราบความต้องการ ด้านการเรียนการสอน แล้วนำมาวางแผน จัดทำ

หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Koontz and Donnell (2001: 51) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ขององค์กรและการปฏิบัติเพื่อบรรลุผล

2.2 ด้านการจัดองค์การ ควรเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยร่วมกับผู้บริหารและครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ พร้อมกับเปิดโอกาสให้เครือข่ายได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหาร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา และควรมีการประสานงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบุคคลหน่วยงานในชุมชนในการจัดหาสถานที่จัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ และบุคคลใน องค์กรโดยกำหนด ภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานตาม ภารกิจขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะการจัดองค์การก็เพื่อให้โครงสร้างของกลุ่มคน และกลุ่มตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่จะไปรองรับกับแผนงานที่กำหนดไว้และเป็นโครงสร้างที่จัดขึ้น เพื่อประสานให้ทุกฝ่ายเข้าใจได้ดีช่วยลดความซ้ำซ้อน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจัดองค์การให้มีลักษณะที่สมดุล เพื่อประโยชน์ขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Fayol, Henri (1949) เห็นว่า การจัดองค์การเป็นภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้ เครื่องจักรกลของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

2.3 ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ควรมีวิสัยทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับงานรวมถึงการวางแผนสภาพปัญหางานล่วงหน้า โดยมีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่รับผิดชอบ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรับผิดชอบ สภาพปัญหางานที่ผิดพลาดของผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมกับกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกับเครือข่าย ควรมีวิสัยทัศน์ที่ดี และกว้างไกลเกี่ยวกับงานเครือข่ายและงานอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการบังคับบัญชา เป็นอำนาจและหน้าที่ที่ผู้ที่จะเป็น ผู้บังคับบัญชามีอำนาจอยู่ตามที่กฎหมายได้มอบมาให้มีทั้งคุณและโทษต่อผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชามีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน ผู้บังคับบัญชา จึงต้องมีหลักการในการบังคับ บัญชาหรือหลักในการปกครอง ส่วนใครจะยึดอะไรเป็นหลักนั้น ย่อมเป็นหลักที่ดีเป็นไปในเชิงบวก ไม่เช่นนั้นบรรดาผู้ปกครองหรือผู้บังคับบัญชาคงไม่เจริญเป็นใหญ่เป็นโตมีความก้าวหน้าวันเสียแต่ส่วนน้อยที่หลง ผิดเลืงอำนาจ หรือใช้อำนาจไปในทางที่ผิดเป็นเหตุให้ความเจริญก้าวหน้าของตนเอง ต้องดับวูบลงในเวลาอันไม่สมควร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Gulick, & Urwick (1937) ให้ความเห็นว่าการบังคับบัญชาต้องมีการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับ บุคลากรนับตั้งแต่การจัดหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับงานเข้ามาทำงานการพัฒนา บุคลากรใน ระบบเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการทำงานให้สูงขึ้นการดูแลควบคุมนิเทศงานการจ่าย ค่าตอบแทนรวมไปถึงการพิจารณาให้บุคลากร ออกจากระบบงานด้วย

2.4 ด้านการประสานงาน

ควรมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาระหว่างหน่วยงานเครือข่าย สร้างช่องทางการประสานงานระหว่างเครือข่าย เช่น Facebook Line พร้อมกับมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานเครือข่าย มีการสนับสนุนกิจกรรม สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายและมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย ช่วยเหลือประสานงานระหว่างหน่วยงานกับชุมชน และควรมีประสานงานการประชุมกับผู้นำชุมชน ทั้งนี้เพราะจัดให้ผู้ประสานงานทำหน้าที่แทนผู้บริหาร ประสานงานภายในเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับงานของเครือข่าย ติดต่อขอความช่วยเหลือหน่วยงานอื่น ด้านงบประมาณ ประสานงานการประชุมกับผู้นำชุมชน สอดส่องการปฏิบัติงานด้านการศึกษาให้คำปรึกษาเพื่อลด

ความขัดแย้ง ระหว่างหน่วยงานและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ จูดีธ มาร์ช พงศ์จันทร์ (2552) ให้ความเห็นว่าการประสานงานส่วนใหญ่ ได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือประสานงาน ระหว่างหน่วยงานกับชุมชน สนับสนุนกิจกรรม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกับชุมชนสนับสนุน กิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดนอุตรดิตถ์ สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นแนวทางที่นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารเครือข่าย 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ และด้านการประสานงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดนอุตรดิตถ์ มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ควรเปิด โอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจนและต่อเนื่องและวางแผนการจัดการศึกษา ให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

1.2 ด้านการจัดองค์การ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ควรเปิด โอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยร่วมกับผู้บริหารและครูบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมการเรียนรู้ ของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

1.3 ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ดีและกว้างไกลเกี่ยวกับงานความร่วมมือระหว่างเครือข่าย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและประสิทธิภาพของงาน

1.4 ด้านการประสานงาน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ ควรร่วม ประสานงานกับเครือข่ายในการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อ นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารการดำเนินงานในปีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของศูนย์ฝึก และพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

2.2 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายในการพัฒนาการดำเนินงาน ศูนย์ฝึก และพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

2.3 ควรศึกษาเรื่องรูปแบบแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชฎาพร ชันติวรพันธ์. (2555). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ฐิติมาภรณ์ พงศ์จันทร์. (2552). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลำเพย เย็นมนัส. (2553). บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วสันต์ ขอดศิริ. (2547). ความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกลุ่มโรงเรียนดอยเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรางค์ ลำดวน. (2547). สภาพและปัญหาการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Fayol, Henri. (1949). **General and Industrial Management**. London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1937). **Papers on the sciences of administration**. New York: Institute of Public Administration, Columbia University.
- Koontz, H. & Donnell, R. J. (2001). **Essentials of management (3rded)**. New Delhi: TATA.

**ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก
ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี**
**The Satisfactions of People towards the Services of Khao Bang Kraek Police
Station, Khao Bang Kraek Subdistrict, Nong Chang District,
Uthai Thani Province**

อานาจ พวงสวัสดิ์¹ สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ²
Amnat Phuangswat, Sutham Lertpongprasert

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก และเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 26-40 ปี อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การศึกษาระดับปริญญาตรี เรื่องที่มาติดต่อขอความช่วยเหลือ/ปรึกษาคดี ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับความพึงพอใจมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านขั้นตอนในการให้บริการ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และประชาชนที่มีเรื่องเข้ามาติดต่อที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : ความพึงพอใจ; การให้บริการ; สถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก

Received: 2022-08-12 Revised: 2022-08-18 Accepted: 2022-08-21

¹ นักศึกษาปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ มหาวิทยาลัยเกริก Master Degree Student in Master of Arts, Department of Organization Management, Krirk University. E-mail: Amnat_111@hotmail.co.th

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ มหาวิทยาลัยเกริก Advisor and Course Instructor for Master of Arts Program, Department of Organization Management, Krirk University. Email: sutham2498@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research article aimed to study the satisfactory levels of people towards the services of Khao Bang Kraek Police Station; and to compare the satisfactory levels of people towards the service of Khao Bang Kraek Police Station; Khao Bang Kraek Subdistrict, Nong Chang District, Uthai Thani Province, classified by personal factors. The sample consisted of 378 people. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-Way ANOVA).

The results of the research found that most of the respondents were male, aged 26-40 years, merchants/self-employed, bachelor's degree: visiting for assistance or litigation consultation. The overall satisfactions with the services of the police station was found at a high level of satisfactions; with consideration of each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the police officers in charge of service provisions, but the lowest average was the service process.

The results of hypothesis testing showed that the gender factors had different satisfactions for services. Among ages, occupations, and education levels, there were no satisfactory differences with the service at the the Khao Bang Kraek Police Station.

Keywords: satisfactions; service provisions; Khao Bang Kraek Police Station

บทนำ (Introduction)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีและพระบรมวงศานุวงศ์ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมอย่างมีมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อองค์การและประชาชน ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมและแก้ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งที่ผ่านมาการปราบปรามอาชญากรรมประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งแต่ไม่สามารถยุติปัญหาหรือเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างแท้จริง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2561: 1) สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากการเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาแรงงาน ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่กระทบต่อความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประชาชนคือ ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มสูงมากขึ้น

สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานระดับยุทธศาสตร์ในการทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของตำรวจ ประชาชนและสังคม จะใช้การปฏิบัติงานของสถานีตำรวจเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานีตำรวจได้มาก ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงก่อให้เกิดความพึงพอใจ แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบันยังคงมีปัญหาย่อยหลายประการ มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับสมรรถนะและ

พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่และการบริการยังไม่เป็นที่พอใจของประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจมักใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ตามกฎหมาย อย่างไม่เป็นธรรมและลดหลั่นกันและรับสินบนจากกลุ่มอิทธิพลกลายเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพล (สาวิตรี ธรรมโชตินันท์, 2563: 44)

ในสภาวะปัจจุบันนี้บ้านเมืองได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยมาใช้ทำให้เกิดความเจริญทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว การดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายในอดีตกลับมีแต่ความซับซ้อนวุ่นวายสับสนทำให้เรื่องยุ่งยากในการดำเนินชีวิตอันเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมเกิดตามมาและเป็นบ่อเกิดของการเกิดอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้กำหนดทิศทางและแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้สถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นที่พึ่งพาของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการที่สถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี เป็นสถานีตำรวจแห่งหนึ่งที่เป็นที่พึ่งของประชาชน โดยให้บริการประชาชนอย่างเต็มใจและสร้างความประทับใจในการบริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเกิดคดีขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนายย่อมมีภาระหน้าที่หลักขึ้น โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งกฎหมายให้อำนาจและเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวน ซึ่งจะต้องทำการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการพิสูจน์ความผิด เพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษให้ได้ว่าการสอบสวนจึงเป็นงานเริ่มต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินคดีอาญาเป็นด้านแรกที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นธรรมแก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นฐานะของผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย เพื่อเป็นผลดีต่อพนักงานอัยการและศาลในการดำเนินคดี ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้เน้นนโยบายให้ความสำคัญในการปรับปรุงการบริการประชาชนเพื่อพยายามสร้างภาพลักษณ์ของข้าราชการตำรวจให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด การบริการประชาชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะอยู่ที่ระดับสถานีตำรวจเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องความพึงพอใจ การใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหรือเป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาการบริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานีที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีเรื่องเข้ามาติดต่อที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี ที่แตกต่างกัน

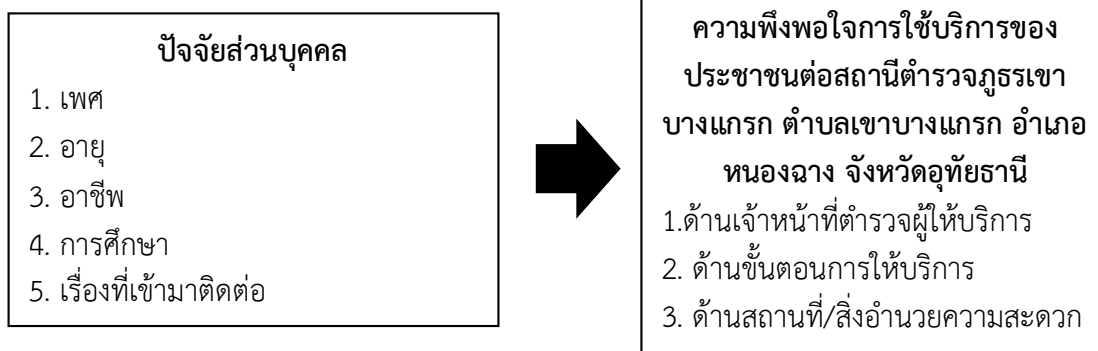
กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และเรื่องที่เข้ามาติดต่อกับสถานีตำรวจ

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ และด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรในตำบลเขาบางแกรก จำนวน 6,603 คน แต่ไม่ทราบจำนวนที่เข้ามาใช้บริการที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน ได้จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จากสูตรของ Cochran, W.G. 1977: 108 (อ้างใน อีรุฒิ เอกะกุล, 2553: 54) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลในการศึกษา ผู้วิจัยขอเพิ่มจำนวนตัวอย่างเป็นจำนวน 387 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และเรื่องที่เข้ามาติดต่อกับสถานีตำรวจ มีลักษณะเป็นคำถามให้เลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีดำรงภูธร เขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการ ขั้นตอนการให้บริการ และสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก มีลักษณะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ประชาชนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ประชาชนมีระดับความพึงพอใจมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ประชาชนมีระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ประชาชนมีระดับความพึงพอใจน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ประชาชนมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขอคำแนะนำก่อนนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

3 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC สำหรับการวิจัยครั้งนี้แบบสอบถามได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาคำนวณความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเพียงพอการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ได้คือ 0.9343

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการเก็บข้อมูลที่ทำการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ผ่านทางออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่าง 387 คน เนื่องจากเป็นวิธีที่ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างจำนวนมากในระยะเวลาที่จำกัด กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าถึงแบบสอบถามได้สะดวก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

เกณฑ์การแปลความหมายระดับการตัดสินใจ 5 ระดับ ได้แก่

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.24 – 5.00	มากที่สุด
3.43 – 4.23	มาก
2.62 – 3.42	ปานกลาง
1.81 – 2.61	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 26 – 40 ปี อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การศึกษาระดับปริญญาตรี เรื่องที่มาติดต่อส่วนใหญ่เป็นเรื่องขอความช่วยเหลือ/ปรึกษาคดี

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขાબાંગ แกรก ตำบลเขાબાંગ แกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขાબાંગ แกรก ตำบลเขાબાંગ แกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อ สถานีตำรวจภูธรเขાબાંગ แกรก ตำบลเขાબાંગ แกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการ	4.11	0.84	มาก
2. ด้านขั้นตอนการให้บริการ	4.06	0.81	มาก
3. ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก	4.08	0.80	มาก
ภาพรวม	4.07	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขાબાંગ แกรก ตำบลเขાબાંગ แกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ตามลำดับ

ผลการวิจัยเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีท่าทีสุภาพเป็นมิตร และใช้กิริยาจาที่สุภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยาก ชับซ้อนและมีความคล่องตัว ด้านสุดท้าย คือ ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ มีตู้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนติดตั้งไว้อย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ มีที่จอดรถสำหรับผู้มารับบริการไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ส่วนที่ 3 สมมติฐานของการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเขાબાંગ แกรก ตำบลเขાબાંગ แกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเรื่องที่เข้ามาติดต่อสถานีตำรวจที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเขાબાંગ แกรก ตำบลเขાબાંગ แกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ที่ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินวุฒิ วงษ์เลิศศิลป์ (2560) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในสถานีตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการรับบริการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี ด้านขั้นตอนการให้บริการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร เรืองศรี (2560) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธร อำเภอมืองพังงา จังหวัดพังงา ผลจากการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจ อำเภอมือง จังหวัดพังงา ด้านขั้นตอนการให้บริการประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความพึงพอใจการใช้บริการของประชาชนต่อสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์อักษร จันทรทอง (2562) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการรับบริการงานทะเบียนราษฎรในเทศบาลเมืองลพบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการรับบริการด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. การปรับปรุงมองว่าประชาชน คือ ลูกค้าสำคัญขององค์การผู้ให้บริการประชาชนจะต้องกระตือรือร้นที่จะบริการ มีจิตสำนึกในการบริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการเสนอแนะและรับฟังเพื่อการปรับปรุงการให้บริการ
2. การสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการบริการประชาชนเน้นการแก้ปัญหาให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ
3. เทคนิคในการต้อนรับประชาชนที่สร้างความประทับใจและดำเนินการให้กับประชาชนจนบรรลุความคาดหวัง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ให้บริการ ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอภาคและไม่ควรเลือกปฏิบัติต่อประชาชนผู้มาใช้บริการ และควรมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ ในการบริการต่อประชาชนอย่างแท้จริง และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนให้ประทับใจที่สุด
 - 1.2 ด้านขั้นตอนการให้บริการควรให้บริการด้วยความครบถ้วนและถูกต้องและควรพัฒนาปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนแก่ประชาชน ผู้เข้ามารับบริการกับสถานีตำรวจภูธรเขาบางแกรก ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนongฉาง จังหวัดอุทัยธานี แห่งนี้
 - 1.3 ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดบริเวณสถานที่ของสถานีตำรวจให้มีความสะอาดเรียบร้อยเป็นระเบียบ และจัดสถานที่จอดรถสำหรับผู้มาใช้บริการสถานีตำรวจแห่งนี้ อย่างเหมาะสมและเพียงพอและเป็นระเบียบ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยสาเหตุปัญหา ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เพื่อหายุทธศาสตร์กลยุทธ์แนวทางในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ด้านอื่น ๆ ไปกับหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชินวุฒิ วงษ์เลิศศิลป์. (2560). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในสถานีตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาลฯ**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพย์อักษร จันทรทอง. (2562). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการรับบริการงานทะเบียนราษฎรในเทศบาลเมืองลพบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2553). **การวิจัยปฏิบัติการ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- สาวตรี ธรรมโชตินันท์. (2563). **การบริหารราชการไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชนะการพิมพ์.
- สุนทร เรืองศรี. (2560). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2561). **โครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน (โรงพักเพื่อประชาชน)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. (3rded.). New York: John Wiley and Sons.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5thed.). New York: Harper Collins Publishers (pp.202-204).
- Likert, Rensis. (1967). **The method of constructing and Attitude Scale**. In Reading in M. Fishbein (Ed.), **Attitude theory and measurement** (pp. 90-95). New York: Wiley&Sons.

การรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Chiang Mai Rajabhat University Students' Media Literacy in Facebook Use

ศรวีย์ สมสวัสดิ์¹ ปิยฉัตร ล้อมชวการ² กมลรัฐ อินทรทัศน์³

Sorrawat Somsawat, Piyachat Lomchavakarn, Kamolrat Intaratat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊ก 2) เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 1-4 จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ลักษณะทางประชากร พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 22 ปี รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท

พฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊ก พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เฟซบุ๊กทุกวัน 7 วัน การใช้งาน 4-5 ชั่วโมง ในช่วงเวลาก่อนนอน ช่วงเวลาที่ใช้งานช่วงเวลา 18.01-21.00 น. ใช้งานที่บ้าน/ที่พัก วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กใช้ในการติดต่อสื่อสาร ผู้ที่มีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กมากที่สุด

ระดับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก มากที่สุด คือ ทักษะการวิเคราะห์และทักษะการประเมินเนื้อหาสาร รองลงมา ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะการมีส่วนร่วม และทักษะการสร้างสรรค์ ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความบอามีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วน ระยะเวลา ช่วงเวลา สถานที่ วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก

คำสำคัญ (Keywords): การรู้เท่าทันสื่อ; สื่อเฟซบุ๊ก; นักศึกษา

Received: 2022-08-16 Revised: 2022-08-23 Accepted: 2022-08-25

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบูรณาการการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. Master's degree student of Communication Arts (Integrated Communication), Sukhothai Thammathirat Open University. Email: sorrawat.somsawat@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. Assoc. Prof., School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. Email: Ningpiyachat@yahoo.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. Assoc. Prof., School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. E-mail: kamolratchim@gmail.com

Abstract

This quantitative research aimed 1) to study Facebook use behavior; 2) to study media literacy in Facebook use; and 3) to study the relationship between Facebook use behavior and media literacy in Facebook use. The sample group was 400 students of Chiang Mai Rajabhat University, studying in year 1- 4. Data were collected through questionnaire, and analyzed by statistical software packages. The statistical tools used in the data analysis were mean, percentage, standard deviation, and Pearson correlation. Demographic characteristics revealed that there were a greater number of female than male, 22 years old; and the average monthly income was lower than 5,000 baht.

Regarding Facebook use behavior, it was found that the respondents used Facebook everyday for a period of 4-5 hours before bedtime. The usage period was between 6:30 p.m. and 8:00 p.m. and used it at home/dormitory for communication. People who influenced on Facebook use were a group of friends accounted as the most influent.

The highest levels of media literacy in Facebook use were: analytical and content assessment skills; followed by accessibility, engagement, and creativity skills, respectively.

Relationship between Facebook use behavior and media literacy in Facebook use indicated that the frequency level was correlated with media literacy in Facebook use at a statistically significant level of 0.01. Duration, period, place, and purpose of Facebook use were not correlated with-media literacy in Facebook use.

Keyword: Media Literacy; Facebook use; Students

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเป็นยุคของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ทุกเพศทุกวัยมีการติดต่อสื่อสารกันผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Facebook ที่มีไว้สำหรับแชร์โพสต์ข้อความ ข่าวสาร คลิปวิดีโอ ภาพ รวมถึงการสนทนาแบบแชท เป็นต้น หรือ Line ที่เหมาะสำหรับการพูดคุยสนทนากันทั้งแบบเห็นหน้าและไม่เห็นหน้า ยิ่งไปกว่านั้นสามารถแชทได้ตลอดหรือจะโทรผ่าน Line สะดวกยิ่งขึ้น (พัชรภรณ์ ไกรชุมพล, 2555) จากสถิติของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้อินเทอร์เน็ต เฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 36 นาที โดยวันทำการที่ต้องเรียนหรือทำงาน จะใช้อินเทอร์เน็ต เฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 55 นาที มากกว่าวันหยุดที่ใช้ 9 ชั่วโมง 49 นาที โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้งานมากที่สุด ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) รองลงมา ได้แก่ ยูทูบ (YouTube) และ ไลน์ (Line) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อดิจิทัลสื่อใหม่ (New Media) ที่อยู่ในสื่อมวลชน (Mass Media) เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมเพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคมผ่านเว็บไซต์และโปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตโดยเน้นให้ผู้ใช้เป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสื่อแบบการสื่อสารสองทาง (Two-way communication) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปีพุทธศักราช 2564 และงานวิจัยของ (เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร, 2559: 116) รวมทั้ง

งานวิจัยของ สาริศา จันทรอัมพร และมณัฏฐ์ แก้วจินดา (2559: 83) พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้มากที่สุดคือ เฟซบุ๊ก (Facebook) รองลงมาคือ ยูทูบ (YouTube) และไลน์ (Line) ซึ่งพบว่ากลุ่มวัยที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด คือ คนกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย (Generation Y) คือ ผู้ที่เกิดในปีพุทธศักราช 2523-2540 และเจนเอเรชั่นแซท (Generation Z) คือ ผู้ที่เกิดในปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นไป จากเจนเอเรชั่นดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาการบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมและไม่รู้เท่าทันสื่อของสังคมในปัจจุบัน พบว่า ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาโดยเฉพาะปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ความรุนแรง และการบริโภคนิยมอย่างมาก

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างรู้เท่าทันสื่อ พบว่า การศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาทางด้านศาสตร์สาขาจิตศาสตร์ สาขาวารสารและสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นการศึกษาจำเพาะแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อและศึกษาแค่ปริมาณการใช้สื่อสังคมออนไลน์เท่านั้นแต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเชิงปฏิสัมพันธ์ที่นำเอาศาสตร์สาขาจิตวิทยาและสังคมศาสตร์มาใช้ร่วมกันทำนายการเกิดของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นศาสตร์การศึกษาของสาขาพฤติกรรมศาสตร์ ประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา มีเพียงการศึกษาการวิจัยการรู้เท่าทันสื่อทั่วไป การรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ และการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทำการศึกษการรู้เท่าทันสื่อที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งประชากรที่ศึกษาในอดีตที่ผ่านมาพบว่าการวิจัยส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อกับเด็กในระดับมัธยมศึกษา มีเพียงไม่กี่ผลงานที่ศึกษากับประชากรในระดับวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งในปัจจุบันเราปฏิเสธไม่ได้เลยว่ากลุ่มวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษาที่เป็นนักศึกษาเป็นกลุ่มวัยที่มีลักษณะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างอิสระเสรีได้รับการควบคุมปริมาณการใช้ต่ำกว่าเด็กวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษา

ถึงแม้ว่าการศึกษการรู้เท่าทันสื่อจะมีผู้ศึกษามาแล้วจำนวนหนึ่งแต่ในปัจจุบันก็ยังคงพบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่ขาดสายและยังคงมีปัญหาเกิดขึ้นให้พบอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์อยู่บ่อยครั้ง การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาที่เป็นส่วนเติมเต็มและต่อยอดแก่การศึกษางานวิจัยต่อจากการศึกษาที่ผ่านมาสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีความเปิดกว้างเป็นอย่างมากประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้ามาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลาจึงทำให้ประชาชนใช้สื่อสังคมออนไลน์ในแบบผิด ๆ ขาดการคิดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบซึ่งอาจจะทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเสียหายได้จากการทำของตนเอง เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อข่าวต่าง ๆ บนหน้าเว็บไซต์ (Website) ซึ่งอาจจะเป็นคำชม หรือคำต่อว่าคำทอแสดงความคิดเห็นไปทางที่กล่าวถึงในทางไม่ดี ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่ควร จากเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาและพบการศึกษการวิจัยที่ผ่านมาในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยทำการศึกษากับนักศึกษมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กอย่างรู้เท่าทันสื่ออีกทั้งให้เกิดความเตรียมพร้อมและรับมือกับโลกยุคสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีและกระแสความนิยมของสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษการรู้เท่าทันสื่อสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

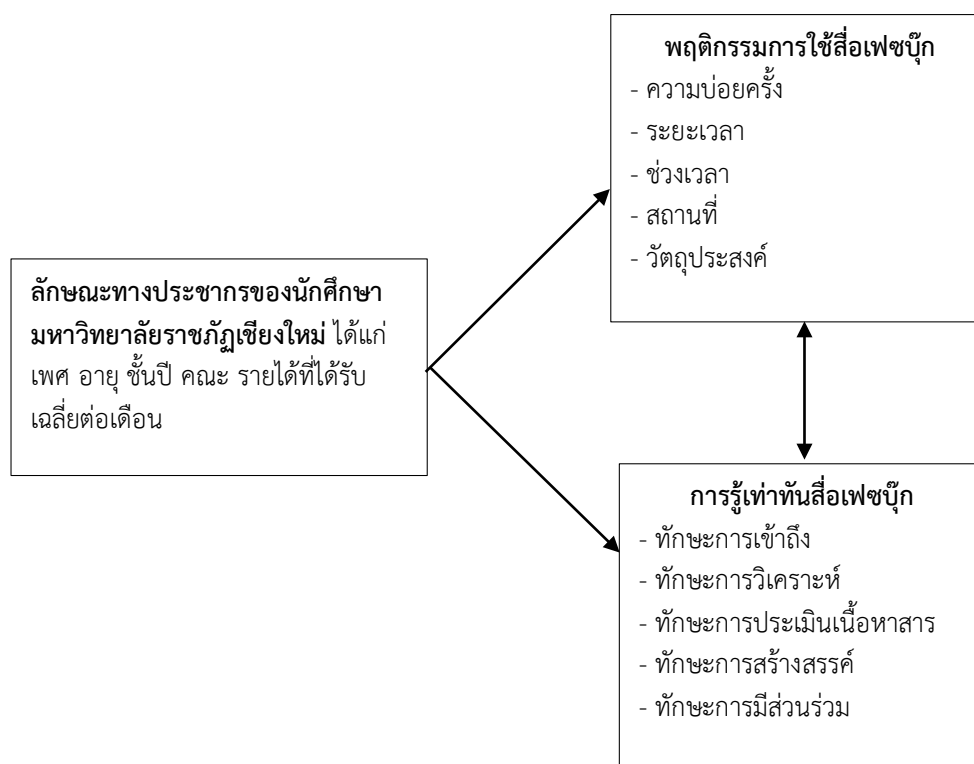
การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา ได้แก่ 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3) แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพชบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในด้านพฤติกรรมการใช้สื่อเพชบุ๊ก การรู้เท่าทันสื่อเพชบุ๊ก และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเพชบุ๊กกับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 – 4 จำนวน 13,730 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 คณะ ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน โดยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการกำหนดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% โดยมีระดับความเชื่อมั่น 0.05 และมีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ + 5% โดยการใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาในเดือนมีนาคม-มิถุนายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามจะเป็นคำถามชนิดปลายปิด (Close – Ended Questionnaire) และแบบชนิดปลายเปิด (Open – Ended Questionnaire) ซึ่งมีทั้งแบบเลือกตอบและประมาณค่าจึงได้สร้างแบบสอบถามขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency: IOC) ทุกข้อมากกว่า 0.5 ถือว่าข้อคำถามของตัวแปรทั้งหมดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและสามารถนำมาใช้ในการสอบถามได้ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70-1.00

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ทำการทดลองใช้ (Tryout) จำนวน 30 ฉบับ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้ค่าแอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยทุกตัวแปรต้องมีค่าแอลฟาของครอนบาคมากกว่า 0.70 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 419) จึงจะสามารถยอมรับได้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณหาค่า Reliability โดยค่าแอลฟาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กเท่ากับ 0.73 และการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กมีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google form และทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามให้ครบถ้วน เพื่อให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ แสดงจำนวน (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊ก ข้อมูลด้านการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในสมมติฐานต่าง ๆ เพื่อสรุปอ้างอิงไปยังประชากรของการศึกษาครั้งนี้ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประกอบด้วย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะ และรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะทางประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะ และรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษารู้อู่เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 400 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนใหญ่อายุ 22 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 และรองลงมาอายุ 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.3 ส่วนใหญ่ศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 49.8 และรองลงมาศึกษาชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 26.8 สังกัดคณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 30.3 และรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมารายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.5

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความบ่อยครั้งใน 1 สัปดาห์ของการใช้สื่อเฟซบุ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ เฟซบุ๊กทุกวัน 7 วัน คิดเป็นร้อยละ 77.9 รองลงมาใช้เฟซบุ๊กเกือบทุกวัน 5-6 วัน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ระยะเวลาในการใช้สื่อเฟซบุ๊กในแต่ละครั้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ใช้สื่อเฟซบุ๊ก 4-5 ชั่วโมง รองลงมาใช้สื่อเฟซบุ๊ก 3-4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 33.0 ช่วงเวลาที่ใช้งานสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้งานสื่อเฟซบุ๊กช่วงเวลาก่อนนอน คิดเป็นร้อยละ 97.0 รองลงมาใช้งานสื่อเฟซบุ๊กช่วงเวลาเช้าห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 41.8 และใช้งานสื่อเฟซบุ๊กช่วงเวลาอยู่บนท้องถนนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.8 ช่วงเวลาที่ใช้งานสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้งานสื่อเฟซบุ๊กช่วงเวลา 18.01-21.00 น. คิดเป็นร้อยละ 79.5 รองลงมาใช้งานสื่อเฟซบุ๊กช่วงเวลา 21.01-24.00 น. คิดเป็นร้อยละ 47.0 และใช้งานสื่อเฟซบุ๊กช่วงเวลา 00.01-03.00 น. เวลา 03.01-06.00 น. น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 สถานที่ที่ใช้งานสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้งานสื่อเฟซบุ๊กที่บ้าน/ที่พัก คิดเป็นร้อยละ 98.8 รองลงมาใช้งานสื่อเฟซบุ๊กที่สถานศึกษา/ที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 59.5 และใช้งานสื่อเฟซบุ๊กที่ร้าน Internet น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.8 วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ เฟซบุ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กในการติดต่อสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 85.3 รองลงมามีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กในการศึกษา/การเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 79.8 และ มีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กในการเขียนเล่าระบายความรู้สึกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.3 และผู้มีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.8 รองลงมากลุ่มคนในครอบครัวมีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 50.5 และมีกลุ่ม Blogger มีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.8

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษารู้อู่เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถแสดงผลการศึกษาได้ ดังนี้

ทักษะการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกใช้สื่อเฟซบุ๊กเพื่อเข้าถึงเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.33 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาต่าง ๆ ในสื่อเฟซบุ๊กได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.24 ตามลำดับ

ทักษะการวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถวิเคราะห์และไตร่ตรองอย่างรอบด้านก่อนที่จะโพสต์แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอแนะหรือวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ ในสื่อเฟซบุ๊กได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.37 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อเนื้อหาต่าง ๆ ในสื่อเฟซบุ๊กได้อย่างมีวิจารณญาณหรืออย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ย 4.36 ตามลำดับ

ทักษะการประเมินเนื้อหาสาระ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถใช้ประสบการณ์ในการพิจารณาข้อมูลที่ได้รับก่อนกดถูกใจ (Like) หรือส่งต่อ (Share) ให้ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.38 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างสามารถใช้ประสบการณ์ในการแยกแยะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ

ทักษะการสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ในสื่อเฟซบุ๊กบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.25 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างสามารถสร้างผลงานหรือสร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ทักษะการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถสามารถพูดคุยกับผู้อื่น (Chat) ผ่านสื่อเฟซบุ๊กในเชิงที่สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.39 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างสามารถสามารถแชร์ข้อมูลหรือข้อความต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ ผ่านสื่อเฟซบุ๊กได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.34 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะ และรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กที่แตกต่างกัน

1. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-Test) เพื่อทดสอบพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับ 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง ผลการศึกษาพบว่าเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊ก ได้แก่ เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อในทุกช่วงเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่งผลต่อสถานที่ที่ร้าน Internet อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่งผลต่อวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา/การเรียนการสอน การเปิดรับข่าวสาร ฟังเพลง/ดูคลิป/ดูภาพยนตร์ ตามกระแสใหม่ ๆ ในสังคม แชร์เนื้อหาสาระความรู้ข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่งผลต่อผู้ที่มีอิทธิพล คือ Blogger อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพฤติกรรมด้านอื่น ๆ โดยเพศที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบพฤติกรรมการใช้สื่อ ระหว่าง อายุ ชั้นปี คณะ และรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า อายุที่ต่างกันมีพฤติกรรมต่อระดับความบ่อยในการใช้สื่อที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุที่ต่างกันมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา/การเรียนการสอน และเพื่อฟังเพลง/ดูคลิป/ดูภาพยนตร์ ที่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุที่ต่างกันมีผู้ที่มีอิทธิพลในการใช้สื่อ คือ คนในครอบครัว ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามชั้นปี ผลการศึกษา พบว่า ชั้นปีที่ต่างกัน มีพฤติกรรมต่อระดับความบอຍในการใช้สื่อที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชั้นปีที่ต่างกันมีระยะเวลาในการใช้สื่อในช่วงเวลา 06.01-09.00 น. ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชั้นปีที่ต่างกันมีวัตถุประสงค์เพื่ออ่านข้อมูลข่าวสารเนื้อหาสาระความรู้ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นชั้นปีที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามคณะ ผลการศึกษา พบว่า คณะที่ต่างกัน มีพฤติกรรมต่อระยะเวลาในการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คณะที่ต่างกันมีช่วงเวลาในการใช้สื่อคือ ช่วงเวลาอยู่บนท้องถนนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คณะที่ต่างกันมีระยะเวลาในการใช้สื่อในช่วงเวลา 00.01-03.00 น. ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น คณะที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ผลการศึกษา พบว่า รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีพฤติกรรมระดับความบอຍในการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีระยะเวลาในการใช้สื่อในช่วงเวลา 00.01-03.00 น. และเวลา 15.01-18.00 น. ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเพื่อการศึกษา/การเรียนรู้ การเรียนการสอน เล่นเกม หาเพื่อนใหม่ ตามกระแสใหม่ๆ ในสังคม เขียนบทความเนื้อหาสาระต่างๆ เขียนเล่าเรื่องราวประสบการณ์ต่าง ๆ แห้งเนื้อหา สารความรู้ข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันกับผู้ที่ไม่มีอิทธิพลในการใช้สื่อ คือ กลุ่มเพื่อนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ลักษณะทางประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะ รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กที่แตกต่างกัน

1. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-Test) เพื่อทดสอบการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กกับ 2 กลุ่มได้แก่ เพศชายและเพศหญิง ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กไม่ขึ้นอยู่กับเพศของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กที่ไม่แตกต่างกัน

2. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กระหว่าง อายุ ชั้นปี คณะ รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน

การเปรียบเทียบการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า อายุที่ต่างกันมีการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามชั้นปี ผลการศึกษา พบว่า ชั้นปีที่ต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะการเข้าถึง และทักษะการวิเคราะห์ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กจำแนกตามคณะ ผลการศึกษา พบว่า คณะที่ต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กจำแนกรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ผลการศึกษา พบว่า รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก

ผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของระดับความบ่อยครั้งกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า ระดับความบ่อยในการใช้สื่อมีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของระยะเวลาในการใช้สื่อกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า ระยะเวลาในการใช้สื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของช่วงเวลาในการใช้สื่อกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า ช่วงเวลาในการใช้สื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของระยะเวลาในการใช้สื่อกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า ระยะเวลาในการใช้สื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ในการใช้สื่อกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า สถานที่ในการใช้สื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก ยกเว้น ร้านอาหารหรือสถานที่ที่มี Wi-Fi มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อกับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก ยกเว้น วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเพื่อการศึกษา/การเรียนการสอน และอ่านข้อมูลข่าวสารเนื้อหาสาระความรู้มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะ และรายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน สอดคล้องกับยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2542: 44-52) ได้กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกออกมากระตุ้นเป็นความเชื่อที่ว่าคนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งใช้เฟซบุ๊กทุกวัน 7 วัน การใช้งาน 4-5 ชั่วโมง ในช่วงเวลาก่อนนอน ช่วงเวลาที่ใช้งานมากกว่าครึ่งใช้งานช่วงเวลา 18.01-21.00 น. ใช้งานที่บ้าน/ที่พัก วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ เฟซบุ๊กกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งใช้ในการติดต่อสื่อสาร ส่วนผู้ที่มีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊ก กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งเห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กมากที่สุด สอดคล้องกับผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตคนไทย (2564) พบว่า Facebook เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการใช้งานบ่อยที่สุดเป็นอันดับ 1 สอดคล้องกับการศึกษาของ จิรภัทร เริ่มศรี (2558: 58) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กที่มีผลกระทบต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่ามีการใช้งานเฟซบุ๊กที่บ้าน มีระยะเวลาใช้งาน 4 ชั่วโมงขึ้นไป ช่วงเวลาใช้งาน คือ 16:01-22:00 น. ใช้งานทุกวัน และมีวัตถุประสงค์ในการใช้งาน คือ ส่งข้อความหรือสนทนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิญญู วีระนนทาเวทย์ (2558: 503) ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารและผลกระทบจากการใช้เฟซบุ๊กของนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผลการศึกษาสรุปว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เฟซบุ๊กเพื่อการสื่อสารกับเพื่อนสนิทอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรพีพร เทียมจันทร์ (2561) ได้ศึกษาการรู้เท่าทันสื่อการจำหน่ายสินค้าสุขภาพทางอินเทอร์เน็ตของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในการศึกษารั้งนี้ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อการจำหน่ายสินค้าสุขภาพทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อทุกวัน และใช้เวลาในการเปิดรับข้อมูลหรือสั่งซื้อสินค้า 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมงต่อครั้ง เลือกรับตามสะดวกในการเปิดรับข้อมูลและช่วงเวลาที่ใช้เปิดรับข้อมูลอยู่ในช่วง 18.01 น.-00.00 น. นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รินทร์ลภัส เกตุวีระพงศ์ (2564: 143) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การรู้เท่าทันสื่อ และการตระหนักรู้ การกลั่นแกล้งกันบนโลกออนไลน์ของเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กมากที่สุด มีระยะเวลาในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ 3-4 ชั่วโมงต่อวัน ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงเวลา 21.01-24.00 น. มากที่สุด ส่วนมากใช้งานที่บ้านหรือที่พักรวมมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในภาพรวมพบว่า ระดับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มากที่สุด คือ ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการประเมินเนื้อหาสาระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.27 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะการเข้าถึง และทักษะการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.19 อยู่ในระดับมาก ทักษะการสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.95 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเรื่องการส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและสร้างเสริมสมรรถภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความรู้

ทั่วถึง และเท่าเทียมขององค์กร UNESCO ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีทักษะการเรียนรู้ของตนเองเพื่อที่จะเท่าทันสื่อได้นั้นต้องมีทักษะได้แก่ การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ และ Center for Media Literacy (2008) ในรายงาน Learning for the 21st century กล่าวถึงทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและมีประโยชน์และสามารถทำความเข้าใจความหมายของเนื้อหาสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยในการตรวจสอบทั้งในรูปแบบของเนื้อหาสารโครงสร้างของเนื้อหาสาร รวมถึงช่วยให้บุคคลสามารถเขียนความคิดของพวกเขาโดยใช้ข้อความเสียงและ/หรือภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (Tallim, 2005 อ้างถึงใน บุปผา เมฆศรีทองคำ, 2552: 117-120) ที่กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ การมีทักษะ “การรู้เท่าทันสื่ออย่างรู้ตัว” การที่บุคคลจะรับสื่ออย่างตื่นตัวนั้นต้องมีความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระของสื่อ และสามารถตอบโต้กับมันได้อย่างมีสติ และรู้ตัวตลอดเวลา รวมถึงผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ พรทิพย์ เย็นจะบก (2552: 13-15) อธิบายองค์ความรู้การเรียนรู้เท่าทันสื่อใน 4 ด้านว่าในมิติในการรับสื่อ เมื่อมีการเปิดรับสื่อต้องพยายามแยกความคิดและอารมณ์ออกจากกันไม่หลงเชื่อตามสิ่งที่สื่อชี้แนะ ด้านการวิเคราะห์สื่อมีความสามารถแยกองค์ประกอบในการนำเสนอของสื่อได้ เช่น รู้ว่าใคร คือ กลุ่มเป้าหมาย สื่อมีรูปแบบในการนำเสนออย่างไร การประเมินค่าสื่อเป็นการตัดสินใจ พิจารณาคุณภาพหรือคุณค่าของสื่อว่าสามารถทำให้เราเกิดความสนใจ ความพอใจ หรือทำให้หลงเชื่อโดยปราศจากการวิเคราะห์และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต้องรู้จักนำสิ่งที่ตนวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนการใช้สื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การศึกษาของพนม คลีฉายา (2559: 46) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้งาน ความเสี่ยง การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และแนวทางการสอนเพื่อการเรียนรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลสำหรับนักเรียนมัธยมในประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลในเนื้อหาด้านเพศ โดยรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับสูงมากเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกับตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความสามารถในการเข้าถึง การทำความเข้าใจเนื้อหา ยกเว้นด้านการวิเคราะห์ ประเมินเนื้อหาและการปฏิเสธอย่างปลอดภัย ต่อเนื้อหาเท่านั้นที่คะแนนเฉลี่ยไม่ต่างกัน อีกทั้งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับองค์ความรู้ การรู้เท่าทันสื่อใน 4 ด้าน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเพชบุรีกับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเพชบุรีกับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเพชบุรีกับการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความบ่อยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเพชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ มาติ ลิ้มสกุล (2561: 59) ศึกษาการเรียนรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนภายใต้วาทกรรมความสวยในโฆษณาโทรทัศน์ พบว่า พฤติกรรมการเข้าถึงสารได้ไม่แตกต่างกันและมีความสามารถในการวิเคราะห์ของสื่อในการนำเสนอทั้งรูปแบบ เนื้อหา กลุ่มเป้าหมายและเทคนิคในการนำเสนอ นอกจากนี้ยังสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของโฆษณาได้ด้วย ญัฐพัชร คุ่มบัว และคณะ (2563: 32) ศึกษาการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมเรื่องเพศของนักเรียนนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมของนักเรียน/นักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ และระยะเวลา ช่วงเวลา สถานที่ วัตถุประสงค์ ในการใช้สื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการ

รับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก ยกเว้นร้านอาหารหรือสถานที่ที่มี Wi-Fi มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ทราบว่าการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กทุกวัน 7 วัน การใช้งาน 4-5 ชั่วโมง ในช่วงเวลาก่อนนอน ช่วงเวลาที่ใช้งานช่วงเวลา 18.01-21.00 น. ใช้งานที่บ้าน/ที่พัก วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กใช้ในการติดต่อสื่อสาร ผู้ที่มีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการใช้สื่อเฟซบุ๊กมากที่สุด ระดับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก มากที่สุด คือ ทักษะการวิเคราะห์และทักษะการประเมินเนื้อหาสารรองลงมา ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะการมีส่วนร่วม และทักษะการสร้างสรรค์ ตามลำดับ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊กกับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความบอมีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วน ระยะเวลา ช่วงเวลา สถานที่ วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก จากการศึกษาดังกล่าวทำให้เกิดความเตรียมพร้อมและรับมือกับโลกยุคสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีและกระแสความนิยมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก ผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายมาข้างต้น เป็นองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการแก้ปัญหาการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กควรมีสาระสอดคล้องกับระดับการรู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ทักษะการเข้าถึง ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีความสามารถในการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก ดังนั้น การสอนให้รู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊กควรเน้นเทคนิคและทักษะความสามารถในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่เหมาะสมตามช่วงวัย

1.2 ทักษะการวิเคราะห์ ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่สามารถในการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถบอกหรืออธิบาย สามารถวิเคราะห์และไตร่ตรองอย่างรอบด้านก่อนที่จะโพสต์แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอแนะหรือวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ ในสื่อเฟซบุ๊กได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การสอนให้รู้เท่าทันสื่อเฟซบุ๊ก ควรเน้นเทคนิควิธีการวิเคราะห์เนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ

1.3 ทักษะการประเมินเนื้อหาสาร ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีความสามารถประเมินเนื้อหาสารอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถใช้ประสบการณ์ในการพิจารณาข้อมูลที่ได้รับก่อนกดถูกใจ (Like) หรือส่งต่อ (Share) ให้ผู้อื่นสามารถใช้ประสบการณ์ในการแยกแยะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรเน้นเทคนิคและทักษะการประเมินสื่อเฟซบุ๊กเพื่อให้เกิดการไตร่ตรองที่ถูกต้องเหมาะสมได้

1.4 ทักษะการสร้างสรรค์ ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีความสามารถในการสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก โดยสามารถนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ในสื่อเพชฌัญญูบนพื้นฐานของ ความรับผิดชอบและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรสอนให้นักศึกษาสามารถกล้าคิด กล้าตัดสินใจ คิดนอกกรอบ สอนเทคนิคและทักษะการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบที่เหมาะสม และสร้างสรรค์

1.5 ทักษะการมีส่วนร่วม ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีความสามารถมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถสามารถพูดคุยกับผู้อื่น (Chat) ผ่านสื่อเพชฌัญญูในเชิงที่ สร้างสรรค์ สามารถสามารถแชร์ข้อมูลหรือข้อความต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ผ่านสื่อเพชฌัญญูได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ควรสอนให้นักศึกษารู้จักบทบาทหน้าที่ในสังคม การทำงานร่วมกันเป็นทีม การเคารพการตัดสินใจของมติกกลุ่ม และสามารถพัฒนาเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อเพชฌัญญูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในวิทยาเขตอื่น ได้แก่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการนำสื่อสังคมออนไลน์ในสื่อประเภทอื่น ๆ มาใช้ในการศึกษาเพื่อ เกิดการเรียนรู้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2.3 ควรพัฒนาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยพัฒนาเครื่องมือหรือแบบทดสอบการรู้เท่าทันสื่อ เพชฌัญญูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นฐานใน การสร้างเครื่องมือคุณภาพและการสร้างแบบทดสอบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2564). “จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ไตรมาส 3/64”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.plan.cmru.ac.th/dataset/std.php> สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565.
- จิรภัทร เริ่มศรี. (2558). “พฤติกรรมการใช้เพชฌัญญูที่มีผลกระทบต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร”. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*. 9(1): 58-65.
- ณัฐพัชร คุ่มบัว และคณะ. (2563). “การรู้เท่าทันสื่อสังคมเรื่องเพศของนักเรียนนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒน ศิลป์”. *วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.* 10(1): 32-44.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญปิเศษเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2552). “การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร Media Literacy Keeping Pace with Information Age”. *วารสารนักบริหาร*. 31(1): 117-123.
- พนม คล้ายยา. (2559). “การใช้งาน ความเสี่ยง การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และแนวทางการสอนเพื่อการรู้เท่าทัน สื่อดิจิทัลสำหรับนักเรียนมัธยมในประเทศไทย”. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*. 20(1): 46-57.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). *ถอดรหัสลับความคิดเพื่อการเรียนรู้เท่าทันสื่อ: คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.

- พัชรภรณ์ ไกรชุมพล. (2555). **ทัศนคติและพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสร้างชื่อเสียง: กรณีศึกษา YouTube**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาตี ลิมสกุล. (2561). “การรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนภายใต้วาทกรรมความสวยในโฆษณาโทรทัศน์”. **วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์**. 26(2): 59-80.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2542). **การวิเคราะห์ผู้รับสาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รพีพร เทียมจันทร์. (2561). “การรู้เท่าทันสื่อการจำหน่ายสินค้าสุขภาพทางอินเทอร์เน็ตของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1296> สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565.
- รินทร์ลภัส เกตุวีระพงศ์. (2564). “พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การรู้เท่าทันสื่อ และการตระหนักรู้ การกลั่นแกล้งกันบนโลกออนไลน์ของเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่”. **พินเศวร์สาร**. 17(2): 143-160.
- วิญญู วีระนนทาเวทย์. (2558). **พฤติกรรมการสื่อสารและผลกระทบจากการใช้เฟซบุ๊กของนักศึกษา คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 6 หน้า 503-516. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สาริศา จันทอัมพร และมณัฏฐ์ แก้วจินดา. (2559). “ภาวะการณ์ปัจจุบัน กับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น”. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 10(1): 83-92.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). “**พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี พ.ศ. 2564**”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.etda.or.th/th/pr-news/ETDA-released-IUB-2021.aspx> สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565.
- เสาวภาคย์ แผลมเพชร. (2559). **พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี**. คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- Center for Media Literacy. (2008). **Literacy for the 21st century: An overview & orientation guide to media literacy education**. (2nd ed.). Malibu, CA: Center for Media Literacy.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย
บริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

Learning Resource Management at the Training and Vocational Development
Center for Thai Citizens in the Border Areas of Uttaradit

สุรินทร์ อ่อนใจ¹ ชัชภูมิ สิชฌม² เชาวฤทธิ์ จันจัน³

Surin Onjai, Chatphum Srichomphoo, Chowarit Chancheen

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เชิงปริมาณ กลุ่มประชากร คือ บุคลากรศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน โดยศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมิน ด้านการปรับปรุง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีปัญหาระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการปรับปรุง ด้านการวางแผน ด้านการประเมิน ด้านการดำเนินการ

2) ความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรียงตามลำดับ คือ ด้านการปรับปรุง ด้านการประเมิน ด้านการดำเนินการ และด้านการวางแผน

3) สร้างคู่มือ ประกอบด้วย 4 บท บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 สภาพบริบท บทที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจ

4) การประเมินความเหมาะสม พบว่า อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านรูปแบบของคู่มือและด้านเนื้อหาของคู่มือ

คำสำคัญ (Keywords) : แหล่งเรียนรู้; การบริหารจัดการ; ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

Received: 2022-08-16 Revised: 2022-08-28 Accepted: 2022-08-29

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: Surin7527@gmail.com

² ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: Surin7527@gmail.com

³ อาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer at the Faculty, of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: CHAOWARIT.CHA@live.ur.ac.th

Abstracts

This research article aimed to study the problems and needs of learning resource management, creating a learning resource management manual and quantitative assessment of the appropriateness of the learning resource management manual. As a population, there were 30 employees, including 8 specialists, working at the centers in the border areas of Uttaradit. It studied 4 aspects: planning, operation, assessment, and improvement. The statistical tools used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation. Content analysis from the in-depth interviews was used to create a manual of the learning resource management. Also, an assessment of the data for its use appropriateness was analyzed through the statistical tools (percentage, mean, and standard deviation).

The results showed that

1) The problem of management of learning resources was overall at a high level. There were many problems in every aspect: in an orderly ranking, improvement, planning, assessment, and operation.

2) The needs for learning resource management, as a whole, had the high levels of problems in all aspects. With consideration of each aspect, it was listed in order of the needs: the improvement, assessment, operation, and planning.

3) The manual consisted of 4 chapters: 1. Introduction 2. Context 3. Learning Resource Management and 4. Satisfaction Assessment Form.

4) Assessment for appropriateness was at a high level. With consideration of each aspect, the manual's utilization, page making, and contents were the most average.

Keywords: learning; resource management; training and vocational development center for Thai citizens in the border area of Uttaradit

บทนำ (Introduction)

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ คือ กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณภาพทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัยมีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยบูรณาการความรู้ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ พบปัญหาอย่างมาก คือ การใช้และการดำเนินการแหล่งเรียนรู้อย่างไม่เป็นระบบและขาดกระบวนการจัดการแหล่งเรียนรู้บาง

ขั้นตอน ตามวงจร PDCA เช่น การประเมินผลหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำผลปรับปรุงในครั้งต่อไป ขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจึงมีความสำคัญต่อบทบาทภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางและการนำคู่มือไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์
2. เพื่อสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยวิธีการ (Methodology) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์เพื่อสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการดำเนินการ (Do) ด้านการประเมิน (Check) ด้านการปรับปรุง (Action)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครูประจำกลุ่ม (ปวช.) จำนวน 9 คน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ 1 คน ข้าราชการครูศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ 3 คน หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอตรอน 1 คน หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอพิชัย 1 คน หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอลับแล 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน

ประชากรที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครูประจำกลุ่ม(ปวช.) จำนวน 9 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพียงแห่งเดียวเท่านั้น คือ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดนอุดรดิตถ์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยระยะสั้นใช้เวลาใช้เวลานในการวิจัยประมาณ 13 เดือน ระหว่างเดือน สิงหาคม 2564 – สิงหาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหาและภาษา และมีความเชื่อมั่น IOC เท่ากับ 0.83 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) และ แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ส่งถึงประชากรผู้ตอบ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการต้องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึก และพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครูประจำกลุ่ม (ปวช.) จำนวน 9 คน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีส่วนร่วมได้ส่วน เสียในการใช้คู่มือบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึง ประชากรด้วยตนเอง และทำการเก็บแบบสอบถามคืนโดยวิธีเดียวกัน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 คน ได้แก่

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์	จำนวน 1 คน
ข้าราชการครูศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์	จำนวน 3 คน
หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอรัตนวาปี	จำนวน 1 คน
หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอพิชัย	จำนวน 1 คน
หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอลับแล	จำนวน 1 คน
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน 1 คน

5. จัดการสัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกการสัมภาษณ์กระบวนการการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1.วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตัวแปรเป็นลักษณะแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยการหาค่าร้อยละ

(Percentage) แต่ละรายการและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย 2. การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับทำการวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (μ หรือ μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล (Standard Deviation) หาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม เพื่อต้องการทราบระดับการใช้ นำผลที่ได้แปลความหมายค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์ที่ 1 ปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.7 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.3 เมื่อพิจารณาอายุ พบว่า อายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา คือ อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 และลำดับน้อยที่สุด อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนระดับการศึกษา พบว่า ทุกคนที่ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนอาชีพพนักงานราชการ มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมา คือ จ้างเหมาบริการ(ตำแหน่งครูประจำกลุ่ม ปวช.)คิดเป็นร้อยละ 30.0 ส่วนเป็นวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์พบว่า มากกว่า 3 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมา 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมา 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 ลำดับน้อยที่สุด น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.7

2. ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ พบว่า

ตาราง ที่ 1 ด้านปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	μ	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1.	ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.33	.51	มาก	2
2.	ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.20	.67	มาก	4
3.	ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.26	.58	มาก	3
4.	ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.34	.59	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.28	.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมทุกด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (μ

=4.34) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.33$) ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.26$) ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.20$)

ตารางที่ 2 ด้านความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	μ	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1.	ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้	4.43	.48	มาก	3
2.	ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.43	.48	มาก	3
3.	ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.45	.51	มาก	2
4.	ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.46	.50	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.44	.42	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการที่พบจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.46$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.45$) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ มีลำดับคะแนนเท่ากัน ($\mu = 4.33$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และภาคีเครือข่าย จำนวน 8 ท่าน โดยแบ่งเป็น 4 ด้านพบว่า

1. ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ศึกษาบริบททั้งภายในและภายนอก จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และปัญหาเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และผลที่จะได้รับ งบประมาณ วิทยากร หลักสูตร

ด้านการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จัดทำแบบประเมินโครงการและแบบประเมินความพึงพอใจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผลการดำเนินงานที่คาดหวัง ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ แล้วนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญได้ความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ต้องนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลนำข้อสรุปที่เป็นประเด็นหลักและควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาหรือแก้ไข เช่น จัดทำโครงการ จัดทำวิจัย เพื่อนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มีองค์ประกอบ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

บทที่ 2 วิธีการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จำนวน 22 ฐาน ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

บทที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพวงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA)

บทที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจการใช้แหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

วัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรสังกัดศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จำนวน 30 ท่าน คิดเป็น ร้อยละ 100 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ พบว่าความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านรูปแบบของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านเนื้อหาของคู่มือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย(Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการอภิปราย พบว่า ปัญหาและความต้องการที่มีผลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามระบบวงจรคุณภาพ วงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA)

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ศึกษาบริบททั้งภายในและภายนอก จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และปัญหาเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำ วงษ์เทพ (2554: ข) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต2 พบว่า ในด้านการวางแผนแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยการจัดทำเป็นแผนงานโครงการ

ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และผลที่จะได้รับ งบประมาณ วิทยากร หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในชั้นเรียนของ ตรรกพร สุขเกษม (2560: 8-10) เรื่องธรรมาภิบาลในการจัดการภาครัฐ กล่าวว่า การลงมือปฏิบัติ (Do) คือ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการ

สร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนการไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ การสร้างความมั่นใจว่ามีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เหมาะสม

ด้านการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จัดทำแบบประเมินโครงการและแบบประเมินความพึงพอใจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผลการดำเนินงานที่คาดหวัง ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ แล้วนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญได้ความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐนียา ห่องกระจก (2562: 17) เรื่องแนวทางการบริหารจัดการระบบช่วยเหลือผู้เรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) การตรวจสอบและประเมินผลเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการปฏิบัติเพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใดเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานหรือปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงาน การตรวจสอบและประเมินผลเป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ต้องนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลนำข้อสรุปที่เป็นประเด็นหลักและควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาหรือแก้ไข เช่น จัดทำโครงการ จัดทำวิจัย เพื่อนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิษฐ จันทรวงแก้ว (2562: 18-19) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหาร งานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสม (Act) จะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบซึ่งมีอยู่ 2 กรณี คือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หากเป็นกรณีแรกก็ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำให้เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิมหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมหรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นก็ได้ แต่หากเป็นกรณีที่สองซึ่งก็คือผลที่ได้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้ มาวิเคราะห์และพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรต่อไปนี้อาหิมองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะ เป็นไปได้ใช้ความพยายามให้มากกว่าเดิมขอความช่วยเหลือจากผู้รู้หรือเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มี องค์ประกอบ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

บทที่ 2 วิธีการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จำนวน 22 ฐาน ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

บทที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพวงจรมิง (Deming Cycle : PDCA)

บทที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจการใช้แหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ ไชยวุฒิ (2560: 16) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือสามารถสรุปได้ ดังนี้ การจัดทำคู่มือจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การใช้คู่มือหรือคำแนะนำในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ คำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรม แหล่งข้อมูลอ้างอิง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คู่มือ เปรียบเสมือนแนวทางในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย รวมถึงช่วยในการประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านรูปแบบของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านเนื้อหาของคู่มือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ที่พร้อมให้บริการกับประชาชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563: 17) ได้สรุปไว้ว่า คู่มือที่ดีนั้นควรมีลักษณะในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา ต้องถูกต้องและครอบคลุมสาระของคู่มือนั้น 2) การจัดลำดับข้อมูลนำเสนอ เป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย 3) รายละเอียด ของคู่มือชัดเจนเข้าใจง่าย 4) ผู้ได้อ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ และ 5) รูปแบบคู่มือสวยงามและทนต่อการใช้งาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็น คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมิน ด้านการปรับปรุง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ให้ประสบผลสำเร็จควรมีการวางแผนให้รอบคอบ และให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป

1.2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ควรมีการกำกับ นิเทศติดตาม การดำเนินงานตามแผน/โครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายผลการวิจัยและกลุ่มประชากรให้กับศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนเชียงรายเพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ในเชิงลึกเฉพาะแต่ละด้าน เช่น การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรธรรมชาติ โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทที่ชัดเจนมากขึ้น

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เลขที่ COA No. 028/2022 ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งเก็บข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง (References)

- คำ วงศ์เทพ. (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐพัฒน์ ฤกษ์พลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐนียา ห่องกระจก. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ตรรกพร สุขเกษม. (2560). ธรรมชาติในการจัดการภาครัฐ. รายงานวิจัยในชั้นเรียน. กำแพงเพชร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธีรณัฐ จันทร์ทองแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของครูศาสตร์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

The Mixed Classroom Management of Early Childhood at Rai Aoi Dara School Group
Network under the Uttaradit Primary Education Area Office 1

มณฑิชา พาโทน¹ หยกแก้ว กมลวรเดช²
Monticha Paton, Yokkaew Kamolvoradej

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการหาแนวทาง และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครองในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดบ้านเกาะ โรงเรียนบ้านดินแดง โรงเรียนวัดไร่อ้อย โรงเรียนวัดวังผักรุง โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์ โรงเรียนนาอินวิทยา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 รวมถึงผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักวิชาการสาขาการศึกษาปฐมวัย และผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนต้นแบบ (โรงเรียนรุ่งอรุณ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการจัดครูผู้สอน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ผลการประเมินแนวทางโดยศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย และตัวแทนผู้ปกครองมีความเห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารจัดการชั้นเรียน; แบบคละชั้น; ระดับปฐมวัย

Received: 2022-08-19 Revised: 2022-08-30 Accepted: 2022-08-31

¹ นักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Students, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: monticha8996@gmail.com

² อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand, E-mail: YOKKAEW.KAM@live.urui.ac.th

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the problem condition and the need to find a solution and Assess the feasibility and feasibility of managing mixed classes at the early childhood level. A network of Rai Cane-Dara School Groups under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 1, which is a combined research. The target groups are educational supervisors, school directors. Teachers in early childhood Representative of the school committee and representatives of parents at the early childhood level Raioi-Dara School Group Network Under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 1, which consists of 4 schools, namely Wat Ban Ko School. Ban Din Daeng School Wat Rai Oi School Wat Wang Phak Rung School Uttaradit Kindergarten Uttaradit Provincial Administrative Organization School Nain Wittayakhom School and the Office of Uttaradit Elementary Education Area 1, including information providers who are academics in the field of early childhood education and information providers from model schools (Rung Arun School) Research instruments were questionnaire type of 5-level estimation scale, structured interview form. and the suitability and feasibility assessment form data analysis by averaging Standard Deviation and Content Analysis.

The results showed that Problems and needs of mixed-class classroom management at the early childhood level at a high level and have needs at a high level Guidelines for the management of mixed classes at the early childhood level A network of Rai Sugarcane-Dara School Groups that was created consisted of 5 aspects: in organizing learning experiences environment management In terms of implementing the course Using media and technology The results of the guideline assessment by the supervision study school director Teachers in early childhood And the representatives of parents have an opinion that the management of mixed classes at the early childhood level. The network of Rai Sugarcane-Dara Schools under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 1 was at the most appropriate level. and the possibility is at the highest level.

Keywords: The Classroom Management; The Mixed Classroom; Early Childhood

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีความสำคัญและใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดสมควรได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการพัฒนาศักยภาพของคนที่ทำให้เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต โดยคำนึงถึงกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ทั้งในด้านคุณลักษณะ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้นั้นจะต้องให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ที่ได้กำหนดไว้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนำไปสู่การยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในระดับสากล ตามสาระสำคัญที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 หมวดที่ 6 มาตรา 48 ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งผลต่อผลผลิตทางการศึกษาคือนักเรียนจะได้รับการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 15)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2563: 25) ได้มอบนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย แก่ศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาทั่วประเทศ เดินหน้าพัฒนาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการที่ดีเหมาะสมกับวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับแผนยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ ระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา สร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

แต่พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยส่วนใหญ่ประสบปัญหามากมายจึงถือว่าเป็นภารกิจเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ต้องส่งเสริมให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีคุณภาพแต่ทั้งนี้ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างน่าพึงพอใจ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งปัจจุบันการมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ดีเท่าที่ควร สาเหตุที่สำคัญ พบว่า มีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูคนเดียวสอน 2 ห้อง ครูมีภาระงานรับผิดชอบหลายด้าน ทำให้ครูมีเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการติดตามช่วยเหลือนักเรียนน้อยลง โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีปัญหาคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากทั่วประเทศ จำนวนประชากรลดลง อัตราครูต่อนักเรียนในแต่ละระดับชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน และครูไม่ครบชั้น ปัญหาการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับสภาพครูไม่ครบชั้น และนักเรียนแต่ละชั้นจำนวนน้อย หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับนักเรียน สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ต่ำไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 56)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่ฮ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะสามารถบ่งบอกถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพได้นั้นต้องมีการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหาและการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่ฮ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดครูผู้สอน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดบ้านเกาะ โรงเรียนบ้านดินแดง โรงเรียนวัดไร่อ้อย และโรงเรียนวัดวังผักรุง รวมทั้งสิ้น 40 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนอรุณรุ่ง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 13 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยศึกษานิเทศก์ นักวิชาการด้านการศึกษาระดับปฐมวัย และตัวแทนผู้ปกครอง เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 รวมทั้งสิ้น 30 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย โรงเรียนวัดบ้านเกาะ โรงเรียนบ้านดินแดง โรงเรียนวัดไร่อ้อย โรงเรียนวัดวังผักรุ้ง โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โรงเรียนนาอินวิทยาคม และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่ เดือน สิงหาคม 2564 ถึง สิงหาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตราชการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

3.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดบ้านเกาะ โรงเรียนบ้านดินแดง โรงเรียนวัดไร่อ้อย และโรงเรียนวัดวังผักรุ้ง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ พร้อมทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

3.4 ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนรุ่งอรุณ ทาง E-mail แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย

3.5 การเก็บข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับ ซึ่งผู้ประเมินได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ศึกษานิเทศก์

นักวิชาการด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี และตัวแทนผู้ประกอบการ เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ปทุมวัน โดยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 สัปดาห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอค่าสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนในระดับปฐมวัย กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากโรงเรียนรุ่งอรุณ โดยมีผู้ให้ข้อมูล 3 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) เพื่อร่างแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนในระดับปฐมวัย กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

4.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

สภาพปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย	สภาพปัญหา			ความต้องการ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการจัดครูผู้สอน	4.25	0.45	มาก	4.34	0.45	มาก
2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.41	0.29	มาก	4.52	0.27	มากที่สุด
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.05	0.49	มาก	4.03	0.48	มาก
4. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	3.96	0.51	มาก	3.97	0.47	มาก
5. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี	3.93	0.52	มาก	4.04	0.52	มาก
โดยรวม	4.12	0.25	มาก	4.18	0.27	มาก

จากตาราง 1 พบว่า

1. สภาพปัญหาการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมาก

($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$) ด้านการจัดครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.25$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.96$) และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.93$)

2. ความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการจัดครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.04$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.03$) และด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.97$)

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

ด้านการจัดครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนต้องมีใจรักเด็กปฐมวัย หรือที่เรียกว่า แม่ครู
2. ครูผู้สอนต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัยหรือสาขาอนุบาล

โดยตรง

3. ครูผู้สอนต้องมีพื้นฐานและประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย อย่างน้อย 3 ปี
4. ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในการสอนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย
5. ครูผู้สอนควรได้รับการนิเทศ กำกับ และติดตาม การสอนในชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับ

ปฐมวัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. ครูผู้สอน 1 คน ต่อเด็กต่างชั้น ต่างอายุ ไม่ควรเกิน 25 คน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ช่วงวัย อายุและความสามารถ
3. ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรมหลัก ในรูปแบบพืดุแลน้องและเพื่อนดูแลเพื่อน
4. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา ที่สร้างร่วมกัน
5. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน
6. ออกแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในลักษณะรายบุคคล จับคู่ กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่
7. สร้างสรรค์เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำท่าย น่าสนใจ และแปลกใหม่อยู่เสมอ
8. สนับสนุนและส่งเสริม ให้ผู้รู้และเชี่ยวชาญ ทักษะด้านต่างๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม
9. เชื่อมโยงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการสู่ชีวิต เช่น งานบ้าน งานสวน งานครัว งานเล่น

และงานคิด อ่าน เขียน ตามบริบทของสังคม

10. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ในทุกๆวัน สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

1. ควรมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดสภาพแวดล้อม และจัดแบ่งพื้นที่ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยยึดหลักการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนปฐมวัย
2. จัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงบริบทและงบประมาณของโรงเรียน
3. จัดสภาพแวดล้อมที่เปรียบเสมือนบ้าน ให้ความรู้สึกรอบอุ่นและปลอดภัยบนพื้นฐาน กิน อยู่ ดู ฟัง ภายใต้พื้นที่การเรียนรู้ 4 Area
4. พื้นที่ในห้องเรียนควรมีพื้นที่สำหรับศูนย์การเรียนรู้ หรือมุมต่างๆ ทั้งนี้เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
5. ควรจัดพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย แบบเดี่ยว จับคู่ กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่
6. ควรจัดพื้นที่แสดงผลงานของเด็กในแต่ละวันให้เป็นปัจจุบัน
7. ควรจัดพื้นที่/มุม สำหรับเด็กๆ ที่ทำกิจกรรมเสร็จแล้ว สามารถตรวจหรือทำแบบฝึกเพิ่มเติมด้วยตนเอง

8. ควรมีการปรับเปลี่ยน การจัดมุมประสบการณ์ ศูนย์การเรียนรู้ ป้ายนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

1. ควรยึดหลักการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. ควรมีความรู้ความเข้าใจเชื่อมโยง เนื้อหา สาระ และกำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน
3. วางแผน ออกแบบกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ active Learning เป็นสำคัญ
4. วางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยบนพื้นฐาน กิน อยู่ ดู ฟัง ภายใต้พื้นที่การเรียนรู้ 4 Area
5. ควรเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น เอื้อต่อการเรียนรู้แบบคล่องชั้นในระดับปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 หรือ วัย 5-6 ขวบ เรียนรู้ร่วมกัน

ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

1. ควรยึดหลักการใช้สื่อและเทคโนโลยีในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. ควรวางแผนการจัดการสื่อและเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงงบประมาณในการใช้จ่าย
3. เลือกใช้สื่อที่ใกล้ตัวเด็ก และสามารถจัดหาได้ในชุมชน
4. ควรมีข้อตกลงในการใช้สื่อแต่ละชนิด โดยคำนึงของประโยชน์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ รวมถึงกำหนดระยะเวลา การดูแลรักษาสื่อและเทคโนโลยีให้ชัดเจน
5. ควรชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่เป็นลักษณะออนไลน์ให้ผู้ปกครองเข้าใจตรงกัน

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคล่องชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	SD	แปรผล	$\bar{X}$	SD	แปรผล
1. ด้านการจัดครูผู้สอน	4.65	0.15	มากที่สุด	4.70	0.16	มากที่สุด
2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.79	0.15	มากที่สุด	4.81	0.14	มากที่สุด
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.28	0.21	มากที่สุด	4.54	0.23	มากที่สุด
4. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.42	0.26	มากที่สุด	4.56	0.23	มากที่สุด
5. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.41	0.19	มากที่สุด	4.42	0.19	มากที่สุด
โดยรวม	4.51	0.10	มากที่สุด	4.60	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า

1. ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.79$) ด้านการจัดครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.65$) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.41$) และการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.28$)
2. ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.81$) ด้านการจัดครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.70$) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.56$) การจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.54$) และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.42$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 อภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหาของแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดครูผู้สอน ความต้องการของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดครูผู้สอน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดครูผู้สอน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย ที่ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญ คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราภรณ์ ต้นภูบาล (2562: 706) การศึกษาการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มีปัญหาอยู่

ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงที่สุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยรัตน์ ฝ่ายเทศ (2562: 1) สภาพปัญหาและประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กปฐมวัยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนันท์ ศรีสุข (2554: 65) การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูอนุบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร (2559: 133) สภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า สภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่ฮ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยทั้งหมด 5 ด้าน ผู้วิจัยขออภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนห้องเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยทุกแห่งควรตระหนัก ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน ให้มีทักษะกระบวนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา สารบัณฑิตกุล (2559: 17) ที่ได้ศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษา ควรตระหนักและส่งเสริมให้ครูมีทักษะการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้นของเด็กปฐมวัยเพื่อการบริหารจัดการ และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตึกตา สิมะเตา (2555: 96) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่คำนึงถึงความปลอดภัยจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์และพัฒนาการ มีการจัดให้มีมุมประสบการณ์ที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัลลังก์ จันทบุรี (2545: 29) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการจัดมุมประสบการณ์ ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีพื้นที่ให้เด็กได้เคลื่อนไหวไปมา หรือทำกิจกรรมในการเล่นร่วมกันได้

2.4 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมให้ครูมีการออกแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเตรียมความพร้อมและไม่เร่งรัดวิชาการ จัดประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตึกตา สิมาเต่า (2555 : 96) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐาน ในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกด้าน เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตตามช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เป็นแนวทางให้สถานศึกษาเพื่อใช้พัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพต่อไป

2.5 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ผู้บริหารควรตระหนักและส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา พัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย อีกทั้งผู้บริหารควรชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่เป็นลักษณะออนไลน์ให้ผู้ปกครองเข้าใจ และเปิดใจเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิงนิจ วิจิตรปัญญา (2564: 47) พบว่า ผู้บริหารควรมีการศึกษาค้นคว้า สนับสนุน และส่งเสริมความต้องการ ให้บุคลากรทางการศึกษาเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา พัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย โดยการศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำองค์ความรู้ที่ได้มาয়กร่าง แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา แล้วนำไปให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย ศึกษาวิเคราะห์ ตัวแทนผู้ปกครอง ได้ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ซึ่งปรากฏว่าสามารถ นำไปสู่การปฏิบัติได้ สอดคล้องกับ คณิงนิจ วิจิตรปัญญา (2564: 18) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ เห็นว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมการพัฒนาการศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นแนวทางที่นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย ได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดครูผู้สอน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากงานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนควรนำแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ และพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ไปทดลองใช้และเสนอผลการประเมินต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ไร่อ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นในระดับปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กชนันท์ ศรีสุข. (2554). การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูอนุบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **ห้องเรียนสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สถาบันแปลหนังสือ.
- กฤษณา สารบัณฑิตกุล. (2559). **แนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอแม่ทา ที่ 1 จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเชียงราย.
- คณินิจ วิจิตรปัญญา. (2564). **แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยพัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- ฉวีวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร. (2559). **ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.

- ตุ๊กตา สิมิเลเตา. (2555/กรกฎาคม-ธันวาคม/15). “การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร”. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 3(1): 96.
- บัลลังก์ จันทบุรี. (2545). **แนวทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฤทัยรัตน์ ฝ่ายเทศ. (2562). **สภาพปัญหาและประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กปฐมวัยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรรณภรณ์ ต้นภูบาล. (2562). “การศึกษาการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3”. **การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา**. 30 มีนาคม 2562. 706-707. วิทยาลัยนครราชสีมา จ.นครราชสีมา: ธีัญญพัทธ์ สำนักพิมพ์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค
กรุงเทพมหานคร
Factors Affecting Consumer Behavior for Dietary Supplement Products
in Bang Khae, Bangkok

อรุวี สุขรัตน์¹ กฤษณ์ ภูริพงศ์²
Aruvee Sukrat, Krits Phurepong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test, F-test (One-Way ANOVA)

ผลจากการวิจัยพบว่า เหตุผลส่วนใหญ่ที่ซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพราะต้องการเพิ่มเติมสารอาหารที่ได้รับไม่เพียงพอในแต่ละวัน ซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อบำรุงสมอง ระยะเวลาในการบริโภคมากกว่า 3 ปี ซื้อ 2 ครั้งต่อเดือน ราคาที่ซื้อ 501–1,000 บาท ซื้อในร้านค้าปลีกในห้างสรรพสินค้า (Boots, Watson) ผู้มีอิทธิพลซื้อคือตนเอง ช่องทางรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บริโภคที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่ต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นๆ ให้ความสำคัญไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยทางการตลาด; พฤติกรรมผู้บริโภค; ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร

Received: 2022-08-24 Revised: 2022-08-31 Accepted: 2022-09-01

¹ นักศึกษาปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Master Degree Student in Business Administration, Faculty of Business Administration, Pitsanulok University. E-mail: Jawan.2521@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Advisor and Lecturer of the Master of Business Administration Program, of Business Administration, Pitsanulok University. E-mail: KritsPhu@gmail.com

Abstract

This research article aimed to study consumer behavior for dietary supplement products in Bang Khae, Bangkok; to study the marketing factors affecting consumer behavior for dietary supplement products in Bang Khae, Bangkok; and to compare the factors that affect the purchase decision classified by personal factors. The samples consisted of 400 consumers. The questionnaire was used as an instrument for data collection. The statistical tools used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Hypothesis testing in statistics included t-test, F-test (One-Way ANOVA).

The results of the research showed that the most common reason to buy dietary supplement products was the addition of nutrients, inadequate on a daily basis. The consumers bought brain supplements; their duration of consumption was more than 3 years. They bought dietary supplements twice a month, with the price ranges from 501 to 1,000 baht, at the retail stores in the department stores (Boots, Watson); the influencers were themselves; their channel for receiving news was from online media. The consumers focused on overall marketing factors at a high level; the first aspect with the highest average was the product; and the aspect with the lowest average was marketing promotion.

The hypothesis testing results revealed that consumers with different ages had a statistically significant difference in the product marketing mix at 0.05 level. As for other personal factors, they gave no different importance.

Keywords: marketing factors; consumer behavior; dietary supplement products

บทนำ (Introduction)

จากปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยส่งผลให้คนในสังคมเมืองต่างต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ความเร่งรีบและการแข่งขันในทางธุรกิจทำให้ความเอาใจใส่ในเรื่องของสุขภาพลดน้อยลง บุคคลที่อาศัยอยู่ในเมืองต้องเร่งรีบและเผชิญกับการแข่งขันในการทำงานอยู่ตลอดเวลาทำให้ขาดการออกกำลังกาย รวมทั้งการเข้ามาของอาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) ต่าง ๆ ซึ่งมีไขมันค่อนข้างสูงที่มีอยู่หลากหลายในปัจจุบันและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปมีสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาแทนที่วิถีชีวิตแบบเก่า ๆ เป็นต้น แบบแผนชีวิตที่เปลี่ยนไป ด้วยเหตุดังกล่าวล้วนก่อให้เกิดความเครียดการไร้ดุลภาพในการดำรงชีวิต ส่งผลเสียต่อสุขภาพของบุคคล ซึ่งปัจจุบันความเจ็บป่วยมีความสัมพันธ์กับภาวะทางจิตใจซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้นโดยอัตราการเกิดโรคจากความเครียดสูงขึ้น อาทิ โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง รวมถึง โรคอ้วน และโรคอ้วนนี้ยังเป็นบ่อเกิดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย จึงส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพที่แย่ลงและจากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ เริ่มตระหนักถึงปัญหาและเริ่มหันมาใส่ใจที่จะดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยการหาวิธีการต่าง ๆ ในการดูแลสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายให้มากขึ้น หรือแม้แต่การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ รวมถึงอิทธิพลของประเทศตะวันตกที่

เข้ามาส่งผลให้ประชาชนมีวิถีชีวิตพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ รูปแบบการรับประทานอาหารที่เปลี่ยนแปลงไป คนส่วนใหญ่ต่างหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ตลาดธุรกิจเกี่ยวกับสุขภาพมีการเติบโตสูง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจสินค้าและบริการมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง เช่น สปอร์ตคลับ ฟิตเนส สปา อาหารคลีนเพื่อสุขภาพ

ในขณะที่เดียวกันสภาวะที่ทุกคนต้องแข่งกับเวลาทำให้หลายคนไม่ค่อยมีเวลาดูแลสุขภาพไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการออกกำลังกายหรือการออกกำลังกายทำให้ต้องหันมาหาตัวช่วยอย่างอื่น นั่นก็คือการรับประทานอาหารผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีสรรพคุณภาพต่าง ๆ ในการช่วยบำรุงและฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย จึงทำให้ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจำหน่ายกันอย่างมากมายหลายชนิดเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (2550: 3) ได้ให้คำจำกัดความของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารหรืออาหารเสริมเพื่อสุขภาพ คือ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้รับประทานเพื่อเพิ่มเติมหรือเติมเต็มกับอาหารหลักที่รับประทานในแต่ละวัน โดยช่วยให้ร่างกายได้รับโภชนาการที่เหมาะสม ก็คือเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแล้ว ยังต้องรับประทานอาหารมื้อหลัก รักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจ ให้เข้มแข็งเนื่องจากผลิตภัณฑ์เสริมอาหารไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะสามารถทำให้ปลอดภัยจากโรคได้

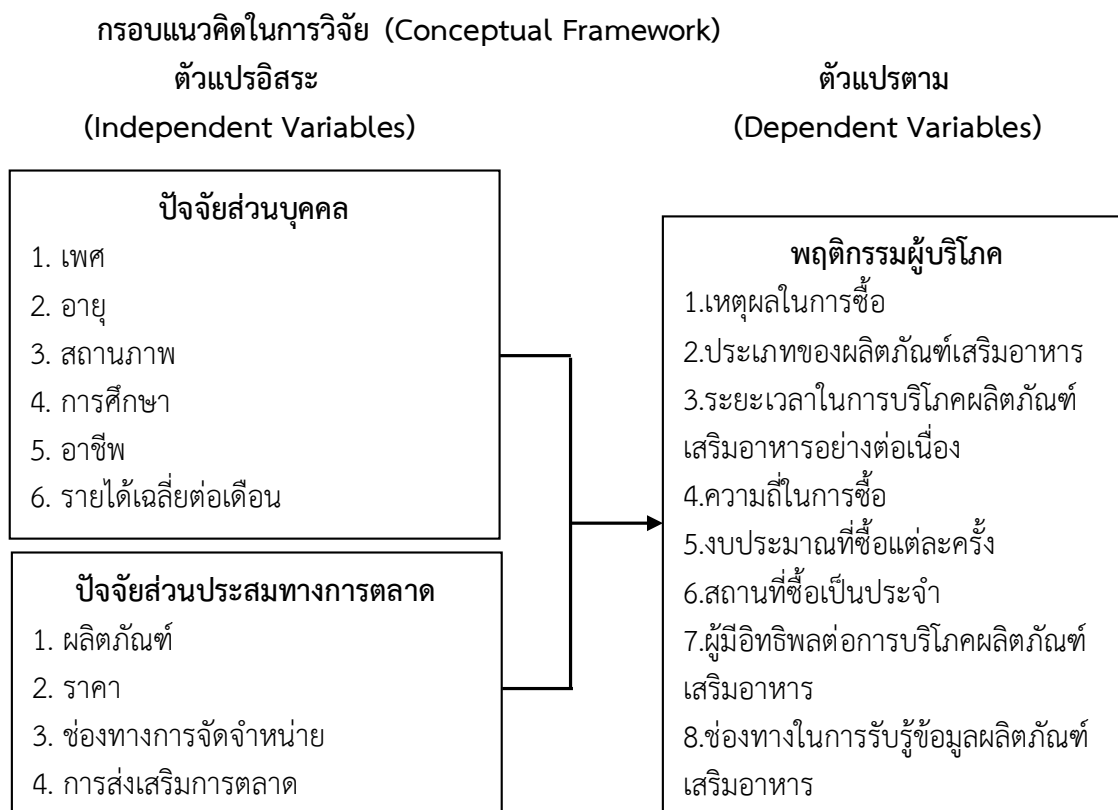
ในปัจจุบันผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแต่ละรายก็พยายามคิดค้นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างจุดเด่นและความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเองเป็นการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552: 29) เช่น กลยุทธ์การขายตรง กลยุทธ์การส่งเสริมการขาย การโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เพื่อผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ผลิตและผู้จำหน่าย สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดในธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคและตรงต่อความต้องการอย่างแท้จริงในการดูแลสุขภาพของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อสุขภาพ และศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย เหตุผลในการซื้อ ประเภทของผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ระยะเวลาในการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอย่างต่อเนื่อง ความถี่ในการซื้อ งบประมาณที่ซื้อแต่ละครั้ง สถานที่ซื้อเป็นประจำ ผู้มีอิทธิพลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และช่องทางในการรับรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ได้จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจากสูตรของ Cochran, W.G. 1977 (อ้างในกัลยา วาณิชบัญชา, 2561: 74) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ตัวอย่างเพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลในการศึกษา ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาวิจัยในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มต้นการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เป็นลักษณะคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นการวัดระดับการให้ความสำคัญที่มีต่อปัจจัยในแต่ละด้านที่มีผลต่อการตัดสินใจโดยในแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	ระดับความสำคัญ
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายระดับการตัดสินใจ 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
4.21 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง มาก
2.61 – 3.40	หมายถึง ปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง น้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและขอคำแนะนำเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามที่ประเมินได้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 0.96

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน

4. นำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้ (Try Out) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.932

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง จำนวน 400 ฉบับกับกลุ่มตัวอย่างในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร เว็บไซต์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท

2. ข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัย พบว่า เหตุผลที่ซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารส่วนใหญ่ซื้อเพื่อเพิ่มเติมสารอาหารที่ได้รับไม่เพียงพอต่อวัน ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เคยซื้อ คือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อบำรุงสมอง ระยะเวลาในการบริโภคอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3 ปี ความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร 2 ครั้งต่อเดือน งบประมาณที่ใช้ในการซื้อแต่ละครั้งอยู่ระหว่าง 501-1,000 บาท สถานที่ซื้อเป็นประจำ คือ ร้านค้าปลีกในห้างสรรพสินค้า (Boots, Watson) ผู้มีอิทธิพลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร คือ ตนเอง ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสื่อออนไลน์

3. ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	อันดับ
1.ด้านผลิตภัณฑ์	4.15	0.72	มาก	1
2.ด้านราคา	4.08	0.56	มาก	2
3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.06	0.86	มาก	3
4.ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.97	0.87	มาก	4
รวม	4.07	0.75	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมา คือ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.08$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.06$) และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มาตรฐานการผลิตที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรที่น่าเชื่อถือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ บรรจุภัณฑ์สวยงาม ฉลากและวันหมดอายุ ด้านราคา ผู้บริโภคให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ ผลิตภัณฑ์มีราคาที่เหมาะสมกับปริมาณ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์หาซื้อได้สะดวก มีจำหน่ายทั่วไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ มีบริการสั่งซื้อออนไลน์ ด้านสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ผู้บริโภคให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผ่านทางช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีช่องทางติดต่อเพื่อส่งข้อมูลรายการโปรโมชั่นแจ้งให้ลูกค้าทราบ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บริโภคที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ของผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับมาตรฐานการผลิตที่ดีได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรที่น่าเชื่อถือมาเป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณัณท์ วุฒิสินธุ์ และคณะ (2560: 282-309) ศึกษาเรื่องการสำรวจการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารคอลลาเจนในจังหวัดเชียงราย ผลจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานการผลิตมีผลต่อการบริโภคคอลลาเจนมากที่สุด

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและประโยชน์ที่ได้รับ เป็นอันดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริโภคได้ใช้ผลิตภัณฑ์แล้วเกิดคุณค่าตามที่คาดหวังไว้ และพอใจกับราคาที่ซื้อผลิตภัณฑ์มาใช้ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552: 35) กล่าวว่า ราคาของผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าเหมาะสมหรือสูงกว่าราคาผู้บริโภคก็จะตัดสินใจซื้อ ดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคาต้องคำนึงถึง

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์หาซื้อได้สะดวก มีจำหน่ายทั่วไป เป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัทธมน เดชประภัสสร (2558: 30) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค ผลจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก และสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552: 36) กล่าวว่า แน่นอนที่สุดว่าผู้บริโภคต้องเลือกผลิตภัณฑ์ที่บริโภคจากการซื้อและวิธีการจัดจำหน่ายที่ผู้บริโภคหาซื้อได้ง่ายและสะดวก

4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุณิสา สุระเสถียร (2556: 41) ศึกษาเรื่องปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดแบบครบวงจรและปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมของผู้ซื้อกลุ่มเบบี๋บูมเมอร์ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการขายอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. ความสำคัญของกลยุทธ์ทางด้านส่วนประสมทางการตลาด
2. ความจำเป็นต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
3. ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมาบริโภคเพื่อเป็นการเสริมสุขภาพของผู้บริโภคที่รักสุขภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิจัยผลิตภัณฑ์ ให้มีประโยชน์ รวมถึง ประสิทธิภาพที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ เพราะคนในช่วงแต่ละวัย ย่อมมีความต้องการสารอาหาร และการดูแลที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การพัฒนารูปแบบการรับประทานให้สะดวก เช่น ขนาดเม็ดยา สี กลิ่น รส ของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น รวมถึงรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ฉลากผลิตภัณฑ์ ข้อความแสดงสรรพคุณ วิธีการเก็บรักษา จะเป็นส่วนช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความ

น่าเชื่อถือ ตลอดจน การแสดงข้อมูลการผลิตที่ได้มาตรฐานและมีการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคนำมาประกอบการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

1.2 ด้านราคา ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญด้านราคาที่เหมาะสมกับปริมาณและผลประโยชน์ที่ได้รับในสินค้านั้น และควรพิจารณาช่วงราคาให้เหมาะสมกับตรรกะสินค้าด้วย

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการควรวางแผนกระจายสินค้าให้ทั่วถึง โดยเฉพาะที่ตั้งของร้านจัดจำหน่ายที่มีความสะดวกในการเดินทาง หรือสามารถสั่งซื้อช่องทางออนไลน์ได้ รวมถึงการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนขาย ผู้ประกอบการควรมีการกระจายสินค้าอย่างทั่วถึงให้ผู้บริโภคสามารถหาซื้อได้ง่าย และต้องคำนึงถึงสถานที่จัดจำหน่ายนั้นต้องมีการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีคุณภาพ

1.4 ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการจัดส่งข้อมูลโปรโมชั่นต่างๆ ให้ผู้บริโภคทราบได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งโฆษณาสินค้าผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด โดยเฉพาะมีของแถม ส่วนลดในเทศกาลต่างๆ เพราะผู้บริโภคก็ให้ความสำคัญเช่นกัน รวมถึง การมีพนักงานขายที่สามารถให้คำแนะนำ และรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ได้ ผู้ประกอบการจึงควรทำการส่งเสริมการตลาดด้านดังกล่าว ควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการกระจายข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริโภคที่สนใจ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติม หรือเป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบของกลุ่มตัวอย่างคนละพื้นที่ เพื่อรับทราบถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารประเภทต่างๆ ของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ ที่มีสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไปว่ามีปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารต่างกันใดในลักษณะใด เพื่อผลการศึกษารายต่อไปจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนทางการตลาดผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้สอดคล้องครอบคลุมต่อกลุ่มผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่

2.2 ควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและกิจกรรมส่งเสริมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และการรับรู้ข่าวสารผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ เพื่อผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจกรรมทางการตลาดในธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและผู้สนใจต่อไป

2.3 ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยท่านอื่นสามารถศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วาณิชยัญญา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- นฤนันท์ วุฒิสินธุ์ ดาราพรรณ เสงี่ยม วิภาดา ไชยา. (2560). “การสำรวจการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารคอลลาเจนในจังหวัดเชียงราย”. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 5(2): 282-309.
- นัทธมน เดชประภัสสร. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารทางอินเทอร์เน็ต. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุณิสา สุระเสถียร. (2556). ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดแบบครบวงจรและปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมของผู้ซื้อกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2550). บันทึก 4 ทศวรรษ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา : กว่า 40 ปี แห่งการก้าวอย่างบนเส้นทางคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. (3rded.). New York: John Wiley and Sons.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5thed.). New York: Harper Collins Publishers.

แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

The Procedure for the Care Provision at Nursing Homes under the Direction of a Local Administrative Organization

จิตติพร งามสว่าง¹ ปิ่นหทัย หนูนวล²
Titiporn Ngasawang, Pinhathai Nunuan

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการ และศึกษาแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 166 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน ค่าสถิติใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ สถานสงเคราะห์คนชรามีการปฏิบัติงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก งบประมาณบางส่วนไม่เพียงพอสำหรับการจัดบริการแก่ผู้สูงอายุ ส่วนแนวทางการจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีความต้องการให้ผู้สูงอายุได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ มีพยาบาลวิชาชีพและนักกายภาพบำบัดมาให้บริการสุขภาพทั่วไป ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และภาวะสมองเสื่อมให้แก่ผู้สูงอายุ อบรมบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยติดเตียงและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และจัดกิจกรรมประเพณีทางศาสนาตามแต่ละศาสนาของตนเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อดูแลผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้าน จัดทำโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และจัดทำโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตใจให้กับผู้สูงอายุ ควรเพิ่มศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ควรเพิ่มงบประมาณค่าอาหาร และขอสนับสนุนวัตถุดิบประกอบอาหารจากชุมชน จัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับผู้สูงอายุ โดยผู้คนในชุมชน และควรกำหนดแหล่งเงินงบประมาณในการจัดบริการด้านศาสนกิจ

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดบริการ; สถานสงเคราะห์คนชรา; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were: to study the problems and obstacles for the services provision, and to discover a procedure for the care provision at nursing homes under the direction of a local administrative organization.

Received: 2022-08-24 Revised: 2022-09-01 Accepted: 2022-09-03

¹ นักศึกษาปริญญาโท สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Master Degree Student in Master of Social Work, Thammasat University. E-mail: yim_gdimple@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Advisor for the Master of Social Work, Thammasat University. E-mail: zenpin@hotmail.com

A sample of 166 people working at nursing homes under the direction of a local administrative organization provided data through the questionnaires; 7 people were interviewed. The mixed methods researches (quantitative and qualitative analyses) were used. Also, the statistical tools were the percentage, frequency, and means.

The results of this study showed that they did not have enough staff at the nursing homes; the operations were passive rather than active. Moreover, they did not have sufficient budgets for serving seniors. The service provision procedure at the nursing homes under the direction of the local administrative organization was to require nutritious diets and enough food for the elderly. Moreover, they should arrange professional nurses and physical therapists for general health services. The elderly should be informed of the health, disease prevention, and dementia; also, the staffs were given the trainings of caring for the bedridden and terminally-ill patients. Moreover, the funeral services based on religions should be provided.

It is suggesting that the provisions of the various services should be given to the elderly in all aspects. Establishing a volunteer project of the elderly cares and promoting the mental health should be created. Also, the potentials of families and communities for supporting the elderly, and the food budgets should be increased. Moreover, the community people should be asked for the food materials and ingredients; the funds of the religion-based funeral service should be determined.

Keywords: service provision; nursing homes; local administrative organization

บทนำ (Introduction)

การที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร กล่าวคือ ประชากรรวมของประเทศไทยเพิ่มเข้ามา แต่จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ จากข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564 ของกองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565: 14) ให้ข้อมูลว่าประเทศไทยเป็น “สังคมสูงวัย” (Aged Society) มานานกว่า 10 ปี ซึ่งหมายถึงการที่มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดลงเรื่อย ๆ จากนั้นจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด หากสถานการณ์โครงสร้างของประชากรไทยยังคงเป็นเช่นนี้ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด หากพิจารณาอัตราการพึ่งพิงในปี พ.ศ. 2564 จะพบว่า ประชากรวัยทำงาน 100 คน จะต้องรับภาระเลี้ยงดูประชากรสูงอายุประมาณ 31 คน และอัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบไปถึงชุมชนและสังคมในภาพรวม ที่ต้องให้การดูแลและให้สวัสดิการผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ จึงเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อการรองรับสถานการณ์นี้ อย่างจริงจัง

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรอย่างรุนแรง ผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจและรายได้ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาช่องว่างระหว่างคนสองวัย ปัญหาผู้สูงอายุ ถูกทอดทิ้ง ฯลฯ โดยมีสาเหตุหลักมาจากการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศชั้นนำด้านเศรษฐกิจ เมื่อครอบครัวถูกลดขนาดให้เล็กลง ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจึงมีความจำเป็นต้องใช้ชีวิตตามลำพัง โดยที่บุตรหลาน แยกออกไปสร้างครอบครัวใหม่หรืออพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมือง และทอดทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่ให้ใช้ชีวิต อยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึ่งวัยสูงอายุนั้นเป็นวัยที่พึ่งพาตนเองได้น้อย เนื่องจากสภาพร่างกายที่ทรุดโทรม และเป็นวัย ที่พ้นจากวัยทำงาน จึงอยู่ในสภาวะที่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นเป็นหลัก ปัจจุบันมีผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ถูกละเลยให้อยู่ตามลำพัง เนื่องจากครอบครัวไม่มีเวลาดูแล หรือไร้ที่พึ่งพิงเนื่องจากไม่มีครอบครัวให้การอุปการะเลี้ยงดู คนวัยหนุ่มสาวในยุคปัจจุบันอยู่ครองตนเป็นโสดเพิ่มมากขึ้น ทำให้ในอนาคตจะส่งผลให้คนจำนวนนี้อาจกลายเป็น ผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพัง จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องเข้ามาดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าต่อไป

ปี พ.ศ. 2496 สิทธิสวัสดิการของผู้สูงอายุได้ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็น นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพ และ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยมอบให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้ง “สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค” ขึ้นใน ปีพ.ศ. 2496 เพื่อให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนและไม่มีที่อยู่อาศัย ให้ได้รับการ จัดสวัสดิการอย่างเหมาะสมตามนโยบายสวัสดิการสังคมของรัฐ (เกษรา ชัยเหลืออยู่, 2558: 3) ทั้งนี้ เพื่อ ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อสนองตอบต่อ เจตนารมณ์ตามความในรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 4 ประเภทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชรา ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สถาน สงเคราะห์คนพิการ และสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง ซึ่งสถานสงเคราะห์คนชราเป็นภารกิจที่มีความเกี่ยวข้อง กับการดูแลคุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุโดยตรง โดยเน้นการจัดสวัสดิการทางด้านที่อยู่ อาศัย การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้การดูแลผู้สูงอายุทดแทนครอบครัว ภารกิจสถาน สงเคราะห์คนชราที่ได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลนั้น ประกอบไปด้วยสถานสงเคราะห์คนชรา จำนวนทั้งสิ้น 13 แห่ง ซึ่งแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัดของประเทศไทย สำหรับบริการที่ สถานสงเคราะห์คนชราจัดให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ บริการด้านปัจจัยสี่ บริการตรวจสุขภาพทั่วไป การ รักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย บริการทางด้านกายภาพบำบัด บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการทางด้านสังคม สงเคราะห์ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเสริมรายได้ บริการด้านศาสนกิจ บริการฌาปนกิจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นค่อนข้างจำกัด โดยเน้นเฉพาะการให้บริการเชิงตั้งรับในสถาบัน ซึ่งค่อนข้างไม่ สอดคล้องต่อสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ผู้รับบริการมีความต้องการบริการทั้งในรูปแบบเชิงรุก และเชิงรับ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากจำนวน ประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นย่อมมีความต้องการทางด้านบริการสงเคราะห์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน หากสถาน สงเคราะห์คนชราได้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการขององค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้สูงอายุในปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้า รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดมิได้ให้ความสำคัญกับ การกำหนดนโยบายในการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราให้เป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรงทางด้าน

ผู้สูงอายุ จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาประเทศ การมีจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ประเทศไทยมีระยะเวลาที่ค่อนข้างน้อยในการเตรียมรองรับการดูแลผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุยังมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารประเทศอีกด้วย

การศึกษาแนวทางและปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดในการจัดการกับสถานการณ์ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาผ่านการวิเคราะห์จากความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากความรู้ความเข้าใจของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่มีอยู่เดิมนั้น คาดการณ์ว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริงอีกต่อไป เนื่องจากผู้สูงอายุรุ่นใหม่มีวิถีชีวิตที่ค่อนข้างแตกต่างกับผู้สูงอายุในอดีต การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้สามารถตอบสนองความจำเป็นของผู้สูงอายุได้ครบทุกมิติของชีวิต ผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการชี้ให้เห็นปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการจัดบริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขององค์กร และเพื่อให้องค์กรสามารถรับมือกับสถานการณ์ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ศึกษาแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของงานวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบายและแผนงาน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่ การศึกษาแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 ด้าน ประกอบด้วย บริการด้านที่พักอาศัย บริการด้านโภชนาการ บริการด้านสุขภาพ บริการด้านนันทนาการ บริการด้านอาชีพบำบัด บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการด้านศาสนกิจ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย กลุ่มผู้ดูแลสถานสงเคราะห์ กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ กลุ่มงานพยาบาล กลุ่มงานกายภาพบำบัด กลุ่มงานโภชนาการ กลุ่มงานพี่เลี้ยง ในจำนวน 13 แห่ง รวมจำนวนผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุทั้งสิ้น 236 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุตามกลุ่มข้างต้นจากสถานสงเคราะห์คนชรา

จำนวน 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 166 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 6 คน ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายสถานสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ นักกายภาพบำบัด ปฏิบัติการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ และ คนงานตำแหน่งพี่เลี้ยงผู้สูงอายุซึ่งปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชรา

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานสงเคราะห์คนชราในการกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีจำนวน 13 แห่ง และทำการสุ่มเลือกสถานสงเคราะห์คนชราเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มาจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2 กรุงเทพมหานคร สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านเขาบ่อแก้ว จังหวัดนครสวรรค์ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านลพบุรี จังหวัดลพบุรี สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านธรรมปกรณ (โพธิ์กลาง) จังหวัดนครราชสีมา สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านอุทอง-พนักตัก จังหวัดชุมพร และ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านศรีตรัง จังหวัดตรัง

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ช่วงเวลาในการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยอยู่ในระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึงกรกฎาคม พ.ศ.2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีหาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงขึ้นจากการค้นคว้าเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน และระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชรา ลักษณะการตอบเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และแบบเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเรื่องปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบายและแผนงาน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่ โดยลักษณะของคำถามแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด ให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ โดย 5 คะแนน หมายถึง ตรงกับปัญหาอุปสรรคมากที่สุด และ 1 คะแนนหมายถึง ตรงกับปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ บริการด้านที่พักอาศัย บริการด้านโภชนาการ บริการด้านสุขภาพ บริการด้านนันทนาการ บริการด้านอาชีพบำบัด บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการด้านศาสนกิจ โดยลักษณะของคำถามแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด ให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ โดย 5 คะแนน หมายถึง ตรงกับความต้องการมากที่สุด และ 1 คะแนน หมายถึง ตรงกับความต้องการน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยลักษณะของคำถามแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเรื่องแนวทางในการจัดกิจกรรม บริการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเรื่องปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ด้านนโยบายและแผนงาน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่

2.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์มีแนวคำถามที่สร้างขึ้นจากการนำผลการศึกษาของแบบสอบถามที่ผ่านการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาทำการประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นที่มีความน่าสนใจและนำมาทำการสัมภาษณ์เพื่อให้เห็นภาพเชิงลึกของประเด็นสำคัญในการศึกษา ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีแนวคำถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เรื่องปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นจากค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไปถึงสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผู้วิจัยจึงไม่สามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองได้

3.2 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และจัดส่งหนังสือขอบคุณ

3.3 ดำเนินการประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์

3.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานแต่ละกลุ่มงาน โดยเลือกสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากลุ่มงานละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดบริการสำหรับสถานสงเคราะห์คนชราสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5 นำผลการศึกษาจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ และนำมาสู่แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดบริการสำหรับสถานสงเคราะห์คนชราสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้แบบสัมภาษณ์มาช่วยอภิปรายให้เห็นภาพเชิงลึกของประเด็นสำคัญในการศึกษา นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา สำหรับสถิติที่ใช้ในการนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 17.72 เป็นเพศหญิงร้อยละ 82.28
2. อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.87 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 19.74 และอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 21.52 ตามลำดับ
3. ประเภทกลุ่มงานที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มงานพี่เลี้ยง ร้อยละ 65.82 รองลงมา คือ กลุ่มงานพยาบาล ร้อยละ 16.4 รองลงมา คือ กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ 10.12 ตามลำดับ
4. ระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 11-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 44.30 รองลงมา คือ ระยะเวลาปฏิบัติงาน 3-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.67 และระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.39 ตามลำดับ

การรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การรับรู้และอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แปรผลได้ว่า มีการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการด้านบุคลากรมากที่สุด กล่าวคือ ขาดบุคลากรวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น พยาบาล วิชาชีพ นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ นักจิตวิทยา ในการปฏิบัติงานเฉพาะทาง ซึ่งบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ และจำนวนบุคลากรมีน้อยเกินไปหากเทียบกับภาระงานที่จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ สถานสงเคราะห์คนชราบางแห่งก็มิบุคลากรไม่ครบตำแหน่งตามกรอบที่ระบุไว้ และในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีนักจิตวิทยา เนื่องจากไม่มีกรอบอัตรากำลังในตำแหน่งนักจิตวิทยา ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกับผู้สูงอายุที่จะต้องได้รับการดูแลทางด้านจิตใจอย่างใกล้ชิด รวมถึง ช่วยให้คำปรึกษาเพื่อลดความเครียด ความกังวล หรือความเจ็บปวดทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ และแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงลบที่เกิดขึ้น

2. ด้านนโยบายและแผนงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แปรผลได้ว่า มีการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการด้านนโยบายและแผนงานในระดับรองลงมา กล่าวคือ การดำเนินนโยบายของสถานสงเคราะห์เป็นไปภายใต้แนวคิดการบรรเทาปัญหา มากกว่าการแก้ไขปัญหา ทั้งด้วยการกิจบทบาทหน้าที่ที่ทำ หรือในเชิงกฎหมายก็ตาม เป็นเหตุให้สถานสงเคราะห์คนชราเปรียบเสมือนปลายทางในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าที่จะเป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานในเชิงรุก

3. ด้านงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 แปรผลได้ว่า มีการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการด้านงบประมาณเป็นอันดับสาม ซึ่งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดบริการผู้สูงอายุในรูปแบบอื่นๆนอกเหนือจากการจัดบริการปัจจัย 4 ขั้นพื้นฐาน และการจัดสรรงบประมาณไม่ครอบคลุมกับภารกิจของสถานสงเคราะห์ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอุปสรรคในส่วนของการจัดสรรงบประมาณเรื่องค่าอาหารประจำวันและค่าของใช้อุปโภคของผู้สูงอายุ เช่น ผ้าอ้อมสำเร็จรูปสำหรับผู้ใหญ่ สบู่ ยาสีฟัน เสื้อผ้าเวชภัณฑ์และยา มีงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่ได้รับการแก้ไขปัญหามาจากหน่วยงานที่กำกับดูแลในเรื่องของงบประมาณ หรืออนุมัติไม่ครบตามที่ต้องการ ซึ่งทางสถานสงเคราะห์คนชราต้องพยายามจัดสรรให้เพียงพอ หรือยื่นเรื่องของงบประมาณเพิ่มจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือตั้งเองงบประมาณในส่วนอื่นมา หรืออาจแก้ไขโดยการรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา เป็นต้น

แนวทางในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความต้องการในส่วนจัดบริการด้านโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการการจัดบริการด้านโภชนาการมากที่สุด กล่าวคือ มีบริการอาหารทั้ง 3 มื้อ รวมถึงอาหารเสริม หรือเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์เสริมโภชนาการ โปรตีนสำหรับผู้สูงอายุ น้ำสมุนไพร อาหารได้รับการปรุงอย่างถูกหลักโภชนาการและถูกสุขอนามัย และมีการดูแลจัดการเรื่องอาหารมีความเพียงพอ เหมาะสม และสอดคล้องกับโรคประจำตัวของผู้สูงอายุแต่ละราย โดยได้รับการแนะนำจากแพทย์ของโรงพยาบาลในจังหวัดซึ่งจะแนะนำอาหารที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. การจัดบริการด้านสุขภาพ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการการจัดบริการด้านสุขภาพรองลงมา กล่าวคือ มีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ มีบริการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น และการปฐมพยาบาลขั้นพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุการช่วยเหลือฟื้นฟูและการกายภาพบำบัด มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการให้วัคซีนภูมิคุ้มกันโรคแก่ผู้สูงอายุตามความเหมาะสมและจำเป็น มีการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และภาวะสมองเสื่อมให้แก่ผู้สูงอายุ จัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เลี้ยง เช่น การฝึกการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การช่วยฟื้นคืนชีพในภาวะหัวใจหยุดเต้น การใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (AED) การอบรมการพลิกตะแคงผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยติดเตียง การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และมีกิจกรรมกระตุ้นความจำ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะสมองเสื่อม รวมถึงควรจัดให้มีนักจิตวิทยา ให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหา ฟื้นฟู และปรับสภาพด้านจิตใจให้กับผู้สูงอายุ

3. ด้านศาสนกิจ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 แปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการการจัดบริการด้านศาสนกิจเป็นอันดับถัดมา โดยความต้องการให้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาตามแต่ละศาสนา และมีการจัดบริการด้านศาสนกิจตามประเพณี เมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม ส่วนของงบประมาณสำหรับการจัดบริการด้านศาสนกิจ สถานสงเคราะห์ ฯ จะทำการเบิกจ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นเงินจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคไว้เพื่อใช้ทำประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุ ปัจจุบันงบประมาณในส่วนนี้ยังมีเพียงพอต่อการจัดบริการด้านศาสนกิจสำหรับผู้สูงอายุที่ญาติประสงค์จะรับศพกลับไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ญาติก็จะเป็นฝ่ายรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีสวดอภิธรรมและการฌาปนกิจเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร ส่งผลให้สถานสงเคราะห์ ฯ ไม่สามารถปฏิบัติงานและจัดบริการให้กับผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง กล่าวคือ ขาดบุคลากรวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งบุคลากรที่มีอยู่ก็มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วารี พาณิชยกุล (2562: 319) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เพื่อ

รองรับสังคมสูงอายุของประเทศไทย โดยผลการศึกษา พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอสำหรับให้บริการดูแลผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการรับผิดชอบภาระงาน และขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน และควรจัดสรรนักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักฟื้นฟูสมรรถนะที่มีความรู้เฉพาะด้านมาดูแลผู้สูงอายุควบคู่ไปกับพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาฟื้นฟูดูแลผู้สูงอายุให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในส่วนของบุคลากรไม่เพียงพอ สถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดูแลในส่วนของการออกกำลังกายและการทำกายภาพบำบัดเบื้องต้นโดยไม่ต้องใช้เครื่องมือเฉพาะทาง รวมถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาในเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมภรณ์ เขาวนธ และ สวรรยา ธรรมอภิพล (2559: 2) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชราและสถานบริบาลในจังหวัดนครปฐม ตามแนวคิด 7-S McKinney ผลการศึกษา พบว่า ควรให้มีการฝึกอบรมทักษะการพยาบาลผู้สูงอายุให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญให้แก่เจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ควรจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มเติมของบุคลากรตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีความขาดแคลน ให้มีความเพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านนโยบายและแผนงาน ซึ่งมีประเด็นสำคัญ คือ การดำเนินนโยบายของสถานสงเคราะห์ ฯ เป็นไปภายใต้แนวคิดการบรรเทาปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา ด้วยภารกิจบทบาทหน้าที่ที่ทำ หรือในเชิงกฎหมายก็ตาม ทำให้สถานสงเคราะห์คนชราเปรียบเสมือนปลายทางในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าที่จะเป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานในเชิงรุก เป็นการตั้งรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาในสังคมให้มาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ฯ เพื่อให้มีที่อยู่อาศัยในยามแก่ชรา และเน้นการดูแลผู้สูงอายุให้อยู่รอดมากกว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือการสร้าง ความมั่นคงทางครอบครัวและเศรษฐกิจเพื่อให้ดูแลผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรานิษฐ์ โชคนิธิรินทร์ (2558: 33-34) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารภาครัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า สถานสงเคราะห์ยังคงเน้นการดำเนินการภายใต้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มากกว่าการแก้ปัญหาในระยะยาว การดำเนินงานเป็นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก การดูแลผู้สูงอายุให้ยังคงมีสุขภาพแข็งแรงอยู่เสมอและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ตามปกติก็เป็นจุดสำคัญที่จะลดทอนปัญหาต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองสามารถกระจายงานไปยังชุมชนในแต่ละพื้นที่ให้มีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุประจำบ้าน หรือร่วมมือกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการให้ข้อมูลความรู้ในเรื่องสุขภาพให้กับผู้สูงอายุในชุมชน เช่น ให้คำแนะนำและข่าวสารสุขภาพอนามัย การปฐมพยาบาล การวัดความดันโลหิต การตรวจหาระดับน้ำตาล การส่งต่อผู้ป่วย และกิจกรรมอื่นๆ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2553: 34) หากอาศัยการประสานงานผ่านเครือข่ายท้องถิ่นเองจะเป็นผลดีต่อการดูแลผู้สูงอายุในเชิงรุก ทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้

1.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ โดยปกติแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณของตนเองจากเงินรายได้ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด และได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้มีงบประมาณจากทั้ง 2 ส่วน ในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมสาธารณะและบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทันทั่วถึง แต่จากการสัมภาษณ์กลับพบว่า งบประมาณในส่วนของการค่าอาหารประจำวันของผู้สูงอายุ มีจำนวนน้อยเกินไป (80 บาทต่อวันต่อคน) รวมถึงงบประมาณสำหรับเครื่องอุปโภคบริโภคหรือของใช้จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ ผ้าอ้อมสำเร็จรูปสำหรับผู้ใหญ่ สบู่ ยาสีฟัน เสื้อผ้า เวชภัณฑ์ยา ก็ไม่เพียงพอเช่นกัน

เนื่องจากเป็นงบประมาณที่มาจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำไว้ ทำให้ไม่เพียงพอและทางสถานสงเคราะห์ ฯ มีข้อจำกัดในการจัดซื้อ ส่งผลให้สถานสงเคราะห์คนชราไม่สามารถจัดสรรเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้สูงอายุได้อย่างเพียงพอ โดยต้องขอรับบริจาคจากประชาชนและหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ ธรรมอภิพล และคณะ (2555: 20) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการดูแลระยะยาว กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงโดยชุมชน ผลการวิจัย พบว่า การไม่มีงบประมาณสนับสนุนโดยตรง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการดำเนินงานในเรื่องระเบียบข้อบังคับในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่องานด้านผู้สูงอายุ อีกทั้งขาดอุปกรณ์เครื่องใช้จำเป็นต่างๆ กระดาษชำระ ผ้าอ้อมสำเร็จรูป เป็นต้น ดังนั้น เพื่อที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการจัดบริการในเรื่องของงบประมาณด้านโภชนาการและปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคหรือของใช้จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ จึงจำเป็นที่จะต้องเพิ่มงบประมาณในส่วนนี้ แต่ในเชิงปฏิบัติแล้วไม่สามารถขออนุมัติเพิ่มเติมจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากจะมีความทับซ้อนกันในงบประมาณ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ ต้องมีการประสานงานขอความร่วมมือจากผู้คนในชุมชนหรือในท้องถิ่น ช่วยกับสนับสนุนวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารประจำวันแก่ผู้สูงอายุโดยได้รับคำแนะนำจากนักโภชนาการหรือฝ่ายพยาบาลในการปรุงอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ รวมถึง มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับเครื่องอุปโภคหรือของใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ และการขอรับบริจาคเพิ่มเติมจากบุคคลภายนอก ซึ่งจะทำให้สถานสงเคราะห์คนชราสามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างที่ควรจะเป็น ทำให้ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ฯ มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจได้อย่างแท้จริง และทำให้การจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราลักษณ์ จงสถิตมัน และคณะ (2543: 227-228) เรื่อง การประเมินสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์ 3 แห่ง พบว่า สถานสงเคราะห์คนชรา ได้อาศัยการบริจาคจากสาธารณชนมาเป็นค่าใช้จ่ายในหลาย ๆ ส่วนในสถานสงเคราะห์ฯ ที่ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินงบประมาณได้ หรือมีงบประมาณไม่เพียงพอ เช่น การจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ด้านกายภาพบำบัด การจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ

2. แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 การจัดบริการด้านโภชนาการ การจัดหาอาหารครบ 3 มื้อนั้น เป็นปัจจัยหลักพื้นฐานที่ควรให้ความสำคัญมากที่สุด และอาหาร คือ ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของมนุษย์ สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2557: 76) ได้กล่าวถึงความต้องการของผู้สูงอายุว่า ผู้สูงอายุต้องการอาหารการกินที่ถูกโภชนาการและถูกสุขลักษณะตามวัย และต้องการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งนี้ ควรมีอาหารเสริมจัดให้แก่ผู้สูงอายุร่วมด้วย เนื่องจากผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการในสถานสงเคราะห์คนชราฯ มีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย ผู้สูงอายุบางรายมีสุขภาพไม่แข็งแรง กล่าวคือ บางรายเจ็บป่วยจากการขาดแร่ธาตุและบางรายต้องรับประทานอาหารเสริมตามที่แพทย์ได้ระบุไว้ จึงจำเป็นต้องมีอาหารเสริมจัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอาการป่วยและไม่สามารถรับประทานอาหารตามปกติได้ นอกจากนี้ รายการอาหารควรสอดคล้องและเหมาะสมกับโรคประจำตัวของผู้สูงอายุตามหลักโภชนาการของสาธารณสุขที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตพรพรณ เพ็ชรพวง (2556: 48) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ผลการศึกษพบว่า มีการจัดบริการด้านอาหารให้วันละ 3 มื้อ โดยเป็นอาหารที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ และมีการจัดอาหารเสริมให้กับผู้สูงอายุร่วมด้วย

2.2 การจัดบริการด้านสุขภาพทั่วไป โดยปกติแล้วจะมีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ มีบริการสุขภาพทั่วไป มีบริการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น การช่วยเหลือฟื้นฟู และการกายภาพบำบัด มีการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และมีการจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุให้แก่เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยง ทั้งผู้สูงอายุทั่วไป และผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย เช่น ผู้ป่วยติดเตียง และมีกิจกรรมกระตุ้นความจำ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะสมองเสื่อม รวมไปถึงการจัดบริการด้านสุขภาพอื่น ๆ ตามที่ได้กล่าวไปในส่วนผลการศึกษาข้างต้น ทั้งนี้ ผู้สูงอายุต้องการรักษาสุขภาพตนเองให้มีสุขภาพที่ดีอยู่เสมอ และต้องการให้ตนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ และต้องการได้รับการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่สะดวกรวดเร็วทันที่ และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุร่วมด้วย (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2557: 7) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลีย์ ชูตระกูล (2544: 34) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดบริการแนวใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่รอเข้ารับการรักษา สงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ผลการศึกษา พบว่า มีบริการทางการแพทย์ และอนามัย ไม่ว่าจะเป็น การจัดส่งแพทย์มาทำการตรวจรักษาโรคทั่วไปของผู้สูงอายุ มีบริการด้านกายภาพบำบัด โดยมี นักกายภาพบำบัดมาทำการรักษาผู้สูงอายุตามคำสั่งแพทย์ นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งแพทย์โดยอยู่เวรดูแลผู้สูงอายุตลอด 24 ชั่วโมง และส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลกรณีเจ็บป่วยเฉพาะโรค หรือมีอุบัติเหตุฉุกเฉิน มีอาสาสมัครจากโรงพยาบาลมาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ

2.3 การจัดบริการด้านศาสนกิจ ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาตามแต่ละศาสนา และมีการจัดบริการด้านศาสนกิจตามประเพณีเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม เนื่องจากการจัดพิธีทางศาสนกิจเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรมนั้น เป็นสิทธิอันพึงมีและเป็นการเคารพศักดิ์ศรีในฐานะการเป็นมนุษย์ ที่จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามแต่ละประเพณีของตน และเป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง ในส่วนของการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี การจัดบริการด้านศาสนกิจและบริการฌาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ และการจัดฌาปนกิจ (พิริยา นพรัตน์, 2547: 33) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตพรหม เพ็ชรพวง (2556: 51) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุนบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า มีการให้บริการด้านฌาปนกิจตามศาสนา โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ในกรณีที่ผู้สูงอายุไม่มีญาติ หรือถ้าหากผู้สูงอายุมีญาติ ก็จะทำอำนวยการความสะดวกเพื่อจัดทำพิธีบำเพ็ญกุศลตามความต้องการของญาติ การจัดบริการด้านศาสนกิจตามประเพณีเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม จะแบ่งเป็นสองกรณี คือ ญาติของผู้สูงอายุจะเป็นผู้มารับศพของผู้สูงอายุไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือให้ทางสถานสงเคราะห์ ฯ เป็นผู้ดำเนินการจัดการงานศพให้ และในกรณีที่ผู้สูงอายุเสียชีวิตแล้วไม่มีญาติ สถานสงเคราะห์ ฯ จะดำเนินการจัดการงานศพให้ตามประเพณีของไทย โดยเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ ฯ เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลีย์ ชูตระกูล (2544: 35) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดบริการแนวใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่รอเข้ารับการรักษา สงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ผลการศึกษาพบว่า บริการด้านฌาปนกิจสำหรับผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรมในศูนย์พัฒนาฯ และไม่มีญาติจัดศพให้ สถานสงเคราะห์ ฯ จะจัดพิธีให้ตามประเพณี

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ความรู้ที่ได้คือ หากมีนโยบายการทำงานในเชิงรุกกับผู้สูงอายุในชุมชน ก็จะเป็นการลดจำนวนผู้สูงอายุเข้าสถานสงเคราะห์ ๑ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และอาศัยอยู่ในชุมชนได้อย่างผาสุก ทั้งนี้ การพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้านก็จะทำให้การจัดบริการให้กับผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจัดบริการด้านสุขภาพ โภชนาการ สังคมสงเคราะห์ ฯลฯ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอโดยการเปิดรับอาสาสมัครจากคนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นมาดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ๑ ในเรื่องการดูแลประจำวัน และการจัดบริการด้านโภชนาการ ซึ่งจะทำให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่นกับสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน และในส่วนของแนวทางการจัดบริการนั้น ควรให้ความสำคัญกับการจัดบริการขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ อันได้แก่ ปัจจัย 4 ซึ่งเป็นรากฐานของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะเรื่องอาหารและเครื่องใช้อุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุให้แข็งแรงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ จวบจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราได้อย่างวางใจและมีความสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุแบบรายวันหรือเฉพาะช่วงกลางวัน เพื่อแก้ไขปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้สูงอายุ อาจเป็นอาสาสมัครจากแม่บ้านในชุมชน หรือผู้สูงอายุวัยเกษียณที่ยังคงมีสุขภาพแข็งแรง สามารถดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย โดยการจัดอบรมการดูแลผู้สูงอายุให้กับอาสาสมัครเพื่อให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดตั้งโครงการฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยมีนักจิตวิทยาวิชาชีพเข้ามาดูแลผู้สูงอายุโดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานส่วนกลางอย่างกรม หรือกระทรวง โดยให้นักจิตวิทยาวิชาชีพหรืออาสาสมัครที่เป็นนักจิตวิทยาเข้ามาพูดคุยกับผู้สูงอายุอย่างน้อยเป็นประจำเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้นักจิตวิทยาวิชาชีพได้พูดคุยกับผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี ได้รับการบำบัดและฟื้นฟูสภาพทางด้านอารมณ์ และสภาพจิตใจให้ดีขึ้นสามารถใช้ชีวิตประจำวัน และประกอบกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

1.3 ส่งเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ ๑ ไปอบรมงานด้านโภชนาการ หรือจัดหาอาสาสมัครผู้ที่มีความรู้ในเรื่องอาหารและโภชนาการภายในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาช่วยสนับสนุนงานด้านโภชนาการ เพื่อที่จะได้จัดบริการด้านโภชนาการให้กับผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ และผู้สูงอายุได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และเหมาะสมกับวัยของตนเอง เพื่อการมีสุขภาพที่ดี

1.4 มีการจัดโครงการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อตรวจสอบสภาพที่อยู่อาศัยให้มีความเหมาะสมกับการดำรงชีพของผู้สูงอายุหรือไม่ เป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ ควบคู่กับการให้คำปรึกษาด้านการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย เพื่อที่จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ และลดการผลักผู้สูงอายุเข้าสู่สถานสงเคราะห์คนชรา

1.5 จัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับผู้สูงอายุโดยผู้คนในชุมชน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง อาจเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณอาหารที่มีไม่เพียงพอ อีกทั้งผู้คนในชุมชน หรือในท้องถิ่นเองจะได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง และมีสายสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชนกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ไม่ได้แบ่งแยกผู้สูงอายุออกจากชุมชนโดยสิ้นเชิง

1.6 จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดและการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับโรคระบาด และดูแลและมัตระวังตนเองอย่างถูกต้อง

1.7 จัดให้มีการจัดอบรมให้ข้อมูลความรู้และฝึกปฏิบัติด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม ให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจอาการของภาวะสมองเสื่อม และให้การดูแลอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งในเรื่องความสะดวกสบายของร่างกาย และเรื่องอาหารการกิน รวมไปถึงสภาพจิตใจของผู้สูงอายุด้วย

1.8 ควรมีการประสานงานกับหน่วยบริการด้านสุขภาพทุกระดับ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพ ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมีเครือข่ายนักสังคมสงเคราะห์กระจายอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสามารถลงพื้นที่และทำงานในเชิงรุกได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่จะช่วยป้องกันให้ผู้สูงอายุไม่เจ็บป่วยและมีสุขภาพแข็งแรง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในที่พักของตนเองได้นานที่สุด เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต และเป็นการลดการรับเข้าบริการในสถานสงเคราะห์คนชราอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาถึงจุดเด่นหรือข้อได้เปรียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบทบาทของการกำกับดูแลสถานสงเคราะห์คนชราหรือบทบาทที่มีต่อผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อที่จะนำไปพัฒนาเป็นแนวทาง การจัดบริการให้กับผู้สูงอายุในเชิงรุก เพื่อสอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุที่จะมาถึงในอนาคต และเพื่อให้ผู้สูงอายุยังคงมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ทำการศึกษาแนวทางแก้ปัญหาด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ กับผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เป็นผู้กำกับดูแลสถานสงเคราะห์คนชรา และมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องปัญหาด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ เพื่อที่จะได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและเกิดผล

2.3 ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน หรือครอบครัวของผู้สูงอายุ ให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ และให้ผู้สูงอายุสามารถอาศัยอยู่ในชุมชนของตนเองหรืออาศัยอยู่กับครอบครัวได้นานที่สุด เพื่อเป็นการตั้งรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต และร่วมกันดูแลผู้สูงอายุให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 ศึกษาถึงแนวทางการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในเชิงรุกหรือเชิงป้องกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาปรับใช้ในการวางแผนจัดบริการให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุยังคงมีสุขภาพที่แข็งแรงและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

2.5 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม โดยให้ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ฯ ยังสามารถทำงานได้ตามศักยภาพ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับตัวผู้สูงอายุเอง เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). รายงานประจำปี 2562 กรมกิจการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2548). **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- เกรียงศักดิ์ ธรรมอภิพล สุพัตรา ศรีวณิชชากร ปราณี สุทธิสุคนธ์ และสมชาย วิริภิมย์กุล. (2555). “รูปแบบการจัดการดูแลระยะยาวกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงโดยชุมชน”. *วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและการพัฒนา*. 8(11): 20–42.
- เกษรา ชัยเหลืออยู่. (2558). **ประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์**. เอกสารประชาสัมพันธ์กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิราลักษณ์ จงสถิตมัน พรประภา สีนันทาวา และณภัส ศิริสัมพันธ์. (2543). **การประเมินสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์ 3 แห่ง**. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ทิพย์วารี พาณิษฐ์กุล. (2562). **แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อรองรับสังคมสูงอายุของประเทศไทย**. ปาฐกถาพิเศษในหัวข้อเรื่อง สังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม: การปลดล็อกความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน. 312 – 327.
- บัณฑิตวรรณ เพ็ชรพวง. (2556). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปฐมาภรณ์ เขาวนเมธา และ สวรรยา ธรรมอภิพล. (2559). “การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชราและสถานบริบาลในจังหวัดนครปฐม ตามแนวคิด 7-S McKinney”. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 3(2): 1-24.
- ปรีชา นพรัตน์. (2547). **ทัศนของบุคลากรต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรานิษฐ์ โชคนิธินันต์. (2558). “การบริหารภาครัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร”. *วารสารเซนจอร์น*. 18(22): 33-46.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564**. กรุงเทพฯ: กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2553). **การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **แนวทางการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตร 420 ชั่วโมง**. นนทบุรี: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อัญชลีย์ ชูตระกูล. (2544). **การจัดบริการแนวใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่รอเข้ารับการสงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบางแห่ง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับ
สถานประกอบการ

Guideline for Participatory Curriculum Administration of Uttaradit
Technological College and Enterprises

กัญญาพัค มะตอง¹ ชัชภูมิ สีชมภู²

Kanyapac Matong, Chatphum Srichomphoo

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ 2.เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยครูผู้สอนจำนวน 191 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาและความต้องการ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าเฉลี่ยและการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อม 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร 5) ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล 6) ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน 7) ด้านการปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารหลักสูตร; แบบมีส่วนร่วม; สถานประกอบการ

Abstract

This research article aimed 1. to study the problems and needs of the participatory curriculum administration of Uttaradit College of Technology and enterprises, and 2. to study the guidelines for the participatory curriculum administration of Uttaradit College of Technology and enterprises. The sample consisted of 191 teachers and 7 experts. The research instruments were questionnaires about the problems and needs, interview questions for the experts, content analyses, means, and standard deviation.

The results of the research revealed that the problems and needs of the participatory curriculum administration of Uttaradit Technological College and enterprises were at a high

Received: 2022-08-25 Revised: 2022-09-04 Accepted: 2022-09-06

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: kanyapac@utt.ac.th

² อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School
Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Chatphum.Sri@live.ur.ac.th

level. The guidelines for participatory curriculum administration of Uttaradit Technological College and enterprises consisted of 7 issues: 1) preparation; 2) curriculum design; 3) planning for curriculum implementation; 4) curriculum implementation; 5) supervision, monitoring, evaluation; 6) performance summary; and 7) revision.

Keyword: participatory curriculum; administration; enterprises

บทนำ(Introduction)

ปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และเนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคตมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้วย จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตามที่จะระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้นๆ ต้องการ ดังนั้น การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพจึงต้องสอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้ต้องมีความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาและการวัดประเมินผล เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานสากล มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสามารถตอบสนองความต้องการกำลังคน ตลอดจนความต้องการของผู้เรียนเองที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามสาขาที่เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 1)

การสร้างความเข้มแข็งและความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในภาวะการแข่งขันปัจจุบันและอนาคตจำเป็นต้องมีกำลังแรงงานในประเทศที่มีคุณภาพ การอาชีวศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตกำลังคนสู่งานอาชีพจึงต้องมีการพัฒนาการผลิตกำลังคนให้ตรงตามความต้องการของภาคการผลิตหรือบริการ โดยหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น ง่ายต่อการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจบริการ กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และการประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาในงานอาชีพและการดำรงชีวิต โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ ระหว่างบุคคล ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 1)

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการเรียนการศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) ระดับเทคนิค (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส.) และระดับเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หรือ ทล.บ.) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะยาว และการฝึกอบรมวิชาชีพซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะสั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ โดยในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษานั้นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา

ของชาติและมาตรฐานอาชีพ ที่ได้กำหนดให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีทักษะ ความรู้และความสามารถที่เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงระบบบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างกว้างขวาง การจัดการอาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 1)

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ได้กำหนดว่า “ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพในให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญามาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติประกอบอาชีพอิสระได้” การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จึงกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับหลักสูตรได้เรียนรู้งานวิชาชีพจากสภาพการปฏิบัติงานจริง โดยความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการด้วยวิธีการต่างๆ หลากหลายรูปแบบตามข้อกำหนดของหลักสูตรและแผนการเรียนของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เช่น การนำรายวิชาฝึกงานไปฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการ อย่างน้อย 1 ภาคเรียน สำหรับผู้เรียนในระบบ การฝึกประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการเป็นระยะเวลาครึ่งหลักสูตรสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามแนวคิดนี้จะทำให้ผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะเข้าศึกษาแบบในระบบหรือระบบทวิภาคี ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง มีความรู้และทักษะความสามารถตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมหรือภาคธุรกิจบริการมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจะทำงานได้ทันทีที่จบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 1)

การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ เป็นการจัดการกระบวนการการเรียนรู้โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับภาคการผลิตหรือภาคบริการหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นในสถานศึกษาระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้สัมผัสการปฏิบัติงานอาชีพ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่ทันสมัยและบรรยากาศการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทำได้ คิดเป็น ทำเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดความมั่นใจและเจตคติที่ดีในการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระ โดยการจัดฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 1)

วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เปิดทำการสอนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปีการศึกษา โดย รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่า และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา สำหรับผู้เข้าเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือเทียบเท่า ในประเภทวิชาและ สาขาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด ส่วนผู้เข้าเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่า และผู้เข้าเรียนที่

สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าต่าง ประเภทวิชาและสาขาวิชาที่กำหนด ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 ปีการศึกษา เป็นสถานศึกษาเอกชน โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 9 กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาและ ฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องจัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด และใน 1 ภาคเรียนการศึกษา วิทยาลัยฯ ได้ส่งนักศึกษา เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้รับความร่วมมือกับสถานประกอบการภายในจังหวัด และ จังหวัดใกล้เคียง จากผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษา จากสถานประกอบการ มีผลการประเมินค่อนข้างต่ำในด้านสมรรถหลักและสมรรถนะทั่วไป ในเรื่องของมีความรู้ ทักษะพื้นฐานกับการ ฝึกงาน การนำความรู้และทักษะที่มีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดึงเอาสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารหลักสูตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ เพื่อหาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์อย่างมาก ต่อการจัดการจัดศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ และสามารถยกระดับของผู้สำเร็จการศึกษา สอดคล้อง กับความต้องการของสถานประกอบการให้มาก

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยี อุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถาน ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถาน ประกอบการ การวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัญหาและความต้องการ ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบไปด้วย 1) ด้าน การเตรียมความพร้อม 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการ ดำเนินการใช้หลักสูตร 5) ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล 6) ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน 7) ด้านการ ปรับปรุงแก้ไข

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 70 คน สถานประกอบการเครือข่ายปีการศึกษา 2564 จำนวน 136 แห่ง จำนวน 317 คน รวมจำนวน ประชากร 387 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถานประกอบการเครือข่าย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 191 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มระดับชั้น (Stratified Random Sampling) และได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามขนาดของแต่ละระดับชั้น ตามจำนวนที่ได้จากการเทียบกับตาราง Krejcie and Morgan (ไพศาล วรคำ, 2564: 467)

ระยะที่ 2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จำนวน 25 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จำนวน 8 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถานประกอบการเครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่ เดือนสิงหาคม 2564 ถึง เดือนสิงหาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการ

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้เกี่ยวข้องตัวแทนสถานประกอบการเครือข่าย ขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวกับการการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี

3.4 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการแจกแบบสัมภาษณ์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตัวของผู้วิจัยเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอค่าสถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 นำแบบสอบถามปัญหาและความต้องการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน มาวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ดำเนินการจัดกลุ่ม และเรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกรวมกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ มีผลการวิจัยพอสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

กระบวนการบริหารหลักสูตร	ปัญหา			ความต้องการ		
	x	S.D.	แปลผล	x	S.D.	แปลผล
1.ด้านการเตรียมความพร้อม	4.36	0.12	มาก	4.46	0.12	มาก
2.ด้านการจัดทำหลักสูตร	4.45	0.14	มาก	4.46	0.12	มาก
3.ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้	4.48	0.11	มาก	4.58	0.07	มากที่สุด
4.ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	4.44	0.05	มาก	4.47	0.06	มาก
5.ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล	4.43	0.54	มาก	4.52	0.11	มากที่สุด
6.ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน	4.35	0.12	มาก	4.58	0.02	มากที่สุด
7.ด้านการปรับปรุงแก้ไข	4.40	0.06	มาก	4.58	0.07	มากที่สุด
โดยรวม	4.42	0.17	มาก	4.52	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ โดยรวมอยู่ระดับมาก $\bar{X}$ 4.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}$ = 4.48) 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.45) 3) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.44) 4) ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.43) 5) ด้านการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X}$ = 4.40) 6) ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{X}$ = 4.36) 7) ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.35)

ความต้องการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด $\bar{X}$ = 4.52 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}$ = 4.58) 2) ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.58) 3) ด้านการปรับปรุง

แก้ไข ($\bar{X}$ = 4.58) 4) ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.52) 5) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.47) 6) ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{X}$ = 4.46) 7) ด้านการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.46)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ ประกอบด้วย 7 ประเด็น ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อม

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและจุดเน้นจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการนักศึกษาและสถานประกอบการ

2. ประชุมชี้แจงเพื่อให้เห็นความสำคัญในงานพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน

3. พัฒนาครูที่รับผิดชอบงานหลักสูตรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร

ด้านการจัดทำหลักสูตร

1. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของการจัดการศึกษา

2. จัดทำหลักสูตรตรงตามจุดมุ่งหมายของอาชีวศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของ

สถานประกอบการ

ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้

1. มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา เลือกใช้ พัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ

2. มีการวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. มีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. วางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระบบ ร่วมกับผู้ที่

เกี่ยวข้อง

ด้านดำเนินการใช้หลักสูตร

1. จัดครูเข้าสอนตรงตรงกับความรู้ความสามารถ

2. มีสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายซึ่งมีความพร้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. มีการจัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล

1. จัดโครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลร่วมกันระหว่างครูนิเทศและสถาน

ประกอบการ

2. มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน

1. รวบรวมข้อมูลการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. มีการจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานไว้ในฐานข้อมูล

3. มีการจัดเล่มสรุปรายงานผลการดำเนินการใช้หลักสูตรประจำปี

4. เผยแพร่ผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

ด้านการปรับปรุงแก้ไข

1. ได้นำข้อมูลจากรายงานการบริหารหลักสูตรไปใช้ในการวางแผน ในการปรับปรุงหลักสูตร

2. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของ

วิทยาลัย

3. พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องกระตุ้นให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากงานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ รองลงมา คือ ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ความต้องการการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ด้านการปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ บุญสืบ โพธิ์ศรี ธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะแรงงานฝีมืออาชีพในระดับอาชีวศึกษา พบว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อสร้างคุณลักษณะแรงงานฝีมืออาชีพในระดับอาชีวศึกษาจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดทำหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ ทำการประเมินหลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์แรงงานฝีมืออาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาจะต้องมีความสามารถทางด้านทักษะวิชาชีพ ด้านทักษะชีวิต เป็นผู้มีนิสัยอุตสาหกรรม รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถประกอบอาชีพอิสระและเป็นเจ้าของกิจการได้

2. การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 7 ด้าน ผู้วิจัยขออภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อม ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทาง คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของแต่ละหลักสูตร รองลงมา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน จุดเน้นในการจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการนักศึกษาและสถานประกอบการ มีการประชุมชี้แจง เพื่อให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ผู้บริหารต้องสนับสนุนบุคลากรที่รับผิดชอบงานหลักสูตรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาควรส่งเสริม สร้างความตระหนักและประชาสัมพันธ์ ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการบริหาร คือ ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษา ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้สถานประกอบการเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้บุคลากรและสถานประกอบการมาประชุม กำหนดฐานสมรรถนะแต่ละสาขาวิชาร่วมกันเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ก่อนเปิดภาคเรียนควรมีการประชุม เพื่อจัดทำแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรร่วมกัน ส่งเสริมให้บุคคลากรสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย

คือ การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ มีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น มากำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนและ เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปในแนวทางที่กำหนด

2.3 ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทาง คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนแล้วนำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จัดเตรียมผู้สอน ผู้เรียนและสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า มีการอบรมเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการนำสื่อไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ มีการจัดระดมทรัพยากรในชุมชน สนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนตามระเบียบที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนด และมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.4 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทาง คือ การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จัดสรรครูให้ตรงกับความรู้ความสามารถ สร้างภาคีเครือข่ายที่มีความพร้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียน มีการรายงานผลประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการ จัดการเรียนการสอน โดยการมีส่วนร่วม และมีการรายงานผลประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทาง คือ มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลร่วมกันระหว่างครูนิเทศและตัวแทนจากสถานประกอบการ แล้วนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการบริหารหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง สร้างความเข้าใจตรงกันในการช่วยเหลือครู ส่งเสริม ให้มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล และมี การจัดทำเอกสารแสดงผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน

2.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทาง คือ ผู้บริหารต้องทำการชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินงาน กำหนดแนวทาง ขั้นตอน วิธีการดำเนินงานให้ชัดเจน ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำเล่มรายงานประจำปี เผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านสื่อต่างๆ เช่น Facebook, Youtube, Website หลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเผยแพร่ต่อสาธารณชนผู้ที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการสรุปผล และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และมีการจัดทำสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและแจ้งผลแก่หน่วยงานต้นสังกัด

2.7 ด้านการปรับปรุงแก้ไข ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทาง คือ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่มีความเหมาะสมและหลากหลาย ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ย ระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายรวมทั้ง ยุทธศาสตร์การพัฒนาในปีต่อไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายรวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนাবรรจุในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดรดิตถ์กับสถานประกอบการ การจัดการองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม ได้ 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อม 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร 5) ด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผล 6) ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน 7) ด้านการปรับปรุงแก้ไข

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารทราบถึงปัญหาและความต้องการการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ
 - 1.2 ผู้บริหารได้แนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์กับสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง (References)

- บุญสืบ โพธิ์ศรี ธีระวัฒน์ จันทิก.(2559). การบริหารหลักสูตรเพื่อสร้างคุณลักษณะแรงงานฝีมืออาชีพในระดับอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพศาล วรคำ. (2564). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). การจัดการอาชีวศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ และการจัดโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- เหมือนฝัน วงเดช. (2562). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

The factors affecting teacher competency development in 21st century of
school under the Uttaradit Primary Education Service Area office 1

เสฏฐวงศ์ อินทะเรืองรุ่ง¹ วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์² จินตนา จันทร์เจริญ³

Sadtawong Intaruangrung, Weeraphan Siririth, Jintana Chanjarean

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.994 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ตามขนาดของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 1.ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก 2. ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษาขนาดใหญ่ 3. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 3) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โดยมีภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการพยากรณ์ ได้ดังนี้ $Y_{tot} = 1.367 + 0.291 X_4 + 0.153 X_2 + 0.150 X_5 + 0.069 X_3 + 0.031 X_1$

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยที่ส่งผล; การพัฒนาสมรรถนะครู; ศตวรรษที่ 21

Received: 2022-09-01 Revised: 2022-09-07 Accepted: 2022-09-09

¹ นักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา) วิทยาลัยเชียงราย students, graduate school Faculty, master of Education Program (Education Administration) of Education Chiangrai College, Thailand. E-mail: sadtawong1@gmail.com

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Lecturer, Master of Education Program Department of Educational Administration Graduate School Chiangrai College, Thailand. E-mail: weeraphan.siririth@crc.ac.th

³ อาจารย์ประจำ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Lecturer, Master of Education Program Department of Educational Administration Graduate School Chiangrai College, Thailand. E-mail: Jintana.chan2492@gmail.com

Abstract

This research aimed 1) to study factors affecting the 21st century teacher competency development; and 2) to find factors for developing the 21st century teacher competency at the schools classified by the school sizes. The population A sample of 152 people consisted of the school directors, the deputy directors, and academic teachers, or related persons under the Uttaradit Primary Education Service Area Office 1. The instrument was the questionnaire with a five-level scale: the behavioral factors affecting the 21st century teacher competency development, and the development of the teacher competency. The reliability was 0.994. The statistical tools used in data analysis were percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and multiple regressions of Stepwise method.

The results showed that 1) the factors affecting teacher competency development in the 21st century were at the high level, and 2) the developing teacher competency in the 21st century was at the high level. as follows; 1. the measurement and evaluation, 2. the student support system, and 3. the curriculum administration and learning management of the small school. The analysis results were found as follow: the factors affecting the teacher competency development in the 21st century (Y_{tot}). Its statistical significance was at .05 level which can be written as-the regression analysis as $Y_{tot} = 1.367 + 0.291 X_4 + 0.153 X_2 - 0.150 X_5 + 0.069 X_3 + 0.031 X_1$.

Keywords: factors affecting; the teacher competency development; the 21st century

บทนำ (Introduction)

“ศตวรรษที่ 21” เป็นที่ถูกล่ามเชาเป็นอย่างมากในปัจจุบัน สารสนเทศที่มีปริมาณมหาศาลถูกแพร่ขยายกระจาย โดยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงเข้าหากันได้อย่างง่ายดาย และรวดเร็ว ความก้าวหน้านี้เองที่ทำให้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารอัน ไร้ขีดจำกัดที่เกิดขึ้น ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่าง รวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน ทุกประเทศในประชาคมโลกให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาเพื่อให้ก้าวทันกับ สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ในโลก จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม หลายด้านโดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ ซึ่งการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและศักยภาพ มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เหมาะสม ตรงตามความต้องการใช้กำลังคนของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: 1)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” ที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองดูเป็นเพียงคนที่คอยออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้วิชาแกนซึ่งเป็นวิชาหลักและเรียนรู้ถึงทักษะชีวิตในการทำงานทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมถึง ทักษะด้าน

การสื่อสาร ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะหรือทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและการสื่อสารเต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายทำให้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน (Functional Competency) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: ก)

การพัฒนาครูให้พร้อมสำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น สิ่งสำคัญคือ การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเป็นผู้ตัดสินใจ อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ ดังที่ รสสุคนธ์ มกรมณี (2555: 38 - 40) ได้กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาควรได้พร้อมแดน ความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กร จะต้องตัดสินใจ ดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ มีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตในของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจจะมีปัญหาสำหรับผู้บริหารที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารในองค์กรและหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมบุคลากรครูให้มีทักษะ กระบวนการในการดำเนินการพัฒนาการศึกษา พร้อมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ถูกต้องในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะทำให้หน่วยงานมีมาตรฐานสูงขึ้น ดังนั้น จึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงานตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เป็นการศึกษาแบบเชิงปริมาณ

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และ 2) สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 112 คน ครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง 136 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จากสถานศึกษาทั้งหมด รวมประชากรในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 248 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 152 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จของ เครจซี และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 100)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2564 ถึง พฤษภาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ

แบบสอบถามงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา ที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และแบบเติมคำตอบ (Short Answer)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ภายใต้อำนาจประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ภายใต้อำนาจประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของแบบสอบถาม ครอบคลุมโครงสร้างตามเนื้อหาที่กำหนด

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามขอบเขตและโครงสร้างที่กำหนดไว้โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบให้ข้อคิดเห็น หลังจากนั้นนำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม (Wording) มีเกณฑ์การตอบ

ผลการวิเคราะห์ให้เลือกรับใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหา (พิชณ พงศรี, 2549: 139) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่า IOC เท่ากับ 0.94 แสดงว่ามีความเที่ยงตรงในระดับที่น่าไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่า IOC และปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.994 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

7. นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะไว้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์มีคุณภาพเหมาะสม เชื่อถือได้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย เพื่อรับรองการทำวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 152 คน

3.2 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย พร้อมแบบสอบถามส่งไปยัง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทางผู้รับเอกสารของโรงเรียน ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยในหนังสือแนบ QR Code แบบสอบถามเพื่อให้สะดวกในการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม 15 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ของการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์ระดับมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 121)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์ระดับมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ปรับปรุงจาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 121)

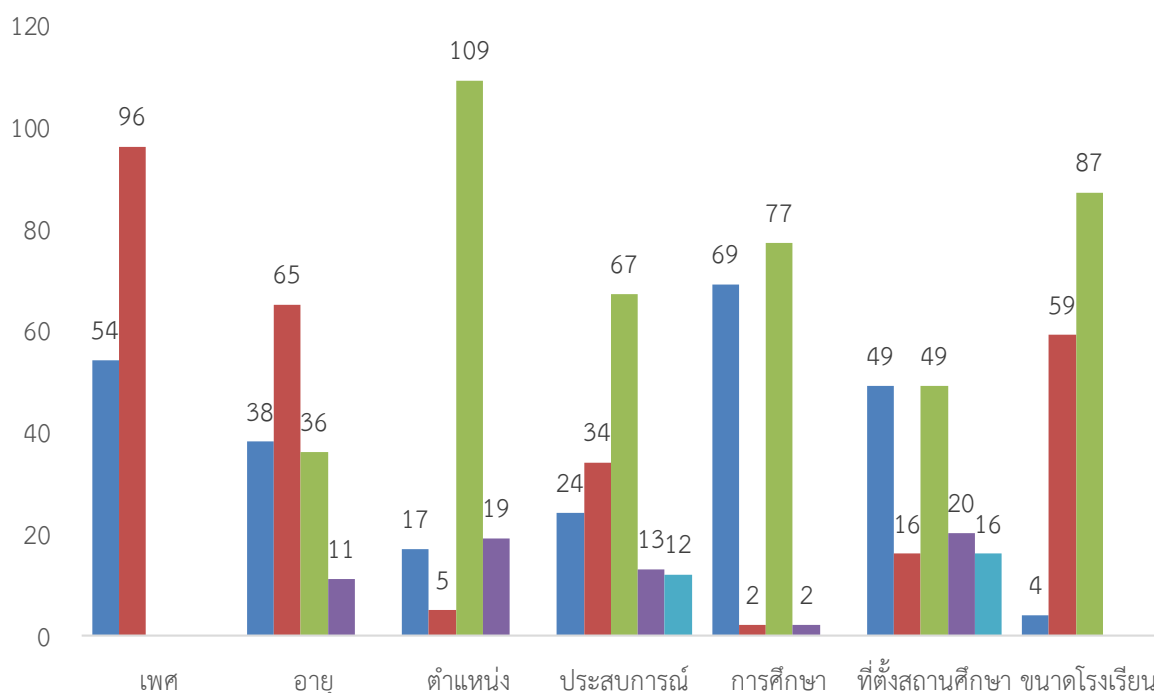
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (multiple regressions) โดยวิธี stepwise regression

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 150 คน เพื่อแยกพิจารณา เพศ อายุ ระดับวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีรายละเอียดดัง แผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 จำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแผนภูมิที่ 1 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียด ดังนี้

1. เพศ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 150 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 และเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 36

2. อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 150 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา คือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25 – 30 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 ต่อมา คือ กลุ่มที่มีระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และลำดับสุดท้าย คือ กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33

3. ตำแหน่ง เป็นครูวิชาการ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 72.67 รองลงมา คือ ตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 ต่อมา คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 และตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

4. ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 44.67 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 15 – 20 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 และมีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 20 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

5. ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33 รองลงมามีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 และลำดับสุดท้าย คือ มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาเอก และลำดับสุดท้ายระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33

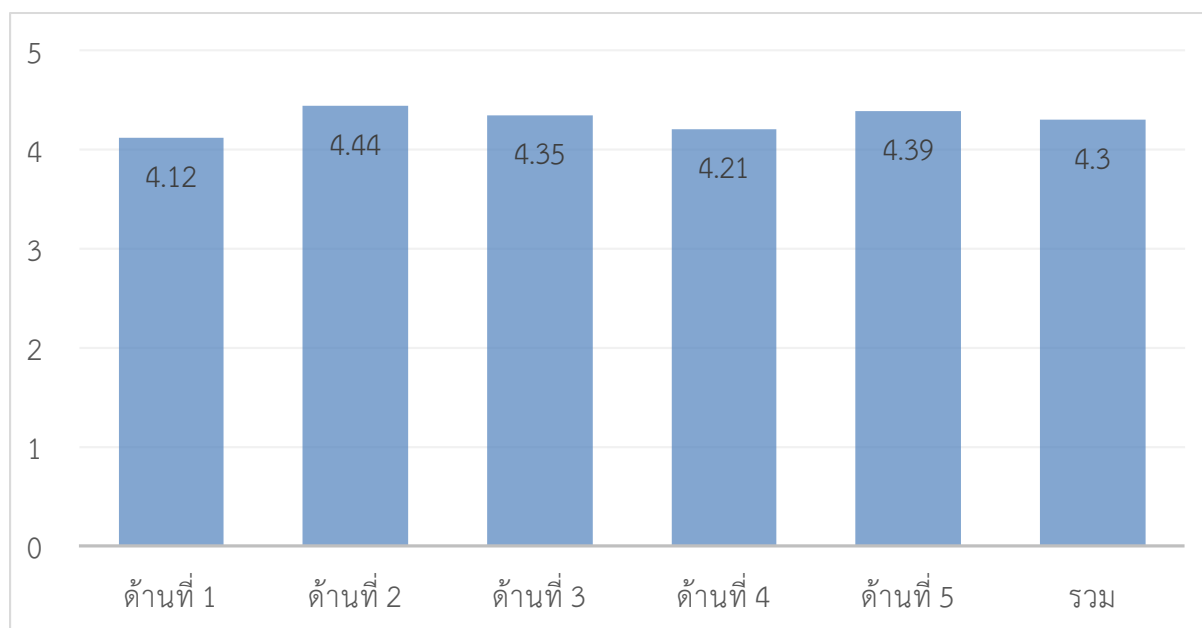
6. ที่ตั้งของสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองอุดรดิตถ์และอำเภอ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 รองลงมา คือ บุคลากรของโรงเรียนที่ตั้งอยู่อำเภอตรอน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอลับแลและอำเภอดงแสนดิน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67

7. ขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมา คือ บุคลากรโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 59 คน คิดเป็น 39.33 และบุคลากรโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 สรุป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

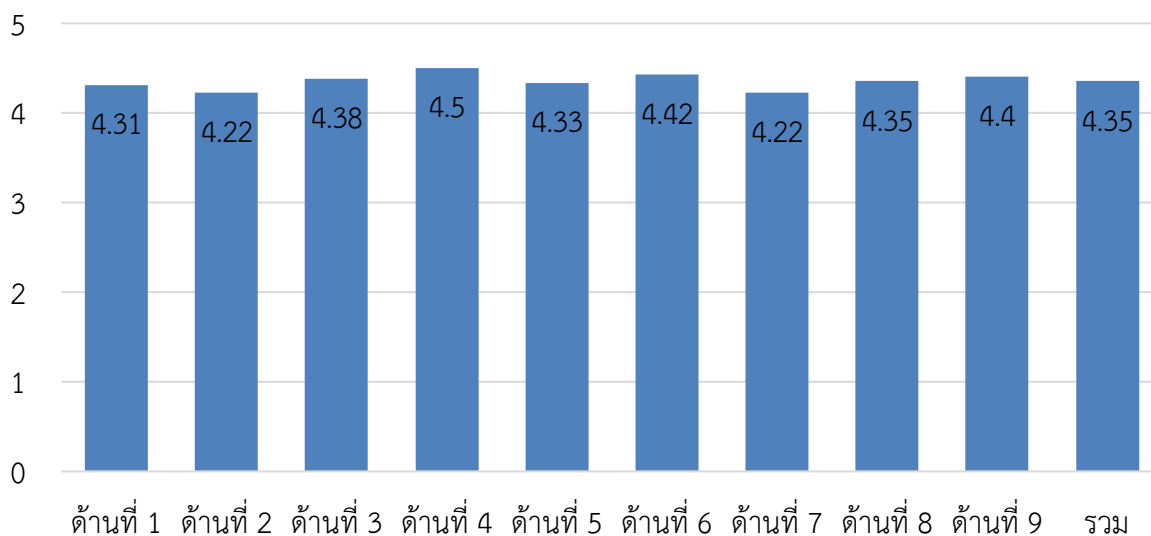

จากแผนภูมิที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 2 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ ด้านที่ 5 ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.39$) ด้านที่ 3 การบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.35$) ด้านที่ 4 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 4.21$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ($\bar{X} = 4.12$)

การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 สรุป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 แยกตามขนาดของสถานศึกษา

จากแผนภูมิที่ 3 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 4 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ ด้านที่ 6 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$) ด้านที่ 9 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านที่ 3 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$) ด้านที่ 8 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดกลาง ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$) ด้านที่ 5 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดกลาง ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$) ด้านที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ ด้านที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดกลาง ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และด้านที่ 7 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.22$)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การส่งผลต่อตัวแปรทั้งสอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X _{tot}	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{tot}
X ₁	1									
X ₂	.394	1								
X ₃	.356	.603	1							
X ₄	.461	.382	.643	1						
X ₅	.448	.459	.579	.582	1					
X _{tot}	.725	.721	.803	.803	.791	1				
Y ₁	.399	.346	.465	.498	.475	.568	1			
Y ₂	.249	.432	.458	.549	.444	.546	.590	1		
Y ₃	.357	.400	.455	.523	.455	.568	.592	.562	1	
Y _{tot}	.394	.463	.541	.616	.539	.660	.861	.850	.836	1

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) อยู่ในระดับปานกลาง (r = .660) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อแยกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นรายด้าน (X₁ – X₅) กับการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) พบว่า มีความสัมพันธ์กับอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 สมรรถนะเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X₄) (r = .616) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃) (r = .541) ปัจจัยด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X₅) (r = .539) ปัจจัยด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (X₂) (r = .463) และปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองของครู (X₁) (r = .394)

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมและแยกวิเคราะห์เป็นสมรรถนะ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (multiple regressions) โดยวิธี stepwise regression ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ ดังนี้

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot})

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	5	7.766	1.533	25.225	.000**
Residual	144	8.867	.062		
Total	149	16.633			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.683
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	.467
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	.448
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard error)	.24815
ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	1.367	.286		4.778	.000**
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X ₄)	.291	.068	.378	4.310	.000**
ด้านกาความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (X ₂)	.153	.069	.175	2.202	.029*
ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X ₅)	.150	.071	.174	2.121	.036*
ด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X ₃)	.069	.086	.076	.801	.424*
ด้านการพัฒนาตนเองของครู (X ₁)	.031	.049	.046	.637	.525*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่คัดเลือกเข้าสมการ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X₄) ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (X₂) ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X₅) ด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃) และด้านการพัฒนาตนเองของครู (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) เท่ากับ .683 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R²) เท่ากับ .467 หมายความว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X₄) ด้านการความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (X₂) ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X₅) ด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃) และด้านการพัฒนาตนเองของครู (X₁) สามารถทำนายการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรดิตถ์ เขต 1 ได้ร้อยละ 46.7 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .448 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard error) เท่ากับ .24815 ในลักษณะนี้ แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X₄) ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (X₂) ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X₅) ด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃) และด้านการพัฒนาตนเองของครู (X₁) ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์ การถดถอยได้ ดังนี้

$$Y_{tot} = 1.367 + 0.291 X_4 + 0.153 X_2 + 0.150 X_5 + 0.069 X_3 + 0.031 X_1$$

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

จากผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 สรุปได้ ดังนี้

1. สถานภาพโดยรวมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ตำแหน่ง ครูวิชาการ มีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ 11 – 15 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอเมืองอุดรดิตถ์และอำเภอพิชัย และขนาดของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการพัฒนาตนเองของครู

3. การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และ การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และเมื่อวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ตามขนาดของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) มีผลการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์ การถดถอยได้ ดังนี้

$$Y_{tot} = 1.367 + 0.291 X_4 + 0.153 X_2 + 0.150 X_5 + 0.069 X_3 + 0.031 X_1$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ (X_2) ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X_5) ด้านการบริหารจัดการ

โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X_4) และด้านการพัฒนาตนเอง (X_1) อาจเนื่องจากปัจจัยในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องปรับเปลี่ยนตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าการศึกษาค้นคว้า และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ วงษาปัน (2561: 6) กล่าวว่า การจัดการศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างแรงบันดาลใจ อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนไม่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับเพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่นักเรียนต้องฝึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การแสวงหาความรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชนก ลาดคก (2559: 35-36) ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นครูผู้สอนตามรายวิชา ให้เป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้ออกแบบการจัดการกิจกรรมหรือประสบการณ์และอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมหรือประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งจะไม่มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องทฤษฎี แต่จะมุ่งเน้นไปที่การนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ PBL (problem-based learning) โดยมีกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (professional learning communities : PLC) ซึ่งเป็นการรวมตัวของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการทำงานต่างๆ

2. การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ตามขนาดของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ (Y_1) 2. ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (Y_2) 3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (Y_2) และ ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ (Y_1) และเมื่อวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ตามขนาดของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาแต่ละขนาด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องร่วมกันพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เย็นฤทัย จงณอม (2561: 90 - 97) ได้ศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะในงานของครูกรณีโรงเรียนเอกชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยได้เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะในงานของครูกรณีโรงเรียนเอกชนในเขตดุสิต กรุงเทพฯ จำแนกตามขนาดโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสรุปได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ดูที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในภาพรวมสูงที่สุดรองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางสวนโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนในภาพรวมต่ำที่สุด และได้อภิปรายผลไว้ว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ในเขตดุสิต มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนทุกขนาดมีสถานะการแข่งขันสูงทั้งกับโรงเรียนเอกชนด้วยกันและโรงเรียนรัฐบาล จึงทำให้โรงเรียนเอกชนต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์คุณภาพผู้เรียนพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการทำงานจนโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์ กล้าผจญ (2558: 20) กระบวนการที่บุคคลหลาย ๆ ฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษามากที่สุดและการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยกำหนดตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (X_4) ด้านกาความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (X_2) ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (X_5) ด้านการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) และด้านการพัฒนาตนเองของครู (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 อาจเป็นเพราะปัจจัยทุกด้านส่งผลและเป็นตัวส่งเสริมให้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 บรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียนแต่ละขนาด จากงานวิจัยของ มัทตาจะปะภียา (2561: 19) สรุปสมรรถนะครูว่า ความสามารถ ทักษะ และ ทัศนคติ พฤติกรรมของครูในทุก ๆ ด้านก่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลย่อมส่งผลต่อ กระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนทางบวก เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิกันต์ สุขวัฒน์ (2560: 88) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงาน กับสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกระดับมากที่สุด $= .927^*(r_{xy} = .927)$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การพัฒนาความรู้ โดยการเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ด้านการเรียนการสอน เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน มีโอกาสศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนและมีการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน จนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีความปรารถนาที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จความพยายามและอดทนเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานมีการวางระบบอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เกิดการปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องอีกทั้งยังมีการทำงานเป็นทีมโดยให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานด้านการเรียนการสอนมีการสนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานกับสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกระดับมากที่สุด

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ ด้านการ

บริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ไปประกอบการพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาของตนเอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของสถานศึกษา

1.2 การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรร่วมกันส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารายละเอียดทั่วไปในการเก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น และรายละเอียดสถานศึกษา เช่น จำนวนอาคารเรียน จำนวนครู

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความพร้อมของอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธนิกันต์ สุขวัฒน์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิพัฒน์ กล้าผจญ. (2558). การศึกษาลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูกลุ่มเครือข่ายทศปดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิษณุ พงศรี. (2549). วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- มักตา จะปะกียา. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะครูสามัญในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เย็นฤทัย จงนอม. (2561). การเสริมสร้างสมรรถนะในงานของครูกรณีโรงเรียนเอกชนในเขตอุตสาหกรรมปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน บริหารการศึกษาคุณภาพสู่สากล. กรุงเทพฯ: พลัส พลัส ครีเอเทอร์.

- วรารณ วรชาปัน. (2561). การศึกษาผลการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- สมชนก ลาดดก. (2559). การพัฒนาโมเดลการวัดบทบาทครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). “รายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 1 ประจำปี 2557 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา”. 28 - 29 พฤศจิกายน 2557. หน้า 1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

การยอมรับ ดำรงอยู่และการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในสังคมไทย
เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

Myanmar Migrant Workers' Acceptance, Existence, and Adaptation
for Thai Societies, in Bang Bon District, Bangkok

วัชรชัย วิวัฒน์คุณากร¹ วรงค์สิทธิ์ สิงห์ดำรง² ณัฐกุลิสรา สวงษ์ตระกูล³
ยุวัฒน์ วุฒิเมธี⁴ และจิตาภา ธีรศิริกุล⁵

Watchalachai Wiwatkunakorn, Warongsit Singdamrong, Nutkulisara Sawongtrakoo
Yuwat Vuthimedhi and Jidapa Thirasirikul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การยอมรับ การดำรงอยู่และการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในสังคมไทย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเล็กในเขตบางบอน และประชาชนในพื้นที่ที่พักอาศัยในเขตบางบอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการวิจัย พบว่า แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในเขตบางบอนมีอยู่จำนวนมาก และไม่ได้คาดหวังการยอมรับจากสังคมไทย แต่พวกเขาพยายามที่จะปรับตัวเพื่ออาศัยอยู่ในสังคมไทย ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ประหยัด เคร่งครัดในศาสนา ตั้งใจทำงานเพื่อเก็บเงินและส่งกลับไปให้ครอบครัวที่ประเทศเมียนมา ได้มีงานทำ และใช้ชีวิตในประเทศไทยที่พวกเขาเชื่อว่าจะทำให้อาชีพของพวกเขาดีกว่าเดิม พวกเขาคาดหวังเพียงได้มีงานทำ มีเงินเดือนที่ได้จากการทำงาน และการไม่ถูกเอาเปรียบจากคนไทย เพราะการอาศัยในประเทศไทยย่อมหาเงินได้มากกว่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอาศัยอยู่ที่ประเทศเมียนมา

คำสำคัญ (Keywords) : การยอมรับ; การดำรงอยู่; การปรับตัว; แรงงานชาวเมียนมา

Received: 2022-08-27 Revised: 2022-09-07 Accepted: 2022-09-11

¹ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Lecturer., Faculty of Political Science Siam University.
E-mail: terterterter121@gmail.com

² อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Lecturer., Faculty of Political Science Siam University.
E-mail: singhasiam8@gmail.com

³ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Lecturer., Faculty of Political Science Siam University.
E-mail: singhasiam8@gmail.com

⁴ ศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Professor Dr. Graduate School of Political Science, Siam University. E-mail: singhasiam8@gmail.com

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Assistant Professor Dr. Dean of the Faculty of Political Science, Siam University. E-mail: jidapa_thira@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study the acceptance, existence and adaptation of Myanmar migrant workers in Thai societies. The study was collecting data from 3 sample groups: namely, Myanmar migrant workers in Bang Bon area, Bangkok; small industrial entrepreneurs in Bang Bon area; and people in the residential area in Bang Bon. This is was a qualitative research, using behavioral observation methods and in-depth interviews. The results showed that there were many Myanmar migrant workers in Bang Bon area, and they did not expect acceptance from the Thai societies. However, they were trying to adapt to live in the Thai societies: simplicity, frugality, and faith in religions. They had strong working ethics: saving their money from wages and sending it to their families in Myanmar. Also, they believed that working and living in Thailand would make their future better; they expected only jobs to do and get paid. Moreover, they hoped that Thai people did not take advantage of them. Additionally, in Thailand they gained more money and had better life quality than in Myanmar.

Keywords: acceptance; existence; adaptation; Myanmar migrant workers

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุค covid-19 ไม่ว่าจะด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมหรือชีวิตความเป็นอยู่ล้วนส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่สังคมไทยกำลังเปลี่ยนผ่านจากการเป็นประเทศที่ส่งออกแรงงานไปยังต่างประเทศ มาเป็นประเทศที่ส่งออกและรับแรงงานเข้ามาทำงานในประเทศเพื่อการขับเคลื่อนในทุกภาคส่วน แต่ในโลกยุคปัจจุบันกำลังเผชิญกับโรคระบาด covid-19 ผู้ประกอบการในทุกภาคส่วนล้วนประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ ความต้องการในการแสวงหาแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานภายในประเทศจึงกลายเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินธุรกิจต่อไป จึงส่งผลให้ประเทศที่อยู่ใกล้เคียงประเทศไทยอย่างเมียนมา ที่มีสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่หรือเป็นประเทศยากจนเดินทางเข้ามาทำงานรับจ้างใช้แรงงานทั้งในรูปแบบการมาอย่างถูกกฎหมายหรือการมาอย่างผิดกฎหมาย(การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง) หรืออาจจะเรียกได้ว่าแรงงานข้ามชาติเหล่านี้เป็นกลุ่มคนที่หลีกเลี่ยงจากสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ หรือความยากจน รวมถึงสงครามทางการเมืองในประเทศตนเอง (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2557: 8) และเมื่อแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาได้เข้าสู่ระบบแรงงานของประเทศไทยทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายนั้น กลุ่มคนเหล่านี้มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาเหล่านั้นได้รับการยอมรับจากแรงงานด้วยกัน หรือผู้ประกอบการ และประชาชนคนไทยในรูปแบบใด เพราะหากมองให้ลึกถึงเหตุผลทางรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือมนุษยวิทยาแล้วนั้น ปฏิเสธไม่ได้เลยว่ากลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมานั้นเป็นกลุ่มแรงงานที่มีความสำคัญในเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อยชาวไทย อาจรวมไปถึงพ่อค้าแม่ค้าขายตามตลาดโดยทั่วไปที่มีการจ้างงานกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาเพราะในบางการจ้างงาน แรงงานชาวไทยมักไม่สนใจหรือไม่มีความสนใจชาวไทยคนไหนรับจ้างทำงานนั้นๆส่งผลให้ในบางอาชีพกลายเป็นแรงงานขาดแคลน ไม่มีคนทำกล่าวได้ว่าเป็นการขาดแคลนแรงงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลร้ายแรงอย่างมากในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

คือ เขตบางบอนด้วยสาเหตุหลักคือเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยมีความใกล้ชิดและอาศัยอยู่มาเป็นระยะเวลายาวนาน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมที่มีเขตติดต่อกับบริเวณที่เป็นที่อยู่อาศัยหลักของกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาจำนวนมาก อย่าง ตำบลมหาชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร อีกทั้งการต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนที่ประเทศเมียนมา เข้ามาเป็นผู้ใช้แรงงานในประเทศไทยนั้น กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านั้นต้องพบกับปัญหาใดบ้าง พวกเขาต้องสูญเสียอะไรบ้างเพื่อแลกกับการได้มีงานทำและความคาดหวังในคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า และได้รับการยอมรับจากสังคมใหม่หรือสังคมไทยที่พวกเขาเข้ามาอาศัยและใช้แรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาวิเคราะห์การยอมรับ ดำรงอยู่และการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในสังคมไทย เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีการย้ายถิ่น (Theory of Migration) เอเวอเรท (Everett, 1966, อ้างถึงใน ขวัญชนก สันฐาน, 2554) กล่าวว่า ทฤษฎีการย้ายถิ่นนั้น พัฒนามาจากการสังเกตปรากฏการณ์ด้านการย้ายถิ่นและได้วิวัฒนาการกลายมาเป็นแนวคิด โดยต่อมาได้เสนอเป็นทฤษฎีของการย้ายถิ่นที่ปรากฏในภูมิภาคต่างๆ ของโลกจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. ปัจจัยหรือเงื่อนไขในพื้นที่ต้นทาง 2. ปัจจัยหรือเงื่อนไขในพื้นที่ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทาง 3. ปัจจัยหรืออุปสรรคที่อยู่ระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง 4. ลักษณะของผู้ย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นในแนวคิดทางสังคมวิทยาของ Mangalan and Schwarzweller (สันทัด เสริมศรี, 2541: 25) กล่าวถึง การย้ายถิ่นเป็นกระบวนการตัดสินใจเปลี่ยนที่อยู่อาศัยโดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การเปลี่ยนสถานะทางสังคมและบรรทัดฐานที่บุคคลประสบและมีที่อยู่เดิมไปสู่สถานะทางสังคมใหม่

มหาวิทยาลัยบูรพา (2554: 5-9) ได้ทำการศึกษาและสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย ได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มปัจจัยผลักดันจากภายนอกประเทศ

ปัจจัยผลักดันจากภายนอกประเทศที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ประเทศไทยมี ดังนี้

ระบอบการเมือง การปกครองของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มลาว เขมร และพม่า หลังจากได้รับเอกราชจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยม ปกครองโดยรัฐบาลทหาร มีการผูกขาดทางอำนาจ จำกัดสิทธิ ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ทำให้เกิดการประท้วง การสู้รบ และการปราบปรามอยู่เนืองๆ เป็นผลทำให้เกิดความไม่สงบภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนในประเทศรู้สึกไม่มั่นคง จึงต้องการแสวงหาเสรีภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า

กลุ่มปัจจัยดึงดูดภายในประเทศ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทยผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศและรายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาประเทศจากการเป็นประเทศอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า

(import-substitution) ได้พัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (export-led growth) เป็นผลทำให้การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งที่สูงขึ้นติดต่อกัน เศรษฐกิจของประเทศมีการเปิดสู่ระบบเศรษฐกิจโลกมากขึ้น (internationalization) โดยรัฐบาลได้ดำเนินการผ่อนปรนมาตรการทางการลงทุนและการเงิน เพื่อส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี ทำให้ตลาดมีการขยายตัวมากขึ้น มีการลงทุนและการจ้างงานมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายกระจายความเจริญและอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น ทำให้ความต้องการแรงงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศมีมากขึ้น ในขณะที่การแข่งขันในตลาดโลกมีอยู่ในระดับสูง ดังนั้น การลดต้นทุนในการผลิตโดยใช้แรงงานราคาถูกจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ยั่งยืนที่สุดของผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการสืบค้นข้อมูลจากงานวิจัยบทความวิชาการ เอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการศึกษา โดยมีระยะเวลาในการศึกษาในช่วง กุมภาพันธ์ - มิถุนายน พ.ศ.2565

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงอยู่และการยอมรับของกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่อาศัยและใช้แรงงานอยู่บริเวณเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยสัมภาษณ์กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา และผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา ในบริเวณแขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา และผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา ในบริเวณแขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานครรวมทั้งสิ้น 50 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) อาศัยการสังเกต (Observation Method) ทำทาง สืบหาแวตาและพฤติกรรมในขณะที่ให้สัมภาษณ์และใช้วิธีตะล่อมกล่อมเกล่าอาศัยความคุ้นเคยและเชื่อถือกับผู้ให้สัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง (Non Structure Interview) จึงเกิดเป็นการสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่นในคำถามและเปิดกว้างต่อคำตอบสูงมาก ไม่ใช้ความเป็นทางการที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความกังวลและปั่นแต่งคำตอบในการศึกษาวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ (Logical Reasoning) เพื่อวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อสร้างข้อสรุปทั่วไปจากการวิจัย (Generalization)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษา พบว่า แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่บางบอน นั้นสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย ได้เป็น 2 กลุ่มที่มหาวิทยาลัยบูรพาจัดทำ คือ 1.ระบอบการเมืองการปกครองของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มลาว เขมร และพม่า หลังจากได้รับเอกราชจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยมปกครองโดยรัฐบาลทหาร มีการผูกขาดทางอำนาจ จำกัดสิทธิ ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ทำให้เกิดการประท้วง การสู้รบ และ 2.การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทยผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ และรายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาประเทศจากการเป็นประเทศอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ส่งผลให้มีการนำเข้าแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาจำนวนมาก ในกรณีนี้ขอข้ามในประเด็นของการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เพราะไม่ใช่ประเด็นหลักของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มาถึงประเด็นที่สัมภาษณ์ คือ ประเด็นที่ว่าถึงการค้าแรงงานนั้น สรุปได้ว่า แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมานั้นเลือกประเทศไทยเป็นประเทศแรกๆในการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานใช้แรงงานเนื่องจาก

1. ประเทศไทยมีพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศเมียนมา
2. มีช่องทางธรรมชาติในการหลบหนีเข้าประเทศไทยและเดินทางเข้ามายังกรุงเทพมหานครได้สะดวกกว่าประเทศอื่นๆ

3. มีเพื่อนชาวเมียนมาที่เข้ามาทำงานยังพื้นที่นั้นๆและสามารถฝากงานให้ได้โดยเฉพาะการค้าแรงงานของสังคมผู้ใช้แรงงานชาวเมียนมาขนาดย่อมที่กระจายอยู่ทั่วไปของเขตบางบอนนั้นแทบจะเป็นปัจจัยหลักในการอพยพย้ายถิ่นฐานของแรงงานชาวเมียนมาที่หลั่งไหลเข้ามาในเขตบางบอน แรงงานชาวเมียนมาคนหนึ่งให้คำตอบไว้อย่างน่าสนใจว่า เขาเลือกที่จะมาทำงานในเขตบางบอนเพราะพี่ชายเขาทำงานอยู่ในร้านค้าที่อยู่ในเขตบางบอน และเจ้าของกิจการต้องการแรงงานเพิ่มพี่ชายเขาจึงติดต่อให้เขาเข้ามาทำงานร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าการดำรงอยู่ของแรงงานชาวเมียนมาในเขตบางบอนนั้นประกอบสร้างเป็นชุมชนและสังคมขนาดย่อมที่มีการติดต่อ สื่อสารซึ่งกันและกันอยู่แทบจะตลอดเวลา ส่งผลให้เมื่อผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการในเขตบางบอนเลือกที่จะใช้บริการการหาแรงงานจากผู้ใช้งานชาวเมียนมา เพราะมีราคาถูกและได้แรงงานได้กรณีแรงงานขาดแคลนมาทดแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากส่วนมากมักขาดแคลนแรงงานในประเภทที่แรงงานชาวไทยไม่อยากจะทำ หรือไม่แรงงานชาวไทยมักเรียกค่าตอบแทนในการทำงานที่มูลค่าสูงจนผู้ประกอบการไม่อยากจะจ่ายค่าตอบแทนนั้น แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาจึงกลายมาเป็นทางเลือกหลักที่ผู้ประกอบการชาวไทยเลือก ดังนั้น การดำรงอยู่ของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาจึงสามารถสรุปได้ว่า มีการดำรงอยู่จนสามารถเรียกได้ว่าเป็นชุมชนผู้ใช้แรงงานชาวเมียนมาขนาดย่อมกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ในเขตบางบอน และกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาเหล่านี้มีการติดต่อกันตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านข่าวสารทั่วไปหรือข่าวสารบ้านเมืองของพวกเขา

ในอีก 2 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประเด็นการยอมรับและการปรับตัวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่เข้ามาทำงานในเขตบางบอน กรุงเทพมหานครนั้น จากการศึกษาและเก็บข้อมูลอย่างละเอียดสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้มีภูมิหลังที่คล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก คือ ที่ประเทศเมียนมาบ้านเกิด พวกเขามาจากครอบครัวที่มีความยากจน มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างลำบาก ไม่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษา ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่แต่ขาดประสิทธิภาพในการเลี้ยงดู แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาหลายคนกล่าวตรงกันว่า ประเทศของพวกเขาไม่พัฒนา มีแต่สงครามภายในประเทศ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าแรงกับราคาของใช้อุปโภคบริโภค ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ของแพง ค่าแรงถูก และรายได้น้อย จึงคิดว่าหากเข้ามาทำงานในประเทศไทยก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มาด้วยความหวังว่าอนาคตจะดี โดยผ่านการชักชวนของเพื่อน พี่น้อง ที่เข้ามาทำงานในประเทศก่อนตนเอง เสมือนเป็นการรับประกันว่า หากตัวเข้ามาในประเทศไทยจะมีงานทำอย่างแน่นอน ส่วนในแง่ของการยอมรับนั้น แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาส่วนมากไม่ได้คาดหวังในการยอมรับจากคนไทย เพราะพวกเขามีกลุ่มชุมชนที่พวกเขาสามารถดำรงชีวิตเฉพาะกลุ่มของพวกเขาได้อย่างเรียบง่ายและไม่ต้องกังวลในเรื่องใด แต่พวกเขาคาดหวังการได้รับการยอมรับจากนายจ้างหรือผู้ประกอบการชาวไทยที่ว่าจ้างพวกเขา เนื่องจากเงื่อนไขการจ้างงานของผู้ประกอบการชาวไทยและกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมานั้นแทบจะไม่มี ความซับซ้อนหรือโครงสร้างอะไรที่ชัดเจน เป็นการว่างจ้างในรูปแบบ การทำงานแลกเงิน รายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน อาจจะมีที่พักให้ฟรีหรืออาหารให้ฟรีในบางกรณี ส่งผลให้หากกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยต้องการการยอมรับจากเจ้าของกิจการหรือนายจ้างเป็นอย่างมาก เนื่องจากการแข่งขันที่สูงในการต้องการงานของแรงงานข้ามชาติจึงจำเป็นต้องทำให้นายจ้างยอมรับ เชื่อใจและเมตตาเพื่อให้นายจ้างมอบหมายภาระงานและจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พวกเขาอีกทั้งยังส่งผลถึงการฝากงานให้กับคนรู้จักในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเพื่อนฝูงหรือญาติที่ต้องการเข้ามาทำงานยังสถานประกอบการเดียวกัน แต่อีกปัญหาที่สำคัญ ที่กลุ่มแรงงานข้ามชาติพบเจอ คือ การทำงานร่วมกับแรงงานชาวไทยในประเภทภาระงานเดียวหรือสถานที่ทำงานเดียวกัน พวกเขา มักได้รับการปฏิบัติจากเพื่อนร่วมงานชาวไทยในลักษณะไม่เป็นมิตรหรือถูกเอาเปรียบให้ทำงานมากกว่าหรือทำงานที่หนักกว่าแต่กลับได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างเท่ากัน ซึ่งส่วนมากกลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ก็มักจะใช้การอดทนเพราะพวกเขามักจะหลีกเลี่ยงการมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานโดยเฉพาะการมีปัญหาหรือทะเลาะกับเพื่อนร่วมงานชาวไทยมักไม่ส่งผลดีต่อตัวเขา

ในประเด็นสุดท้าย คือ การปรับตัวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในเขตบางบอนนั้น มีข้อมูลที่ตรงกันจากทุกกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา คือ ภาษา เป็นเรื่องที่สำคัญและยากในการปรับตัว ภาษาเป็นหัวใจหลักของการรับสารและการสื่อสาร มีแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมารายหนึ่งให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่า ในช่วงแรกที่เขามาทำงานในประเทศไทย เขาไม่สามารถพูดหรือฟังภาษาไทยได้เลย ซึ่งนั่นส่งผลให้เขาไม่เข้าใจในภาระงานและหน้าที่เขาจึงต้องอาศัยเพื่อนร่วมงานที่เป็นคนเมียนมาเช่นเดียวกันสื่อสารกับนายจ้างหรือผู้ประกอบการแต่นั้นไม่ส่งผลดีในระยะยาว เพราะไม่ว่าอย่างไรก็ตามการที่แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมานั้นไม่สามารถพูดหรือสื่อสารรับฟังภาษาไทยได้นั้น อาจส่งผลถึงการจ้างงานและการทำงานบกพร่องเสียหายอันเกิดมาจากความไม่เข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการสื่อสาร ระหว่างเพื่อนร่วมงานชาวไทยและเจ้าของกิจการที่ว่าจ้างพวกเขา แต่ในส่วนของวิถีชีวิตและเรื่องอื่น ๆ นั้นแทบไม่จำเป็นต้องปรับตัวเนื่องจากการที่มีจำนวนแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาเป็นจำนวนมากที่อาศัยและใช้แรงงานอยู่ในเขตบางบอนและเขตติดต่อกันนั้น ทำให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนกับตอนที่พวกเขอาศัยอยู่ในประเทศเมียนมาอีกทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่

คล้ายคลึงกันของประเทศไทยและประเทศเมียนมาก็เป็นหนึ่งในปัจจัยที่พวกเขาไม่จำเป็นต้องปรับตัวในด้านนี้ที่สำคัญ คือ สินค้าต่างๆในประเทศไทยมีคุณภาพมากกว่าที่ประเทศเมียนมายังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตในประเทศไทยนั้นมีความสะดวกสบายมากกว่าอยู่ที่ประเทศเมียนมาด้วยซ้ำอีกทั้งชุมชนชาวเมียนมาที่มีจำนวนมากนั้นล้วนเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน เพราะพวกเขาล้วนต่างมาจากสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันในประเทศเมียนมาทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้การใช้ชีวิตและการทำงานในประเทศไทยไม่ใช่เรื่องที่ยากลำบากนักสำหรับพวกเขา อาจจะมีในบางประเด็นอย่างเช่นการ เคารพในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์หรือประเด็นทางมนุษยธรรมอื่นๆที่ไม่ได้กล่าวถึงในงานวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้รับฟังเป็นปัญหาในการใช้ชีวิตและการปรับตัวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในเขตบางบอนมาบ้าง แต่ไม่ใช่ประเด็นหลักส่วนมากเป็นประเด็นของปัจเจกบุคคลมากกว่าประเด็นที่เกิดขึ้นกับกลุ่มก้อนหรือสังคมผู้ใช้แรงงานของกลุ่มพวกเขา ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ ปรีดา รอดนวล (2551: 109) ที่กล่าวว่า แรงงานข้ามชาตินั้นมีวิธีการปรับตัวหลายอย่างเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้ดีขึ้นกว่าตอนที่เดินทางมาถึงชุมชนใหม่ๆ วิธีการเหล่านั้น ได้แก่

1. การฝึกพูดภาษาไทยให้ชัดเจน
2. การรวมอยู่กันเป็นกลุ่มๆ เป็นการปรับตัวอย่างหนึ่ง ทำให้สามารถสร้างพื้นที่ของตนเองได้บ้าง
3. กรณีแรงงานพม่าจะไม่บอกคนไทยว่าตนเป็นพม่า แต่จะบอกว่าตนเป็นคนมอญ เพราะรู้สึกว่าคุณคนไทยชอบคนมอญมากกว่าพม่า
4. การให้ความร่วมมือกับชุมชน ช่วงงานเทศกาลต่างๆ ที่มีกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องกับวัด
5. การใช้บริการต่างๆ จากนายหน้า เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกตรวจค้นจับกุมจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ซึ่งวิธีการปรับตัวเหล่านี้ นับเป็นวิธีการที่ช่วยให้แรงงานข้ามชาติสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันคนไทยได้เร็วขึ้น และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลวิจัยแสดงให้เห็นทราบว่า แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ทำงานในประเทศไทยหรือทำงานในเขตบางบอน กรุงเทพมหานครนั้นมีหลากหลายอาชีพและหลากหลายกลุ่มสังคมแต่โดยรวม พวกเขาเหล่านี้ล้วนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของผู้ประกอบการชาวไทยที่อยากได้แรงงานราคาถูกและทำงานอย่างอดทน ที่แรงงานชาวไทยไม่ยอมทำ และกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาเหล่านี้ล้วนเข้าใจในสถานะของตนเองและพยายามจะปรับตัวเพื่อที่จะสามารถทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาขายแรงงานในประเทศนั้นล้วนเป็นการแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ที่หมดหวังหรือถูกกดทับจากสังคมในประเทศเมียนมา ไม่ว่าจะเป็นด้าน สังคม การศึกษา หรือการดำรงชีวิต การยอมรับ อดทน และปรับตัวเพื่อที่จะสามารถอาศัยและทำงานในประเทศไทยได้จึงเป็นสิ่งที่แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาทุกคนพยายามปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง จากผู้ประกอบการ หรือเพื่อนร่วมงานชาวไทย พวกเขาทำได้เพียงทำใจและยอมรับ ในสิ่งเหล่านั้นเพราะเมื่อถามถึงความคุ้มค่าในการที่จะได้ทำงานและอาศัยในประเทศไทยกับการที่ต้องกลับไปยังประเทศเมียนมาที่พวกเขาพยายามหนีและออกมานั้น ทุกกลุ่มแรงงานข้ามชาตินั้นมีมติทางความเห็นที่ตรงกันว่าพวกเขาอยากจะทำงานและอาศัยในประเทศไทยมากกว่า ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติ เชาว์ตฤณาวงษ์ (2556) เรื่อง วิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของแรงงานข้ามชาติในสังคมไทย เขตเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมที่พบว่า ด้านเศรษฐกิจและสังคมของ

แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาไม่ประสบปัญหา เพราะการอยู่ในประเทศไทยความเป็นอยู่ดีกว่าการใช้ชีวิตในประเทศของตน ในด้านสังคม แรงงานข้ามชาติมีปัญหาเรื่องภาษา วัฒนธรรมประเพณีแต่แรงงานข้ามชาติสามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนไทยในชุมชนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นหนึ่งในปากเสียงของการเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของแรงงานชาวเมียนมาแม้ว่าจะเป็นเพียงแรงงานราคาถูกหรือแรงงานในสาขาที่ขาดแคลนเนื่องจากไม่มีแรงงานชาวไทยอยากทำ เนื่องจากหากเรายังรู้สึกถึงหัวใจของความเป็นมนุษย์ กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ก็คงจะมีความเป็นมนุษย์ไม่น้อยกว่าคนไทยอย่างเรา เพียงแค่พวกเขาไม่สามารถมีอนาคตและชีวิตที่ดีได้หากพวกเขายังอยู่ในประเทศตนเองจึงต้องจำเป็นที่จะต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในประเทศไทย เพื่ออนาคตที่ดีกว่า และเพื่อคุณภาพที่กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมานั้นคาดหวังว่าจะดีขึ้น และสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขในรูปแบบของพวกเขา

อีกทั้งพวกเขายังบางคนอยากให้คนไทย เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ประกอบการชาวไทยเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อพวกเขา ที่ว่ากลุ่มแรงงานข้ามชาติเป็นอันตราย ไวใจไม่ได้ หรือไปถึงขั้นเหยียดชาติพันธุ์ เพราะที่พวกเขาเข้ามาเป็นแรงงานข้ามชาติ เข้ามาขายแรงงานในงานที่สกปรก หรือไม่มีแรงงานชาวไทยอยากจะทำ ซึ่งหากเรามองผ่านมุมมองด้านมนุษยธรรมเราก็จะค้นพบว่า การแสวงหาชีวิตที่ปลอดภัย และชีวิตที่ดีกว่าไม่ใช่เรื่องที่เลวร้ายหรือผิดแปลก อย่าไปคิดว่ากลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้เข้ามาแย่งงานคนไทยทำ เพราะพวกเขาหวังเพียงเข้ามาหารายได้จุนเจือครอบครัว หวังว่าจะมีชีวิตที่ดีขึ้น และงานที่ทำนั้น ส่วนมากเป็นงานใช้แรงงานที่แรงงานชาวไทยไม่นิยมทำกันแล้ว อีกทั้งยังโดนกดขี่ข่มเหงและรังแก หรือบางครั้งคนไทยก็มีอคติต่อชาติพันธุ์ ไม่อยากคบหา ไม่อยากว่าจ้างหรือไม่อยากพูดคุยด้วย ซึ่งส่วนมากนั้นแรงงานข้ามชาติเพียงต้องการทำงานเก็บเงินให้ได้สักก้อนพวกเขาก็ต้องการที่จะกลับไปอาศัยอยู่กับครอบครัวที่ประเทศเมียนมา พวกเขาจึงพยายามที่จะหลบเลี่ยงการปะทะหรือการสร้างปัญหาหรือทะเลาะกับคนไทย เพราะแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมานั้นทราบเป็นอย่างดีว่า พวกเขาไม่ใช่เจ้าของประเทศเป็นเพียงผู้มาอาศัยและคาดหวังว่าคนไทยจะเข้าใจ และให้ออกาสพวกเขา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีธัญญา ศรีวงศ์ถวัลย์ (2556) เรื่อง ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำ : แนวทางการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชาที่พบว่า แรงงานข้ามชาติ จำเป็นที่จะต้องหาหนทางปรับตัวเพื่อเพิ่มรายได้ 3 วิธี คือ ใช้เวลาว่างที่มีหา รายได้เพิ่มเติม ทำใบอนุญาตทำงานให้ถูกต้องเพื่อได้รับสิทธิตามกฎหมาย และแนวทางที่ช่วยเพิ่มรายได้ได้มากที่สุด คือ เพิ่มพูนทักษะความสามารถ เพื่อให้ได้ทำงานที่สร้างรายได้มากกว่า เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุขตามสภาพที่พึงจะเป็นในฐานะของความเป็นมนุษย์

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) อาศัยการสังเกต (Observation Method) ซึ่งเน้นถึงการให้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับบริบทความเป็นจริง ผ่านการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบาย และการสับเปลี่ยนผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งถือเป็นการทดสอบระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์สมัยใหม่แบบสังนิยม (Realism) จึงทำให้ได้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตามมา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 กลไกภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติและผู้ประกอบการควรส่งเสริมการนำหลักสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้ในการดูแลแรงงานข้ามชาติให้มากขึ้น
 - 1.2 ควรจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติเพื่อสร้างช่องทางในการแก้ไขปัญหาและรักษาภาพลักษณ์การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตพื้นที่ในการวิจัย คือ เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตชานเมืองในการวิจัยครั้งถัดไปควรมีการศึกษารายละเอียดในพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนเมืองใหญ่ หรือ ต่างจังหวัดในบริเวณที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิริติ เชาว์ตฤณวณิช. (2556). **วิถีชีวิตและการดำรงอยู่ ของแรงงานข้ามชาติในสังคมไทยเขตเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขวัญชนก สันฐาน. (2554). **กระบวนการย้ายถิ่นของหญิงอาชีพนวดแผนไทยในชนบทอีสาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการสังคมพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีดา รอดนวล. (2551). **ชีวิตแรงงานข้ามชาติในชุมชนชนบทไทย: กรณีศึกษาแรงงานสัญชาติพม่าในชุมชนตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาชนบทศึกษาและการพัฒนา. สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย. รายงานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- สันหัต เสริมศรี. (2541). **ประชากรศาสตร์ทางสังคม**. นครปฐม: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). **คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- ศรัญญา ศิริวงศ์ถวัลย์. (2556). **ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำ : แนวทางการปรับตัว ของแรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชา**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

**แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์**
**Guidelines for Developing Professional Learning Community:
Collaborative Development of Lessons for Teachers of Secondary Schools
in Uttaradit Province**

รัชฎาภรณ์ กอโพธิ์ศรี¹ วจี ปัญญาใส²
Ratchadaporn Korposri, Vajee Panyasai

บทคัดย่อ(Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 267 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และกำหนดสัดส่วนตามจำนวนของครูแต่ละโรงเรียน กลุ่มที่ 2 ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์อยู่ในระดับมาก และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 2) การวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 3) การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

Received: 2022-08-26 Revised: 2022-09-10 Accepted: 2022-09-12

¹ นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Students of Master of Education Program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Ratchadaporn1911@gmail.com

² อาจารย์ประจำ สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Kroo.vajee@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the problem conditions and desires of developing professional learning community by the collaborative development of lessons for teachers of secondary schools in Uttaradit province; and 2) to study guidelines for developing professional learning community by the collaborative development of lessons for teachers of secondary schools in Uttaradit province. The first sample group of 267 teachers was used for studying the issues and requirements in the professional learning community, through the lessons from the secondary school teachers in Uttaradit province, stratified for sampling and determined the proportion according to the number of teachers in each school. The second sample group was used for studying the guidelines for developing professional learning communities: eight secondary school teachers in Uttaradit province, one university professor, one educational supervisor, three school administrators, and three teachers specifically chosen. Both the questionnaire about problem conditions and needs, and the structured interview were used as research instruments. The data analyses were processed by using averaging, standard deviation, and content analysis.

The results revealed that the problem condition of the professional learning community development through collaborative development of lessons for the secondary school teachers in Uttaradit province was at a high level; and there were high requirements. The guidelines for developing professional learning communities through collaborative development of the lessons for the secondary school teachers in Uttaradit province include: 1) defining objectives for cooperative lesson planning; 2) collaborative planning for developing learning lessons; and 3) implementation for the learning management development by the collaboration.

Keywords: development guidelines; professional learning community;
collaborative development of lessons

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ได้มุ่งเน้นไปที่การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

และ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 7)

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้รับอิทธิพลจากวิทยาการที่หลากหลายและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมไปถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความไวต่อข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จึงทำให้ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับความคิดเปลี่ยนแปลงวิธีการ และต้องประเมินการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตอบโจทย์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคของการแข่งขันที่ศักยภาพผู้เรียนซึ่งการเรียนการสอนแบบเดิมอาจไม่ตอบโจทย์ของบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2563: 15) แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (ธนาพล บัวคำโคตร และไพบุลย์ ลีมมณี, 2563: 94-95) เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับครูโดยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ร่วมวิชาชีพที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดความรู้ เพื่อการเรียนรู้และมีการต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูแต่ละคน ซึ่งจะถูกนำมาจัดการความรู้อย่างเป็นระบบผ่านการอภิปรายสะท้อนคิดตามหลักวิชาการ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ได้ตามมา คือ ครูมีความรู้ในเนื้อหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดประเมินผล ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล, 2560: 227) กระบวนการที่ใช้ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นมีหลายกระบวนการด้วยกัน เช่น การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) กลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group: WFSG) การชี้แนะ (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Communities of Practice: CoP) ซึ่งกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จและดำเนินการได้ไม่ยากนักก็คือ กระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) (แสงรุณีย์ มีพร, 2563: 27) ซึ่งได้รับการยอมรับตลอดมาว่าเป็นวิธีการที่ทำให้การสอนดีขึ้นอย่างยั่งยืนมั่นคง ที่เป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูที่เป็นการปรับปรุงการสอนด้วยตัวของครูเอง และเป็นวิธีการที่ครูเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงการสอนด้วยตัวของครูเองไม่ต้องรอผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก โดยจุดประสงค์หลักหรือจุดเน้นก็คือนักเรียน ดังนั้น การนำแนวทางนี้มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูจึงก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการสอนของครูไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา วิธีการสอน และต่อยอดการเรียนรู้ของนักเรียนจากการที่นวัตกรรมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ได้รับการยอมรับในประเทศต่าง ๆ ว่ามีคุณค่าต่อครูสามารถเปลี่ยนแปลงครูและนักเรียนได้นวัตกรรมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จึงได้รับการพิจารณาว่าเหมาะสมกับประเทศไทยอย่างยิ่งในภาวะที่ประเทศไทยในปัจจุบันต้องการให้ครูปฏิรูปการสอนตนเอง เพื่อให้ส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน การนำนวัตกรรมการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมาใช้เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูในประเทศไทยจึงน่าจะช่วยให้เกิดผลดีต่อการปฏิรูปครูเป็นอย่างยิ่ง (บำเพ็ญ หนูกลับ, 2562: 29-30) จึงนับว่าการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวทางที่ดีอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถาบันการศึกษา (ยุพาภรณ์ ติรไพรวงศ์ และกรรองทอง ออมสิน, 2561: 164)

ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตรดิตถ์มีสภาพปัญหา ดังนี้ วิธีการสอนของครูยังเป็นรูปแบบบรรยาย บรรยายภาคเครียด ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้การสอนยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ครูขาดการพัฒนาอบรมของในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ครูขาดความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อด้านเทคโนโลยี การใช้สื่อการสอน เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ขาดอุปกรณ์ช่วยสอนในห้องเรียน เช่น ทีวี เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ เครื่องขยายเสียง โรงเรียนไม่มีการนิเทศการสอนแบบจริงจัง การที่ครูผู้สอนมีภาระงานอื่นมาก เช่น งานธุรการ การเงิน งานพัสดุ ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน ทำให้สอนไม่ตรง

แผนการสอน และไม่ได้ทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้ 1) พัฒนาครูเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนครูจากผู้สอนเป็นผู้ฝึกหรือ ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง และ 2) พัฒนาระบบการกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูอย่างเป็นระบบและเข้มแข็ง (สรรรศสิริ สันธวงศานนท์, 2562: 40-42)

กระบวนการที่สามารถใช้ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้นก็คือ กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ซึ่งเน้นการปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกันของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงการสอนด้วยตัวของครูเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน นำมาจัดการความรู้อย่างเป็นระบบผ่านการอภิปรายสะท้อนคิดตามหลักวิชาการผลลัพธ์ที่ได้ คือ ครูมีความรู้ในเนื้อหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการวัดประเมินผลทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแบบเป็นทีมที่ทำให้ครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ดังนั้น การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันหากนำมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างจริงจังจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการสอนของครูไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา วิธีการสอนและต่อยอดการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 2) การวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และ 3) การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คนและครูผู้สอนจำนวน 801 คน รวม 819 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ คือ กลุ่มที่ 1 ใช้ในการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 267 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และกำหนดสัดส่วนตามจำนวนของ

ครูแต่ละโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ กลุ่มที่ 2 ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ทางไปรษณีย์สถานศึกษารวบรวมแล้วส่งกลับตามที่อยู่ที่ได้จัดเตรียมไว้ พร้อมกับแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เพื่อกำหนดนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ตามตารางที่ 1, 2 และ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ข้อ	สภาพปัญหาต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	สภาพปัญหา		ความต้องการ	
		$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล
1	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย/นโยบายในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.87	มาก	4.18	มาก
2	โรงเรียนกำหนดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในการดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	4.00	มาก	4.22	มาก

3	โรงเรียนกำหนดระดับผลการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจงในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.80	มาก	4.11	มาก
4	โรงเรียนมีการวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.88	มาก	4.27	มาก
5	โรงเรียนมีการกำหนด/วางแผนแนวทางในการประเมินผลการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.85	มาก	4.27	มาก
โดยรวม		3.88	มาก	4.21	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนกำหนดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในการดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X}=4.00$) สำหรับความต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X}=4.27$) และโรงเรียนมีการกำหนด/วางแผนแนวทางในการประเมินผลการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X}=4.27$)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านที่ 2 การวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ข้อ	สภาพปัญหาต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ด้านที่ 2 การวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	สภาพปัญหา		ความต้องการ	
		$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล
6	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันทุกกลุ่มสาระ	3.75	มาก	4.16	มาก
7	โรงเรียนกำหนดแนวทาง/ทางเลือกในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.73	มาก	4.16	มาก
8	โรงเรียนกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในทุกกลุ่มสาระ	3.89	มาก	4.24	มาก
9	โรงเรียนมีการกำหนดรูปแบบ/แนวทางการติดตามประเมินผลการทำงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.75	มาก	4.18	มาก
10	โรงเรียนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ นิเทศติดตามประเมินผลการทำงาน การพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่เป็นรูปธรรม	3.84	มาก	4.19	มาก
11	โรงเรียนมีการกำหนดปฏิทินติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเสนอผล	3.80	มาก	4.19	มาก

	การดำเนินงานที่ชัดเจน				
12	โรงเรียนมีการกำหนดกระบวนการนิเทศ ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.94	มาก	4.16	มาก
13	โรงเรียนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการ ดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.88	มาก	4.16	มาก
โดยรวม		3.82	มาก	4.18	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในด้านที่ 2 การวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดกระบวนการนิเทศ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X}=3.94$) สำหรับความต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในด้านที่ 2 การวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในทุกกลุ่มสาระ ($\bar{X}=4.24$)

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านที่ 3 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ข้อ	สภาพปัญหาต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ด้านที่ 3 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	สภาพปัญหา		ความต้องการ	
		$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล
14	โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมแก่บุคลากรโดยการอบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.84	มาก	4.21	มาก
15	โรงเรียนมีการเตรียมการฝ่ายที่ทำการนิเทศ ติดตาม วัดและประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและนำเสนอผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน	3.84	มาก	4.09	มาก
16. โรงเรียนมีการดำเนินการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามขั้นตอนดังนี้					
16.1	การกำหนดบทบาทครูผู้สอน ครูผู้เข้าร่วมสังเกต ครูผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ และผู้อำนวยการสถานศึกษา	3.78	มาก	4.04	มาก
16.2	การเลือกเนื้อหา เพื่อพัฒนาบทเรียนร่วมกันทุกกลุ่มสาระ	3.68	มาก	4.04	มาก
16.3	รูปแบบการร่วมสังเกตการสอนและการสะท้อนผล	3.72	มาก	4.04	มาก
16.4	รูปแบบการเสนอผล/การอภิปรายผลการสังเกตการสอน เพื่อปรับปรุง/แก้ไขบทเรียนร่วมกัน	3.72	มาก	4.01	มาก
16.5	รูปแบบการนำบทเรียนไปใช้ และการสังเกต	3.78	มาก	4.00	มาก

	การสอนใหม่				
16.6	รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.79	มาก	4.07	มาก
16.7	การพัฒนาให้เป็นนวัตกรรมและทำการเผยแพร่ต่อไป	3.77	มาก	4.07	มาก
โดยรวม		3.77	มาก	4.06	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในด้านที่ 3 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมแก่บุคลากรโดยการอบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X}=3.84$) และโรงเรียนมีการเตรียมการฝ่ายที่ทำการนิเทศ ติดตาม วัดและประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและนำเสนอผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.84$) สำหรับความต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในด้านที่ 3 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมแก่บุคลากรโดยการอบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X}=4.21$)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ แยกเป็นรายด้านได้ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) ครูมีการรวมกลุ่มกันเป็นทีม และมีการประชุมระดมสมองร่วมกันเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา 2) ครูนำนโยบายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การปฏิบัติ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการตามขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการตามกระบวนการ PLC ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิด 4) ผู้บริหารกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) ผู้บริหารสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการจัดการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน และ 6) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนิเทศ ติดตาม และการวัดประเมินผลตามสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา ที่จะต้องตอบสนองและสอดคล้องกับบริบทของชั้นเรียนตามสภาพจริง

2.2 ด้านการวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) ครูร่วมกันวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาให้ชัดเจน 2) ครูร่วมกันเขียนแผน กำหนดกิจกรรม ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร จัดทำสื่อการสอนและสื่อเทคโนโลยี 3) ครูร่วมกันกำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงานและติดตามผลการดำเนินการให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) ครูร่วมกันออกแบบหลักเกณฑ์ประเมินการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และ 5) ผู้นิเทศใช้กระบวนการนิเทศภายในที่มุ่งเน้นการปฏิบัติคู่ขนานไปพร้อมกันกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศผ่านการสะท้อนคิด จากการสังเกตการสอน

2.3 ด้านการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) ครูร่วมกันกำหนดบทบาทของสมาชิกในทีม 2) ครูร่วมกันเลือกเนื้อหาที่เป็นปัญหามากที่สุด 3) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 4) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้เข้าสู่เกิดชั้นเรียนอย่างเป็น

กัลยาณมิตร ซึ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอนและปฏิกิริยาของนักเรียน รวมถึงมีการบันทึกประเมินการจัดการเรียนการสอนอย่างตรงไปตรงมา และ 5) ครูจัดประชุมโดยครูผู้สอนสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของตนเองและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พร้อมกับให้คำแนะนำและเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้านมี ดังนี้ 1) สภาพปัญหาด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในประเด็นของโรงเรียนกำหนดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในการดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครุมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป จึงทำให้ครูไม่มีเวลาที่จะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ หรือหากมีการเข้ารับการฝึกอบรมหน่วยงานต้นสังกัดมักจะเป็นผู้กำหนดสาระสำคัญของการอบรมนั้น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพนทิภาภรณ์ อภิปริญา และจุไรรัตน์ สดรุ้ง (2562: 1) พบว่า โรงเรียนจัดอบรมเกี่ยวกับ PLC ให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้เกี่ยวกับ PLC และโรงเรียนมีการสร้างการทำงานเป็นทีม ปัญหาที่พบ คือ ครุมีภาระงานมาก ดังนั้นมีแนวทางในการพัฒนาโดยการจัดตารางเวลาทำงานของครูให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเหมาะสม และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูตามขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 2 การออกแบบและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ขั้นที่ 3 การสอนและสังเกตการสอนร่วมกัน ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและปรับปรุงร่วมกัน ขั้นที่ 5 การขยายผลการเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการนิเทศ ติดตาม และการวัดประเมินผลตามสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาที่จะต้องตอบสนองและสอดคล้องกับบริบทของชั้นเรียนตามสภาพจริงซึ่ง ชาริณี ตรีวรัญญ (2560: 304) พบว่า ด้านของปัจจัยหนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนาครูต้องมีการสนับสนุนและจัดตารางเวลาทำงานของครูให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึง ด้านการสนับสนุนสื่อและทรัพยากรที่ต้องมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญในการจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้แก่ครูในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหา/เป้าหมายด้านผู้เรียนหรือตามความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ซึ่งทำให้การอบรมเป็นไปอย่างมีคุณค่าและมีความหมายมากกว่าการให้ครูเข้าอบรมในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพนทิภาภรณ์ อภิปริญา และจุไรรัตน์ สดรุ้ง (2562: 1) พบว่า โรงเรียนสร้างการทำงานเป็นทีม ปัญหาที่พบ คือ ครุมีภาระงานมาก โรงเรียนจัดตั้งทีมทำ PLC ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูไม่สังเกตการสอนเพื่อนครู โรงเรียนสร้างกิจกรรมเชื่อมโยงหลักสูตรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูไม่ร่วมประชุม PLC ตามกำหนด ครูร่วมวงสนทนาจากสิ่งที่ปฏิบัติจริง ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารไม่ติดตามอย่างสม่ำเสมอ ครูได้ประสบการณ์ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปัญหาส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนไม่กำกับติดตาม PLC โรงเรียนประเมินความต้องการและสภาพปัญหาหลังทำ PLC ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ โรงเรียนขาดการปรับปรุงการดำเนินงาน PLC ให้มีประสิทธิภาพมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วศิณี รุ่งเรือง และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564: 278) พบว่า มีกระบวนการในการพัฒนาครูที่ดี โดยมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่นำไปสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างการยอมรับร่วมกัน โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ 1 Tree of Success

เพื่อกระตุ้นให้ครูเห็นว่าตนมีความสำคัญในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง กิจกรรมที่ 2 My dream School เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ และยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ทำให้ครูเกิดความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกและเห็น ความสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมที่ 3 Art of Teaching เพื่อสะท้อนถึงสำคัญของศิลปะการสอน และกิจกรรมที่ 4 เกมแม่น้ำแอมะซอน เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำคัญอย่างไร ระยะที่ 2 การสร้างความรู้สู่การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ที่มีการอภิปรายกลุ่ม พุดรอบวง เพื่อนคู่คิด มีการนำเสนอผลงานที่เป็นข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ครูพบวิธีการคิดที่หลากหลาย เรียนรู้ด้วยความสนุก และมีความสุข เป็นการสรุปความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

2. ความต้องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งมีความต้องการพัฒนาในประเด็นของโรงเรียนมีการวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากครูไม่มีการกำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ขาดการกำหนดรูปแบบในการแก้ปัญหาที่ต้องการปรับปรุงการสอน ไม่ได้จัดตั้งทีม PLC และไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณทิภาภรณ์ อภิปริญา และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2562: 7) พบว่า ปัญหาของการวางแผนสร้างวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับ PLC ร่วมกัน พบว่ามีปัญหา ร้อยละ 77.27 ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบ คือ ครูไม่มีการสังเกตการสอนของเพื่อนครูเพื่อศึกษาปัญหา ร้อยละ 36.36 รองลงมา คือ ขาดการกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการ PLC ของสถานศึกษา ร้อยละ 26.26 และขาดการกำหนดรูปแบบในการแก้ปัญหาที่ต้องการปรับปรุงการสอนจากผลวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ร้อยละ 26.26 ปัญหาการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกันพบว่ามีปัญหา ร้อยละ 70.20 ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ครูมีภาระงานมากจึงขาดการทำงานร่วมกัน ร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ ครูขาดการประสานงานและขาดการติดตามกิจกรรม PLC ตามสภาพจริง ร้อยละ 25.76 และขาดความร่วมมือของครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 9.09 ดังนั้นโรงเรียนต้องมีการจัดตั้งทีมหรือคณะทำงานของ PLC ที่เป็นการสร้างองค์กรที่มีวัฒนธรรมในการเรียนรู้และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากประสบการณ์ที่หลากหลาย เนื่องจาก PLC เป็นวิธีการในการช่วยเหลือครูร่วมกันแก้ปัญหาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วศินี รุ่งเรือง และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564: 278) พบว่า ครูมีศิลปะการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก น่าจะเนื่องมาจาก 1) กระบวนการของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีการฝึกซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 2 ครั้งใน 1 ภาคเรียน ซึ่งมีเวลาต่อเนื่องและเพียงพอต่อการพัฒนา จึงทำให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้นำศิลปะการสอนไปใช้ พัฒนาผู้เรียนได้ 2) ได้มุ่งให้ครูนำความรู้ที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2 มาปฏิบัติการในระยะที่ 3 ปฏิบัติการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศิลปะการสอน มี 5 ตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 2 การออกแบบและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ขั้นที่ 3 การสอนและสังเกตการสอนร่วมกัน ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและปรับปรุงร่วมกัน ขั้นที่ 5 การขยายผลการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ด้านการวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งมีความต้องการพัฒนาในประเด็นของโรงเรียนกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในทุกกลุ่มสาระ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากครูและผู้บริหารสถานศึกษาทำงานเป็นทีม ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันซึ่งมีความสอดคล้องกับ การญ์พิชชา กชกานัน และคณะ (2561: 1045) กล่าวว่า

ความสำเร็จของ PLC คือ 1) โรงเรียนได้มีภาวะผู้นำร่วมกัน ครูทุกคนในสถานศึกษาได้มีส่วนในการบริหาร มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ 2) ได้ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) ทุกคนร่วมกัน เรียนรู้สู่การปฏิบัติร่วมแบ่งปันประสบการณ์ ในระดับของตัวครูผู้สอนนั้นเป็นการลดการทำงานและลดความโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงาน ให้ครูได้มีโอกาสพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ให้มีความแตกต่างในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนอย่างแท้จริง และครูผู้สอนได้ทำงานอย่างมีความสุขพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เมื่อครูมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นคงไม่มีใครได้ประโยชน์ในเรื่องนี้ไปกว่านักเรียน

2.3 แนวทางในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีดังนี้

2.3.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1) ครูมีการรวมกลุ่มกันเป็นทีม และมีการประชุมระดมสมองร่วมกันเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา 2) ครูนำนโยบายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การปฏิบัติ 3) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการตามขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการตามกระบวนการ PLC ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิด 4) ผู้บริหารกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) ผู้บริหารสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการจัดการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน และ 6) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนิเทศ ติดตาม และการวัดประเมินผลตามสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาที่จะต้องตอบสนองและสอดคล้องกับบริบทของชั้นเรียนตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราวรรณ เพ็ชรนา (2563: 84-85) ที่พบว่า มีนโยบายและโครงสร้างการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมอบแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับครูสามารถทำเป็นแบบอย่างได้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และเห็นผลเชิงประจักษ์ ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ทันกับยุคสมัย และจัดกิจกรรมหรือโครงการที่มุ่งการมี ส่วนร่วมและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพและเพิ่มพูนความรู้ โดยมีการจัดอบรมในหัวข้อหรือประเด็นที่ครูสนใจ หรือสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการพัฒนาจากองค์กรภายนอก โดยมุ่งผลประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ มีการสื่อสารทางบวกกับครูและบุคลากรภายในโรงเรียน โดยเน้นชี้จุดดีเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและรับฟังความคิดเห็นจากครู ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนและบุคลากรทุกฝ่ายมีความกระตือรือร้นในการทำงานเกิดบรรยากาศที่ดี และส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการขับเคลื่อน PLC ภายในสหวิทยาเขตและภายในโรงเรียน โดยมีการกำกับติดตามการดำเนินงาน รายงานผล และร่วมกันประเมินผลเป็นระยะ ด้วยการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหารที่ให้การสนับสนุน และนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจน PLC กลายมาเป็นวัฒนธรรมขององค์กรร่วมกัน

2.3.2 ด้านการวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ 1) ครูร่วมกันวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาให้ชัดเจน 2) ครูร่วมกันเขียนแผน กำหนดกิจกรรม ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร จัดทำสื่อการสอนและสื่อเทคโนโลยี 3) ครูร่วมกันกำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงานและติดตามผลการดำเนินการให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) ครูร่วมกันออกแบบหลักเกณฑ์ประเมินการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และ 5) ผู้นิเทศใช้กระบวนการนิเทศภายในที่มุ่งเน้นการปฏิบัติคู่ขนานไปพร้อมกันกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศผ่านการสะท้อนคิดจากการสังเกตการสอนสอดคล้องกับงานวิจัยของของ วราภรณ์ วงษาปิ่น และคณะ (2562: 135) ที่พบว่า ครูมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

(LS2) ครูและคู่ Buddy เลือกหน่วยมา 1 หน่วยที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราวรรณ เพ็ชรนา (2563: 86) ที่พบว่า มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนานักเรียนเป็นสำคัญโดยนำกระบวนการการทำ PLC มาปรับใช้ในการแก้ปัญหาในการทำงาน การจัดการเรียนการสอน และสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน และมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างครูผู้สอน แบ่งปันเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.3.3 ด้านการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาร่วมกัน มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ 1) ครูร่วมกันกำหนดบทบาทของสมาชิกในทีม 2) ครูร่วมกันเลือกเนื้อหาที่เป็นปัญหามากที่สุด 3) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 4) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้เข้าสู่เก็ชเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอนและปฏิกิริยาของนักเรียน รวมถึงมีการบันทึกประเมินการจัดการเรียนการสอนอย่างตรงไปตรงมา 5) ครูจัดประชุมโดยครูผู้สอนสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของตนเองและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พร้อมกับให้คำแนะนำและเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราวรรณ วงษาปัน และคณะ (2562: 135-136) ที่พบว่า ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เมื่อจัดกิจกรรมหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกท่านประชุมร่วมกัน เพื่อทำการถอดบทเรียนของการจัดการเรียนรู้และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนเริ่มสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง ในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เมื่อสะท้อนมุมมองของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต่อมาเป็นการสะท้อนการสังเกตการสอนของคู่ Buddy ซึ่งในการสังเกตการสอนของคู่ Buddy จะเป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดูพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน นักเรียนสามารถรับบทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่มได้ ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เคารพในการทำงานของกันและกัน และที่สำคัญสามารถช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research knowledge)

งานวิจัยนี้ พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาร่วมกันสำหรับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตรดิอยู่ในระดับมากประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 2) ด้านการวางแผนพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และ 3) ด้านการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตรดิ ควรนำแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาร่วมกันในการวิจัยครั้งนี้ นำไปปฏิบัติลงสู่ห้องเรียนอย่างจริงจังโดยเน้นที่ตัวครูได้ค้นพบปัญหาในห้องเรียน หาแนวทางแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันสะท้อนผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูควรให้ความสำคัญ สร้างความตระหนักกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ และเป็นผู้นำแนวทางที่พัฒนาขึ้นลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังในห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยและปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อไป

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) กลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group: WFSG) การชี้แนะ (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Communities of Practice: CoP) รวมถึงหาความเหมาะสมและเป็นไปได้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.
- การุณพิชชา กษกันัน และคณะ. (2561). “การขับเคลื่อนการศึกษาในระดับโรงเรียนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”. **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย**. 1 มีนาคม 2561. 1039-1046. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง “การเกษตรก้าวไกล สังคมไทย ยังยืน”.
- ชาโรณี ตรีวิญญู. (2560). “การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน: แนวคิดและแนวทางสู่ความสำเร็จ”. **วารสารครุศาสตร์**. 45(1): 299-319.
- ธนาพล บัวคำโคตร และไพบุลย์ ลิ้มมณี. (2563). “แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33”. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศ**. 7(8): 89-103.
- บำเพ็ญ หนูกลับ. (2562). **การนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน ของครูผู้ช่วยในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2563). “ครูในศตวรรษที่ 21”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 339(1): 15-24.
- พรณทิภาภรณ์ อภิปริญา และจุไรรัตน์ สดรุง. (2562). “สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร”. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 14(2): 1-12.
- เมธาสิทธิ์ ธีรตันศรีสกุล. (2560). “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: แนวปฏิบัติสำหรับครู”. **ว.มทรส. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 2(2): 214-228.
- ยุพาภรณ์ ติรไพรวงศ์ และกรทอง ออมสิน. (2561). “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน”. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ**. 34(2): 164-172.
- วรภรณ์ วงษาปัน และคณะ. (2562). “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 8(1): 124-138.

- วคินี รุ่งเรือง และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). “รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู”. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 23(1): 264-282.
- วิราวรรณ เพ็ชรนาว่า. (2563). *แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สรศักดิ์ สีนธวงศานนท์. (2562). “ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 วิชาคณิต จังหวัดอุดรดิตถ์”. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่*. 5(2): 32-50.
- แสงรุณีย์ มีพร. (2563). “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: เส้นทางสู่การพัฒนาวิชาชีพครู”. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 14(2): 20-32.

แนวทางการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา

Research and Behavior Development Approach to Exploration and Exploitation:
Enhancing the Vocational Teachers' Profession and Life Quality

พัฒนกิจ วงศ์ลาศ¹ โกศล มีคุณ² ชารินทร์ รasanond³

Pattanakit Wonglas, Kosol Meekun, Tharin Rasanond

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ ผลการศึกษาเอกสารที่นำไปสู่แนวทางการวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา วิธีการศึกษา คือ ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ผลการศึกษาทำให้ได้ตัวแปรเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม 4 ตัวแปร กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร และกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร ที่เชื่อมโยงสู่พฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษาสามารถกำหนดนิยามของตัวแปร และแสดงแนวโน้มความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 3 กลุ่ม กับพฤติกรรมสำคัญดังกล่าว ทั้งได้เสนอกรอบแนวคิดการวิจัย และแนวทางการพัฒนาการแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา

คำสำคัญ (Keywords) : การแสวงหาและใช้องค์ความรู้; ครูอาชีวศึกษา

Abstract

The objective of this review article was to deal with research and behavior development approach to exploration and exploitation enhancing vocational teachers' profession and life quality. Based on the Interactionism Model as a concept framework, the related literature was reviewed, analyzed, and synthesized. The findings revealed three groups of variables related to vocational teachers' exploration and exploitation four social situational factors, three psychological traits, and two psychological states. In addition, the article suggested definitions and the relationship trends between the three variables and the behaviors, research framework, and an approach to develop the exploration and exploitation to enhance teacher profession and quality of life of vocational teachers.

Received: 2022-08-31 Revised: 2022-09-12 Accepted: 2022-09-13

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Ph.D. Student in Educational Administration, College of Management, University of Phayao. E-mail: 62160151@up.ac.th

² อาจารย์วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Instructor of College of Management, University of Phayao. E-mail: dr.kosolmeekun@gmail.com

³ อาจารย์วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Instructor of College of Management, University of Phayao. E-mail: sangtharin05@hotmail.com

Keywords: exploration and exploitation; vocational teachers

บทนำ (Introduction)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพ ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา คนให้มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยระบบการศึกษาซึ่งผู้ที่เป็นกุญแจที่สำคัญ คือ ครูในการจัดการศึกษาในโลกยุคใหม่ด้านอาชีวศึกษาต้องปรับตัวให้สอดคล้องและพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและโลกอนาคต ซึ่งปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยีและแหล่งความรู้ใหม่ รวมทั้งสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบที่รุนแรง คือ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรม ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะครูคือ ผู้สร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียน ผู้ประกอบวิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตลอดถึงการใฝ่พัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านวิชาชีพครู บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การเรียนรู้ให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Learn) ซึ่งเป็นโจทย์ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 2) การไม่ยึดติดกับสิ่งที่เรารู้มา (Unlearn) ต้องปรับตัวให้ทันตลอดเวลา และ 3) สิ่งที่เราตามบริบทใหม่ ๆ ต้องเรียนรู้สถานการณ์ (Relearn) หรือเหตุการณ์จากมุมมองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ, 2559: 6)

ดังนั้น ครูอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะและความชำนาญ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ ภาษาสื่อสารและการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ตลอดจน พัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2561) และสิ่งสำคัญครูอาชีวศึกษาต้องเป็นผู้พัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่แสวงหาพัฒนาทักษะวิชาชีพอยู่อย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะพฤติกรรมแสวงหาความรู้ (exploration) ซึ่งเป็นการกระทำและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหา ทดลอง วิจัย ค้นหาเทคโนโลยีใหม่ ส่วนพฤติกรรมการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ (Exploitation) เป็นการคัดเลือก การขยายผลความรู้ที่มีอยู่เดิม เป็นการสร้างทางเลือกเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มขีดความสามารถของเทคโนโลยีและนวัตกรรม (March, 1991: 72) ซึ่งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (Magnusson and Endler, 1977: 18-21) เกิดจากสาเหตุสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) สาเหตุด้านสถานการณ์ 2) สาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม 3) สาเหตุร่วมจากปฏิสัมพันธ์ของสถานการณ์และจิตลักษณะเดิม และ 4) สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

ทั้งนี้ ในการพัฒนาพฤติกรรมใด ๆ ของครูอาชีวศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบสาเหตุปัจจัยของพฤติกรรมนั้นเสียก่อน เมื่อทราบสาเหตุที่ชัดเจนแล้วจึงทำการพัฒนาโดยสร้างสาเหตุเพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป บทความวิชาการนี้ จึงมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา โดยเริ่มจากการศึกษาเพื่อนิยาม และแสดงสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา จากนั้นศึกษาเพื่อนิยาม และแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกลุ่มต่าง ๆ กับ

พฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา แล้วจึงเชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาวิจัย “การหาปัจจัยเชิงสาเหตุ” หากได้มีการดำเนินการวิจัยในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษาต่อไป

เนื้อหา (Content)

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา เริ่มต้นจากการประมวลหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดโครงสร้างจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (Magnusson and Endler, 1977: 18-21) ที่มีสาระสำคัญกล่าวถึง พฤติกรรมของมนุษย์ว่ามีสาเหตุได้ 4 ประเภท คือ 1) ลักษณะของสถานการณ์ปัจจุบัน 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ 3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) ลักษณะนี้อาจวิเคราะห์ได้โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง โดยมีตัวแปรทางจิตและสถานการณ์เป็นตัวแปรอิสระ 2 ตัว และพฤติกรรมเป็นตัวแปรตาม และประเภที่ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบในตน (Organismic interaction) เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลผู้กระทำเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันของบุคคลกับจิตลักษณะเดิมของเขา ทำให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ในบุคคลนั้น และในการศึกษาเอกสารครั้งนี้จะคัดสรรตัวแปรจิตลักษณะตามแนวทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544: 2-3) กรอบแนวคิดโดยรวมจำแนกออกเป็นกลุ่มลักษณะสถานการณ์ปัจจุบัน กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ และได้กำหนดให้ผลผลิต คือ พฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ (Exploration and exploitation) ของครูอาชีวศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและใช้องค์ความรู้

ความหมายของการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ (Exploration and exploitation) จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ไว้ดังนี้ March (1991: 72) ได้ให้ความหมายของการแสวงหาองค์ความรู้ (Exploration) หมายถึง การกระทำและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหา การทดลอง การค้นพบ การวิจัย การทดลองทางเลือกใหม่ การค้นหาเทคโนโลยีใหม่ ส่วนการใช้องค์ความรู้ (Exploitation) หมายถึง การคัดเลือก การขยายผลองค์ความรู้ที่มีอยู่สร้างทางเลือก แนวทางการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน การเพิ่มส่วนขยาย การเพิ่มความสามารถของเทคโนโลยีในปัจจุบันด้วยผลตอบแทนที่เป็นบวก คาดการณ์ได้ การเพิ่มขึ้นของนวัตกรรม นอกจากนี้ Benner and Tushman (2003: 239); (March, 1991: 73) ยังได้ให้ความหมายของการแสวงหาองค์ความรู้ (exploration) อีกว่า หมายถึง เป็นการค้นพบ ทรัพยากร ความรู้ โอกาส และผลิตภัณฑ์ การเรียนรู้ผ่านการทดลอง ส่วนการใช้องค์ความรู้ (exploitation) หมายถึง การปรับแต่งผลิตภัณฑ์ ทรัพยากร ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ในทัศนะของ Karlson (2005: 36) เห็นว่า Exploration คือ พัฒนาการขององค์ความรู้ใหม่ โดยผ่านการศึกษาค้นคว้า โดยเห็นว่าความรู้เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนา เป็นความรู้ใหม่ ๆ และ Exploitation คือ ความรู้ที่ชัดเจนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือปรับปรุงความรู้ที่มีอยู่เดิม (ให้ดียิ่งขึ้น) ได้สอดคล้องกับ Li et al. (2006: 18) ที่กล่าวว่า Exploration คือ การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การค้นหาความรู้เพื่ออนาคต ทันทเวลา ส่วน Exploitation คือ การพัฒนาสิ่งใหม่จากการค้นหาความรู้ปัจจุบันหรือล่าสุด ในช่วง

เวลาเดียวกัน อีกทั้ง Alvesson (2004: 3); (Faulconbridge, 2015: 430) ยังได้ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาองค์ความรู้ (Knowledge Exploration) เป็นการค้นคว้าและการพัฒนาแนวคิด เพื่อโอกาสในการเติบโตของบริษัท รวมถึงโซลูชันใหม่สำหรับลูกค้าหรือกระบวนการใหม่ ๆ เพื่อให้การตอบสนองกับลูกค้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขณะที่ Fu Flood and Morris (2016: 2) และ Von Nordenflycht (2010: 155) เห็นว่าการแสวงหาองค์ความรู้ (Exploration) เป็นการหาความรู้ใหม่ที่มีความสำคัญต่อการเติบโตและประสิทธิภาพของบริษัท มีการให้ความหมายเกี่ยวกับการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ในเชิงพาณิชย์ ซึ่ง Thompson (2009: 75) ได้ให้ความหมาย Knowledge exploration คือ กระบวนการการค้นหาคำตอบใหม่ทางการค้าเชิงพาณิชย์ เพื่อการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรมที่เกิดจากการวิจัย ส่วน Sitkin and other (1994: 538) ได้นิยามการใช้องค์ความรู้ (exploitation) ว่าเป็นการเรียนรู้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรของบริษัทที่มีอยู่แล้ว ส่วนการแสวงหาองค์ความรู้ (exploration) เป็นกิจกรรมซึ่งนำไปสู่การเพิ่มทรัพยากรใหม่ ๆ

สรุปจากที่มีนักวิชาการให้ความหมายการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ (Exploration and Exploitation) ได้ว่า การแสวงหาองค์ความรู้ (Exploration) หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่เป็นกระบวนการการสำรวจความรู้ในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการค้นคว้า การทดลอง วิจัย สร้างสรรค์ และเลือกใช้เทคโนโลยี เกิดกระบวนการหรือทักษะใหม่ได้นวัตกรรมและพัฒนาอยู่เสมอ การใช้องค์ความรู้ (Exploitation) หมายถึง การขยายผล การกลั่นกรอง การสร้างทางเลือก หรือเป็นการใช้ประโยชน์จากความรู้ที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม เป็นการปรับกิจกรรมหรือวิธีการที่มีอยู่ สร้างกระบวนการให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานให้สูงขึ้น

ขณะที่นักวิชาการแต่ละฝ่ายได้ให้ความหมายพฤติกรรมของบุคคล สรุปได้ว่า หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่แสดงออกของบุคคล ซึ่งอาจแสดงออกภายนอกทางกายและทางวาจาให้เห็น เช่น การกระทำทางกาย ยืน เดิน นั่ง นอน และการพูด หรือเป็นการแสดงออกภายในจิตใจ เช่น การคิด ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554); (Fazio Russel and Michael, 2003: 299) และ (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2545: 10) จากการประมวลเอกสาร จึงให้นิยาม พฤติกรรมการแสวงหาองค์ความรู้ (Exploration) ว่า หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย สังเกต ความคิดสร้างสรรค์ การค้นหาและเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จนเกิดกระบวนการ ทักษะใหม่ และนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ และนิยามพฤติกรรมการใช้องค์ความรู้ (Exploitation) ว่า หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมของบุคคลที่เป็นการขยายผล การสร้างทางเลือกและการปรับปรุงองค์ความรู้เดิมให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นเป็นการปรับกิจกรรมหรือวิธีการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานสูงยิ่งขึ้น มีนักการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ เช่น Liu Weiping (2006: 158) ได้ศึกษาการแสวงหาการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ และกับดักในการแข่งขัน ผลการศึกษา พบว่าการแสวงหาและการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ เป็นองค์ประกอบหลักของการเรียนรู้ภายในองค์กร เป็นพลังที่จะขับเคลื่อนบริษัท ช่วยกระตุ้นขีดความสามารถในการแข่งขัน และเป็นแหล่งทรัพยากรที่มั่นคง เพียงพอที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขณะที่ Gonzalez and Melo (2017: 13) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ ด้านการแสวงหาและการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ในการสร้างนวัตกรรม พบว่า การเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรต้องทำหายกับการริเริ่มสร้างกลยุทธ์ที่ปรับเปลี่ยนได้ รวมถึง นวัตกรรมที่ต้องการองค์ความรู้ด้านการแสวงหาและการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ ซึ่งยังพบอีกว่า ความรู้ด้านการแสวงหาและการใช้ประโยชน์องค์ความรู้เป็นกลยุทธ์ที่ยอดเยี่ยมสำหรับการสร้างนวัตกรรม เพราะจะนำพาองค์กรให้เข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ

และทำให้ครอบครองเทคโนโลยีได้ สอดคล้องกับ Rogan and Lynch (2018: 200) ที่พบว่า การแสวงหา (exploration) เป็นความรู้ใหม่ที่จำเป็นต่อผลประกอบการของบริษัท ซึ่งทำให้ได้แนวคิดใหม่ ๆ จากภายนอก และการพัฒนาองค์กรด้วย และ Schweisfurth and Raasch (2020: 198) ได้ศึกษาความรู้เฉพาะบุคคล และพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ พบว่า ความรู้ที่มีอยู่เดิมจะเกี่ยวข้องในทางบวกกับพฤติกรรมการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ (exploitation) และความสามารถในการซึมซับความรู้ใหม่จากภายนอกจะสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ (exploration) และยังชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์เหล่านี้เพิ่มขึ้นแบบไม่เป็นเชิงเส้น ขณะที่งานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย เช่น จันทรา พรหมมี (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูประถมศึกษา พบว่า ตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมใฝ่รู้ของครู ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคม การปฏิบัติทางพุทธศาสนา ประสบการณ์ฝึกอบรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พรพรรณ อุทัยวิ (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม ด้านปัจจัยทางจิตลักษณะเดิม และด้านปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมใฝ่รู้ของนักศึกษาครูได้อย่างมีนัยสำคัญ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (Magnusson and Endler, 1977: 18-21) เกิดจากสาเหตุสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) สาเหตุด้านสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล 2) สาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม เป็นจิตลักษณะที่บุคคลถูกอบรมปลูกฝังและเรียนรู้ ผ่านสถาบันทางสังคมตั้งแต่อดีต 3) สาเหตุร่วมจากปฏิสัมพันธ์ของสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่บุคคลกำลังเผชิญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคคล และ 4) สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นลักษณะจิตใจของบุคคลที่แปรเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ปัจจุบันที่เผชิญอยู่ ในการนำเสนอต่อไปนี้ เป็นผลของการประมวลเอกสารเพื่อกำหนดตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุในกลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มลักษณะทางสังคม และกลุ่มลักษณะตามสถานการณ์เพียง 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม

1.1 การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่ครูอาชีวศึกษาได้รับรู้ หรือรู้สึกถึงการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากบุคคลอื่นในการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ ทั้งในด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น Taylor and other (2004: 879) และดุจเดือน พันธุมนาวิน (2553: 66-109) ผลการวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ หรือพฤติกรรมใกล้เคียง เช่น ผลวิจัยของอังศินันท์ อินทรกำแหง และนริศรา พิงโพธิ์สภ (2556) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลทางบวกสามารถร่วมกับปัจจัยอื่นทำนายประสิทธิภาพการบริหารกำลังคนคุณภาพในกลุ่มกำลังคนคุณภาพ ได้ร้อยละ 48 รวมไปถึงครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีพฤติกรรมการใฝ่รู้สูงกว่าครูที่ได้รับการสนับสนุนต่ำ (จันทรา พรหมมี, 2544)

1.2 บรรยากาศของสถานศึกษา หมายถึง ความรู้สึกของครูอาชีวศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร และเกี่ยวกับการทำกิจกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ หรือกิจกรรมอื่น สอดคล้องกับนักวิชาการ เช่น Hay Group Research (2005) และ Hoy and Miskel (2001: 76) มีผลวิจัยที่พบว่า บรรยากาศของสถานศึกษาสัมพันธ์กับพฤติกรรมของครู ครูในกลุ่มรวม กลุ่มเพศ

หญิง กลุ่มการศึกษาปานกลาง และกลุ่มอายุราชการมาก ถ้ามีสภาพแวดล้อมในโรงเรียนส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารสูงจะมีพฤติกรรมการใฝ่รู้สูง (จันทรา พรหมมี, 2544) และบรรยากาศและวัฒนธรรมในโรงเรียนเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญในพฤติกรรมการสอนของครูในการสอน/พัฒนา และส่งเสริม/สนับสนุนนักเรียนให้เป็นคนดี (สรายุทธ วรเวก, 2563)

1.3 การมีตัวแบบที่ดี หมายถึง การที่ครูอาชีพศึกษารับรู้ ได้พบเห็นแบบอย่างพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ หรือการแสดงออกในด้านดีของบุคคลรอบข้าง ทำให้เกิดความพอใจและพร้อมที่จะทำตามตัวแบบนั้น ลักษณะดังกล่าวมีแนวคิดมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538: 23) และพิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563: 72) ผลวิจัย พบว่า การมีแบบอย่างที่ดีจากบุคลากรในหน่วยงาน และการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในหน่วยงาน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ด้านการไม่เลือกปฏิบัติได้อย่างชัดเจน และการมีแบบอย่างที่ดีจากบุคลากรในหน่วยงาน เป็นตัวทำนายที่สำคัญอันดับแรก (วรวรรณ อร่ามพงศ์, 2551)

1.4 การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง การที่ครูอาชีพศึกษาได้มีโอกาสในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อดิจิทัล ที่ทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยน แบ่งปันการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ ด้วยการเข้าร่วมในเครือข่ายออนไลน์ ความหมายดังกล่าวมีแนวคิดมาจาก Elizabeth (2012: 44) มีผลวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการทำงานภายในองค์กร และการใช้งานส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนการทำงานภายนอกองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แรงจูงใจภายในและภายนอกในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อายุและรายได้ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการทำงานและการใช้งานส่วนตัวแตกต่างกัน (พนิดา แสงโสด และสุภาพร ตันติสันติสม, 2560: บทคัดย่อ) ในปีเดียวกันที่ ชูสิวรรณ สุวิสุทธิ (2560: 98) ได้ศึกษาและพบว่าการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารในองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญ

จากข้อมูลที่กล่าวมาพบว่า การสนับสนุนทางสังคม บรรยากาศของสถานศึกษา การมีตัวแบบที่ดี และการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริม สนับสนุน และมีอิทธิพลกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มครู ทำให้คาดได้ว่า กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวแปรดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีพศึกษา

2. กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของครูอาชีพศึกษาที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความปรารถนาอันแรงกล้า มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เพียรพยายาม อดทน ตั้งใจที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อกระทำสิ่งนั้นสำเร็จ และรู้สึกวิตกกังวลเมื่อสิ่งนั้นไม่สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ (Spencer and Spencer, 1993: 122) และ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 229) มีผลวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ร่วมกับตัวแปรอื่น สามารถร่วมกันทำนายพหุปัญญาได้ร้อยละ 32.8 และการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อพหุปัญญาในการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา (นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ, 2550: 227) และยังพบว่า ครูคณิตศาสตร์ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนมาก และมีพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมแก่นักเรียนมากด้วย โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับแรก และยิ่งปรากฏอีกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มี

อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมไปยังพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมของครูคณิตศาสตร์อีกด้วย (จุจเดือน พันธมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง, 2547: บทคัดย่อ)

2.2 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถของครูอาชีวศึกษาในการคาดการณ์ล่วงหน้า ในการเล็งเห็นผลดี และผลเสียจากการกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนมีความสามารถในการควบคุมตนเองให้เป็นผู้รู้จักอดทน อดกลั้นและรอคอยเพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าพึงปรารถนาหรือสำคัญกว่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ลักษณะดังกล่าวตามคำอธิบายของ Latham and Locke (1990: 85) และ อนันต์ แยมเยื่อน (2557: บทคัดย่อ) มีผลวิจัยที่พบว่า ครูที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียนมาก (ศุภวดี บุญญวงษ์, 2552) และผลวิจัยของศิวกานต์ ธิมาชัย (2552) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนร่วมกับอีก 6 ตัวแปร สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการพัฒนาตนให้รอบรู้ของข้าราชการครูได้ร้อยละ 76.8 โดยที่ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนพยากรณ์ได้ดีที่สุด

2.3 สุขภาพจิต หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุขของครูอาชีวศึกษา มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำประโยชน์ แก้ปัญหา และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และยอมรับในสิ่งที่เป็นอยู่ด้วยความสบายใจ (กรมสุขภาพจิต, 2545) และ (อภิชัย มงคล และคณะ, 2547: 15) มีผลวิจัยพบว่า ครูที่มีความสุขใจสูงเป็นครูที่มีพฤติกรรมการทำงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาดีกว่าครูที่มีความสุขใจต่ำ (อ้อมเดือน สดมณี และอุษา ศรีจินดารัตน์, 2549: บทคัดย่อ)

จากข้อมูลที่กล่าวมาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุน และมีอิทธิพลกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มครู ทำให้คาดได้ว่า กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวแปรดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา

3. กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

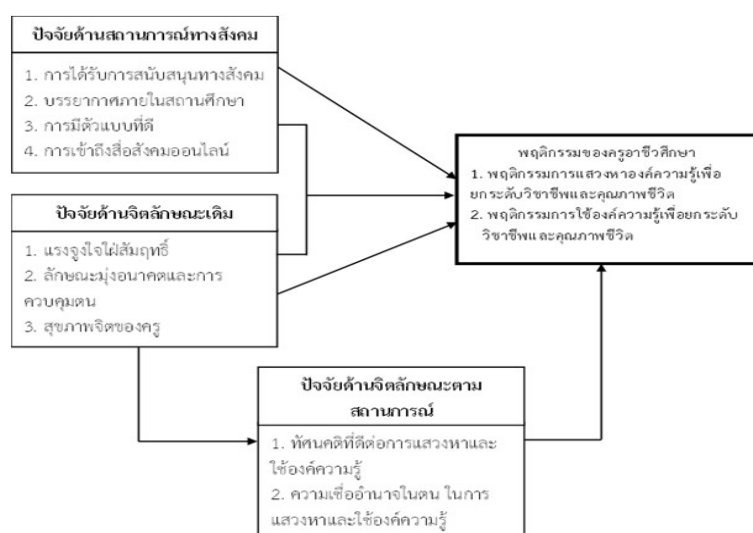
3.1 ทศนคติที่ดีต่อการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ หมายถึง การที่ครูอาชีวศึกษามีความรู้เชิงประเมินในพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ เกิดความรู้สึกระงับหรือเชิงลบต่อพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ แล้วเกิดความพร้อมที่จะแสวงหาและใช้องค์ความรู้ตามความรู้สึดังกล่าว ซึ่งความหมายเป็นไปตามนักวิชาการ Gibson (2000: 38); Hornby (2001:62) และโกศล มีคุณ (2560) อีกทั้งผลวิจัยของ อมรรรัตน์ ห่อพรวม (2559) พบว่า ทศนคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อของข้าราชการครู อีกทั้งงานวิจัยหนึ่งที่ศึกษาพฤติกรรมการทำงานของครู และพบบทบาทสำคัญของทศนคติเช่นกัน คือ พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ที่ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้ พบว่า ทศนคติเป็นตัวทำนายสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของครู

3.2 ความเชื่ออำนาจในตนในการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ หมายถึง การที่ครูอาชีวศึกษาสามารถคาดการณ์ มองเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ และสามารถควบคุมตนให้รู้จัก ขยัน อดทน เพียรพยายาม และรอคอย เพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าได้ ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น Strickland (1978: 1195) และดวงเดือน พันธมนาวิน (2537: 20-39) มีผลวิจัยพบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีพฤติกรรมการทำงานสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจ

ในตนต่ำ และเมื่อพิจารณาความเชื่ออำนาจในตนร่วมกับลักษณะทางจิตด้านอื่น ๆ ยังพบว่า ถ้าครุมีความเชื่ออำนาจในตนสูง ในขณะที่มีลักษณะทางจิตอื่นต่ำ ก็ยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนและอบรมจริยธรรมสูงกว่าครูลักษณะอื่น ๆ (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2532) ขณะที่อมรรัตน์ ห่อพรวาม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความรับผิดชอบของข้าราชการครู ร้อยละ 69.2

สรุปข้อมูลที่ได้กล่าวมาพบว่า ทักษะที่ดีต่อการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ และความเชื่ออำนาจในตนในการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุน และมีอิทธิพลกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มครู ทำให้คาดได้ว่า กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวแปรดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมมนุษย์ ตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) สามารถกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ทำให้ได้ตัวแปรสำคัญในกลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม มี 4 ตัวแปร กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร และกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 2 ตัวแปร โดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ สามารถสรุปความสัมพันธ์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา

จากกรอบแนวคิดปัจจัยเชิงสาเหตุการพัฒนาครูอาชีวศึกษาในการแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิต ซึ่งเมื่อนำไปดำเนินการวิจัยจะได้พบปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญที่กำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษาได้ โดยพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุเหล่านั้นและการพัฒนาพฤติกรรมการแสวงหาและใช้องค์ความรู้โดยตรงอีกด้วย ซึ่งในการพัฒนานั้นอาจต้องใช้ทั้งหลักการและวิธีการทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ และทางการบริหารการศึกษาประกอบกัน

บทสรุป (Conclusion)

บทความนี้ได้เสนอความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาและใช้
องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครู
อาชีวศึกษา ได้สรุปและให้นิยามตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่ม แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกับ
พฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ กลุ่มตัวแปรปัจจัยกลุ่มแรก เป็นตัวแปรปัจจัยด้านสถานการณ์ทาง
สังคม ประกอบด้วย 1) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม 2) บรรยากาศภายในสถานศึกษา 3) การมีตัวแบบ
ที่ดี และ 4) การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ กลุ่มที่สอง กลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย
1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ 3) สุขภาพจิต และกลุ่มที่สาม กลุ่มตัวแปรปัจจัย
ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 1) ทักษะที่ดีต่อการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ และ 2) ความ
เชื่ออำนาจในตนในการแสวงหาและใช้องค์ความรู้ ขณะที่องค์ความรู้ (จากงานวิจัย) ได้แสดงให้เห็นแนวโน้ม
ความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยกลุ่มต่าง ๆ กับพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้ของครูอาชีวศึกษา
ซึ่งสามารถนำไปกำหนดสมมติฐานเมื่อจะดำเนินการวิจัยได้ สารช่วงสุดท้ายของบทความนี้ เสนอกรอบ
แนวคิดการวิจัยสำหรับการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับ
วิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา ข้อมูลจากการศึกษาและกรอบแนวคิดที่ได้นำเสนอ หากได้ทำการ
วิจัยเชิงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Comparative correlational study) ผลที่ได้จะแสดงให้เห็นลักษณะ
(ตัวแปร) ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่างๆ ทำให้นักวิจัยมีแนวทางในการวิจัยต่อยอด (การวิจัยเชิงทดลอง) ผู้บริหาร
หรือนักพัฒนาสามารถนำสารสนเทศดังกล่าวไปกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรม
แสวงหา ใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษาอย่างคาดหมายความสำเร็จได้

องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge)

ในการที่จะพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ใด ๆ สิ่งแรกที่จะต้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ คือ สาเหตุปัจจัยของ
พฤติกรรมนั้นเสียก่อน เมื่อรู้สาเหตุที่ชัดเจนแล้วจึงจะทำการพัฒนาได้ โดยสร้างสาเหตุเพื่อให้เกิดผลการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ เกิดจากปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) ปัจจัยด้าน
สถานการณ์ทางสังคม เป็นสาเหตุด้านสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล 2) ปัจจัยด้านจิต
ลักษณะเดิม เป็นจิตลักษณะที่บุคคลถูกอบรมปลูกฝังและเรียนรู้ ผ่านสถาบันทางสังคมตั้งแต่อดีต และ
3) ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นลักษณะจิตใจของบุคคลที่แปรเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ปัจจุบัน
ที่เผชิญอยู่ ซึ่งในการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้เพื่อยกระดับวิชาชีพและ
คุณภาพชีวิตของครูอาชีวศึกษา ได้พบตัวแปรเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม ที่เชื่อมโยงและแสดงแนวโน้มความสัมพันธ์
ของตัวแปรเชิงสาเหตุกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสวงหาและใช้องค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสุขภาพจิต. (2545). *สุขภาพจิตไทย พ.ศ. 2543-2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ. (2559). “พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อน ประเทศไทย
สู่ความมั่นคง มั่นคงและยั่งยืน”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171114-draeqa-blueprint.pdf/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2564.

- โกศล มีคุณ. (2560). อิทธิพลของการใช้นวัตกรรมนิทานพัฒนาจิตลักษณะด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น. **รายงานฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จันทรา พรหมมี. (2544). **จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุลีวรรณ สุวิสุทธิ. (2560). “การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารในองค์กร และความทุ่มเทในการทำงานที่พยากรณ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร”. **วารสารราชพฤกษ์**. 16(1): 98-106.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2537). “จิตลักษณะของนักเรียนวัยรุ่นในครอบครัวปกติ-เครียด-แตก และปัจจัยปกป้อง”. **วารสารจิตวิทยา**. 1(2): 20-39.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2544). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคลากร ตำราขั้นสูงทางสังคม พฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง. (2547). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมพัฒนานักเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2553). “ผลสำเร็จของการพัฒนาครูคณิตศาสตร์ ด้วยการฝึกจิตลักษณะ และทักษะแบบบูรณาการ: หลักฐานจากงานวิจัยสองขั้นตอน”. **วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย**. 7(1): 66-109.
- นืออน พิณประดิษฐ์ และคณะ. (2550). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพหุปัญญาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น”. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**. 20(2): 227-245.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข (ผู้อภิปราย). (12 มีนาคม 2561). เอกสารประกอบการบรรยายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. สมุทรสงคราม: วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรสงคราม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พนิดา แสงโสด และสุภาพร ตันติสันติสม. (2560). “พฤติกรรมและแรงจูงใจในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ในกรุงเทพมหานคร”. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย**. 12(1): 39-51.
- พรพรรณ อุทัยวี. (2544). **ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาครู**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2545). **การศึกษาฉบับง่าย : Education Made Easy**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์. (2563). **รูปแบบการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/index.php/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564.
- วรวรรณ อร่ามพงศ์. (2551). **ตัวแปรทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของสัต์แพทย์**. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. (2532). **ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- ศิวกานต์ ธิมาชัย. (2552). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพัฒนาตน ให้รอบรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏยโสธร.**
- ศุภวดี บุญวงศ์. (2552). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมครูในกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์. รายงานการวิจัย. ทูลสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.**
- สรายุทธ วรเวก. (2563). **รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยพะเยา.**
- อนันต์ แยมเยื่อน. (2557). **การวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินเครื่องมือวัดพฤติกรรมความปลอดภัยระหว่างบุคคลใน Facebook และสถานการณ์จริงของนักศึกษาปริญญาตรีและความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- อภิชัย มงคล และคณะ. (2547). **การพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมชนัน.**
- อมรรัตน์ ห่อพราหม. (2559). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.**
- อ้อมเดือน สดมณี และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549). **ปัจจัยด้านจิตสังคมและความสุขใจ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- อังศินันท์ อินทรกำแหง และนริสรา พิงโพธิ์สภ. (2556). **การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารกำลังคนคุณภาพเพื่อความต่อเนื่องในการบริหารราชการ. รายงานการศึกษา. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- Alvesson, M. (2004). **Management of knowledge-intensive companies.** Berlin Germany: Walter de Gruyter.
- Benner, M.J. and Tushman, M.L. (2003). "Exploitation Exploration and Process Management: The Productivity Dilemma Revisited". **Academy of Management Review.** 28(2): 238-256.
- Elizabeth, C. F. (2012). **Social Media Meaning.** Proceeding of the 2012 international workshop on Socially-aware multimedia (pp. 43-44). New York: USA..
- Faulconbridge, J. J. (2015). **Knowledge and learning in professional service firms.** The Oxford Handbook of Professional Service Firms. 425-451.
- Fazio, R.H. and Michael, O. A. (2003). "Implicit Measures in Social Cognition Research: Their Meaning and Use". **Annual review of psychology.** 54(1): 297-327.

- Fu Flood and Morris. (2016). "Organizational Ambidexterity and Professional Firm Performance: The Moderating Role of Organizational Capital". **Journal of Professions and Organization**. 3(1): 1-16.
- Gibson, J. (2000). **Organizations, Behavior, Structure, Processes (9th ed.)**. New York: Mc Graw-Hill.
- Gonzalez, V.D.G. and Melo, M.M. (2017). "Innovation by Knowledge Exploration and Exploitation: an Empirical Study of the Automotive Industry". **Gest. Prod. Sao Carlos**. 25(1): 1-15.
- Hay Group Research. (2005). Pulse Surveys-Leadership Style and Organizational Climate. Retrieved November 15, 2013, from <http://www.hayresourcesdirect.com>
- Hornby, A. S. (2001). **Oxford Advanced Learner's Dictionary**. Oxford: Oxford University Press.
- Hoy, W. and Miskel, C. (2001). **Educational Administration: Theory, Research and Practice**. New York: McGraw-Hill.
- Karlson, B. (2005). **Investigating the Relationship between Learning Motives and Governance Structure – Form the Perspective of Small Firm**. Knowledge Management in Asia Pacific.
- Latham, E.A. and Locke, G.P. (1990). **Theory of Goal Setting and Task Performance**. New Jersey: Prentice Hall.
- Li et al. (2006). **An integrative Perspective on the Exploration and Exploitation of Knowledge**. IAMOT 2006.
- Liu, W. (2006). "Knowledge Exploitation, Knowledge Exploration, and Competency Trap". **Knowledge and Process Management**. 13(3): 144-161.
- Magnusson and Endler. (1977). "The Interaction Model of Anxiety: An Empirical Test in an Examination Situation". **Canadian Journal of Behavioural Science**. 9(2): 18-21.
- March, J. G. (1991). "Exploration and Exploitation in Organizational Learning". **Organization science**. 2(1): 71–87.
- Rogan and Lynch. (2018). "Boundary Spanning and Knowledge Exploration in a Professional Services Firm". **Journal of Professions and Organization**. 5: 184–205.
- Schweisfurth Stockstrom and Raasch. (2020). "Individuals' Knowledge and their Explorative and Exploitative Behaviors". **Managing Innovation in a Global and Digital World**. 183-203.
- Sitkin and other. (1994). "Distinguishing Control from Learning in Total Quality Management: A Contingency Perspective". **The Academy of Management Review**. 19(3): 537–564.

- Spencer, L. M. and Spence, S.M. (1993). **Competency at Work: Models for Superior Performance**. New York: John Wiley & Sons.
- Strickland, B. R. (1978). "Internal-External Expectancies and Health-Related Behaviors". **Journal of Consulting and Clinical Psychology**. 46(6): 1192-1211.
- Taylor and other. (2004). "Measuring Market Integration: Foreign Exchange Arbitrage and the Gold Standard". **The Review of Economics and Statistics**. 86(4): 868-882.
- Thompson, J. (2009). "Assessment Practice in Enterprise Education". **Journal of Entrepreneurial Behavior & Research**. 15(1): 71-93.
- Von Nordenflycht, A. (2010). "What Is a Professional Service Firm? Toward a Theory and Taxonomy of Knowledge Intensive Firms". **Academy of Management Review**. 35(1): 155-174.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

“วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์” เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการทางสังคมศาสตร์ หลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจน บทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2-3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร และมีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้ จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึง รายละเอียดของวิธีการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้ง สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบ และผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหา การวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวกับงานวิจัยนั้น รวมทั้ง ข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association Citation Style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึง ใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อยๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association Citation Style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/assr/index>

รูปแบบบทความและการตีพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษ ความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วย เลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อ และนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรกที่มีเครื่องหมายเลขกำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้นๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์คั่นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบ ดังนี้ Author/(Year of Publication: page) หรือ (Author./Year of Publication: page) เช่น Anuwat (2018: 18) หรือ (Brown, 1997: 18-22) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et.al. (and others)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น
ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association Citation Style)
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์
ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้า

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า **และคณะ** หรือ **et.al. (and others)** โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2558). **คู่มือผู้ฝึกสอนกีฬาแบดมินตัน**. กรุงเทพฯ: กองวิชาการ การกีฬาแห่งประเทศไทย.

อนุวัต กระสังข์. (2560). **พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์**. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New York: John wiley & sons.

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

หนังสือ (Book)

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Author.// (Year of Publication). // **Title of Book**. // Edition of Book. // Place of Publication. /
Publisher Name.

รายงานทางวิชาการ

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author.// (Year of Publication). // **Title**. // Place of Publication. /: Publisher Name.

วิทยานิพนธ์

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication). // **Title of Thesis**. // Degree of Thesis. // Publisher Name.

รายงานการวิจัย

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. รายงานการวิจัย. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่/สถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication). // **Title**. // **Research Report**. // Place of Publication. /: Publisher Name.

รายงานการประชุม

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปีที่พิมพ์). “ชื่อบทความ”. ชื่อรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี ที่จัด. เลขหน้า.
สถานที่: สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).// “Title of Article”.//In Title.//Date of Publication.//page.//Place
of Publication.//Publisher Name.

วารสาร

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปี/เดือน/วันที่พิมพ์). “ชื่อบทความ”. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์): เลขหน้าแรก
– หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).// “Title of Article”.//Name of Journal.//Year(Volume).//page.

หนังสือพิมพ์

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปี/เดือน/วันที่พิมพ์). “ชื่อบทความ”. ชื่อหนังสือพิมพ์. เลขหน้าแรก – หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).// “Title of Article”.//Name of Newspaper.//page.

สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี). ชื่อเรื่อง. “ชื่อบทความ”. [ประเภทสื่อที่เข้าถึง]. แหล่งที่มา: แหล่งข้อมูลหรือที่
อยู่บนเว็บไซต์ วัน เดือน ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).// “Title of Article”.// [Online].//Available.//Name of website.//
Retrieved/Date of Publication.

การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี/เดือน/วันที่). ตำแหน่ง (ถ้ามี). สัมภาษณ์.

Name of Interview.//(Date of Publication).//position.//Interview.